

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV VĚD O UMĚNÍ A KULTUŘE

DIPLOMOVÁ PRÁCE

DIVADLO OSKARA NEDBALA: DŘÍVE A NYNÍ

Vedoucí diplomové práce: prof. PhDr. Jiroušek Bohumil, Dr.

Autor práce: Bc. Lucie Otradovcová

Studijní obor: Kulturní studia

Ročník: 2

2021

Prohlašuji, že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

V Českých Budějovicích dne 3.12. 2021

Bc. Lucie Otradovcová

Poděkování

Mé srdečné poděkování patří především prof. PhDr. Bohumilu Jirouškovi, Dr., a to nejen za velmi cenné připomínky a rady poskytnuté v průběhu psaní této diplomové práce, ale i za trpělivost a péči, kterou mi věnoval při konzultacích. Velké poděkování také patří zaměstnancům Státního okresního archivu Tábor, zejména pak paní Mgr. Kateřině Lemberkové, za velkou vstřícnost a spolupráci, která mi byla poskytnuta během jara 2021, kdy vlivem koronavirových opatření archivy fungovaly jen v omezeném režimu.

Ze srdce děkuji Bc. Martinovi Vrtilškovi za pomoc během finalizace diplomové práce. A v neposlední řadě bych chtěla poděkovat všem milým kolegům z divadla za poskytnuté informace a příběhy, umožnění studia v divadelním archivu a psychickou podporu během psaní práce i celého studia.

Anotace

Diplomová práce s názvem *Divadlo Oskara Nedbala: Dříve a nyní* si klade za cíl představit některé zásadní a zajímavé momenty z historie Divadla Oskara Nedbala Tábor v kontextu proměn místní kultury, a to od jeho počátku až po současnost. Práce je rozdělena do sedmi kapitol, které představují vývojové etapy od vzniku divadla po 21. století. Nejprve se zaměří na jeho budování ochotníky pod vlivem národního obrození v průběhu 19. století, dále mapuje důležité momenty, které se v divadle udály během náročného 20. století a přiblíží, jak divadlo fungovalo během dvou světových válek. Posléze se zaměřuje na období divadla, které bychom mohli označit za současnost.

Práce metodologicky vycházející z kulturních studií mapuje důležité momenty ve vývoji divadla, a to z hlediska budovy, repertoáru i (uměleckého) řízení divadla jako takového, neopomíjí ani problematiku proměn pojmenování divadla a představuje osobnosti, které měly pro divadlo zásadní význam. Práce je doplněna výpověďmi a vzpomínkami účinkujících a diváků, kteří v divadle působili či jej navštěvovali.

Pro bližší porozumění důležitých událostí, které se v Divadle Oskara Nedbala Tábor v jeho historii odehrály, je práce doplněna o kontext vývoje českého divadla a společnosti od 19. do 21. století. Hlavními zdroji předkládané diplomové práce jsou prameny vyhledané ve Státním okresním archivu Tábor, dále informace z dobových periodik a nechybí ani zdroje z dostupné literatury.

Klíčová slova: Divadlo Oskara Nedbala Tábor, české divadlo, stagiona, historie divadla, Tábor sobě

Annotation

The diploma thesis entitled *Oskar Nedbal Theatre: Former and Now* aims to present some fundamental and interesting moments from the history of the Oscar Nedbal Theatre Tábor in the context of changes in local culture from its inception to the present. The work is divided into seven chapters, which represent the developmental stages since the establishment of the theatre. It will first focus on building theatre by amateurs under the influence of the national revival in the process 19th century, further maps the important moments that took place in the theatre during the challenging 20th century and describes how the theatre functioned during the two world wars. Later, it focuses on the period of theatre, which we could call the present.

The work methodologically based on cultural studies maps important moments in the development of the theatre, in terms of building, repertoire and (artistic) management of the theatre as such, does not neglect the issue of changing the name of the theatre and presents personalities that were crucial for the theatre. The work is supplemented by testimonies and memories of performers and spectators who worked in the theatre or visited it.

For a closer understanding of the important events that took place in the Oscar Nedbal Theatre in its history, the work is supplemented by the context of the development of Czech theatre and society from the 19th to the 21st century. The main sources of the submitted diploma thesis are sources searched in the State District Archive Tábor, as well as information from periodicals and there are also sources from available literature.

Key words: Oskar Nedbal Theatre Tábor, czech theatre, stagiona, history of theatre, Tábor sobě

Obsah

ÚVOD.....	8
1. DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR (DON TÁBOR).....	10
2. OSKAR NEDBAL	14
3. MĚSTSKÉ DIVADLO TÁBOR	17
3.1. Divadlo u Pražské brány	17
3.2. Národ sobě! – Tábor sobě!	23
3.3. Městské divadlo Tábor 1887–1899.....	29
4. MĚSTSKÉ DIVADLO TÁBOR V PRVNÍ POLOVINĚ 20. STOLETÍ.....	33
4.1. Stavební proměny divadla v letech 1904–1914	33
4.2. První světová válka a poválečné období	36
4.3. Rekonstrukce divadla a stavba Tylova domu v roce 1937.....	42
5. DRUHÁ SVĚTOVÁ VÁLKA	45
5.1. Jihočeské divadlo v Táboře.....	46
6. DIVADLO IVANA OLBRACHTA.....	51
6.1. Úvod do šesté kapitoly	51
6.2. Tábořské divadlo ve 2. polovině 20. století	52
7. DON Tábor ve 21. století	60
7.1. Z Divadla Ivana Olbrachta na Divadlo Oskara Nedbala.....	60
7.2. Změny v propagaci a vizuálu divadla	63
7.3. Rekonstrukce divadla v roce 2019	65
7.4. Malé adventní koncerty, DON živě, DON májový.....	67
8. ZÁVĚR.....	72
9.1. PRAMENY A LITERATURA	74
9.1. Archivní prameny:	74
9.2. Literatura	77

9.3. Periodika	79
9.4. Online zdroje.....	80
10. SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH	83

ÚVOD

Divadlo si nachází místo v životech lidí už od nepaměti. Má nás pobavit, něčemu naučit nebo nám může někoho připomenout. Táborské divadlo tuto funkci plní již od 19. století. Od postavení vlastní budovy si prošlo šťastnými, ale i méně šťastnými momenty, na které by každá generace měla pamatovat. A právě tyto momenty by měla má diplomová práce zaznamenat. Především bych ale již v úvodu chtěla zdůraznit, že jejím cílem není popsat celou historii Divadla Oskara Nedbala Tábor, ani si neklade za cíl do všech detailů popsat jeho současnost. Jejím cílem je čtenáři přiblížit důležité, zajímavé, zábavné či smutné chvíle, kterými si v minulosti DON Tábor muselo projít nebo v současnosti zrovna prochází.

Toto téma jsem si zvolila především proto, že v tomto divadle od roku 2020 pracuji jako dramaturgyně a produkční. A když někdo tráví příliš mnoho času v tomto prostředí, v domě, který se vlastně skládá ze čtyř budov, začne se ptát. Začne ho zajímat historie, chce vědět, kdy byly namalovány ty múzy na stropě a kdo je jejich autor, jaké osobnosti stály na tomto jevišti, jak to tady vypadalo dřív a jak se tady líbilo divákům? A na myslí vyvstává spousta dalších otázek, na které je třeba odpovědět. Nutno podotknout, že nejsem první, kdo se ve své absolventské práci tímto tématem zabýval, ale ráda bych zmínila, že jsem se žádnou z těchto prací neinspirovala, ani jsem z žádné nečerpala.

Tato práce – vycházející z metod kulturní historie a kulturních studií – vznikala z pramenů, které se mi podařilo dohledat v dostupné literatuře, ve Státním okresním archivu v Táboře a v archivu samotného divadla. I když pro nepříznivou situaci koronavirových opatření na jaře 2021 byla návštěvnost archivů značně omezená a podmíněná aktuálními restrikcemi, podařilo se mi podniknout několik návštěv a získat poměrně cenné a zajímavé materiály především z historie divadla. Zajímavá fakta jsem také vyhledala ve článcích týdeníku Tábor, který vycházel v letech 1864–1935. Současnou situaci v divadle se pokusím reflektovat nezaujatě a poskytnout fakta taková, jaká jsou.

První dvě kapitoly budou seznamovací. Ta první představí Divadlo Oskara Nedbala Tábor ve své obecnosti, ta druhá se potom bude věnovat tomu, po kom je divadlo od roku 1990 pojmenováno – Oskaru Nedbalovi, táborskému rodákovi, skladateli a dirigentovi, jehož rodný dům se nachází v Palackého ulici přímo naproti dnešnímu divadlu. Další kapitoly se zaměří na historii divadla od 19. století a přes události náročného 20. století

práce plynule přejde do současnosti a neopomine ani aktuální situaci úzce ovlivněnou pandemií koronaviru. Historie divadla bude vždy doplněna o kulturní kontext a vývoj českého divadla, což umožní bližší pochopení některých událostí.

1. DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR (DON TÁBOR)

Dříve, než se v této diplomové práci dostanu ke chronologickému popisu zásadních dějinných událostí a momentů Divadla Oskara Nedbala Tábor, ráda bych ho v první kapitole aspoň stručně představila. Hned na začátku si dovolím uvést zkratku divadla DON Tábor, kterou se divadlo samo prezentuje a kterou budu v této diplomové práci používat.

DON Tábor, které oficiálně funguje od roku 1887, je pojmenováno po proslulém tábořském rodákovi a skladateli Oskaru Nedbalovi teprve od roku 1990. Když bylo v roce 1887 slavnostně otevřeno, neslo název pro svou dobu typický, a to Městské divadlo Tábor. Tento název si uchovalo až do druhé poloviny 20. století. V té době divadlo čekala velmi rozsáhlá a komplikovaná rekonstrukce, díky které se rozšířilo o nový sál a další divácké prostory. V roce 1971 pak svůj název změnilo na Divadlo Ivana Olbrachta Tábor, který si uchovalo až do roku 1990.

Vedle toho, že se DON Tábor díky své divácké kapacitě 648 míst stává divadlem s nejvyšší kapacitou hlediště v Jihočeském kraji, se jedná o instituci, která je unikátní hned v několika ohledech. Tím prvním je fakt, že nedisponuje vlastním hereckým souborem, ale je takzvanou stagionou.¹ Byť by se na první pohled mohlo zdát, že to může být jistou nevýhodou, tábořské divadlo stále dokazuje, že i stagiona může u diváků získat na oblíbenosti a popularitě. Být stagionou dramaturgům divadla umožňuje objednávat hostující soubory z celého území České republiky, ale i ze zahraničí. Divák se tak může těšit velké pestrosti, kterou divadlo využívá ve svůj prospěch. V Táboře tak hostují pražská divadla (např. Divadlo pod Palmovkou, Dejvické divadlo a Divadlo v Dlouhé), brněnská divadla (např. Husa na provázku, HaDivadlo, Národní divadlo Brno), ale i divadla z moravskoslezského kraje a dalších regionů (např. Divadlo Petra Bezruče Ostrava, Horácké divadlo Jihlava, Klicperovo divadlo Hradec Králové a další). Mimo jiné se zde během roku koná celá řada koncertů různých žánrů.

Nelze na tomto místě nezmínit ochotnický spolek, který má v divadle své zázemí. O ochotnicích budu blíže pojednávat zejména ve třetí kapitole této práce, protože především jejich zásluhou bylo divadlo v 19. století postaveno. Aktuálně ochotníci

¹ Stagiona je divadelní budova bez vlastního souboru, určená pro hostování pozvaných souborů. RICHTER, Luděk: Praktický divadelní slovník. Praha: Dobré divadlo dětem, 2008, s. 170.

v tábořském divadle odehrají přibližně 2-3 představení ročně a jejich inscenace tak vytvoří hlavní repertoár divadla.

DON Tábor, které může divák navštívit v roce 2021, je objekt, který je komplexem několika navzájem propojených budov. Jedná se o dům čp. 218, dům čp. 352 a dům čp. 353 – „původně 3 samostatné domy - při rekonstrukci v letech 1960–1965 byly domy čp. 252 a 353 přičleněny k divadlu a mezi ně vestavěna další budova.“² Vlastnické právo zmiňovaných budov je však rozděleno mezi dva subjekty. Budova čp. 218 (dnešní historické divadlo) připadá městu Tábor, zatímco budovy s čp. 352 a 353 náleží Jihočeskému kraji, který je také zřizovatelem DON Tábor.

První budova, dnes označována za staré či historické divadlo s čp. 218, byla postavena v roce 1887. Nynější kapacita sálu, který v ní byl vybudován, je 350 míst.³ Dispozičně je sál utvářen přízemím a dvěma balkóny a divadlem i veřejností bývá označován jako malý sál. Když ve 20. století vzrůstal zájem o divadlo, sál pro 350 osob začal být nedostačující, a tak byla v šedesátých letech zahájena přístavba divadelní budovy, ve které vznikl nový sál, který se začal označovat za velký. V tomto sále bylo pro diváky umístěno 648 sedadel. Později bylo divadlo pojmenováno po spisovateli Ivanu Olbrachtovi a stalo se díky své přístavbě divadlem s nejvyšší diváckou kapacitou v Jihočeském kraji. Proč dostalo zrovna tento název a proč bylo později přejmenováno na Divadlo Oskara Nedbala, bude tématem dalších kapitol této diplomové práce.

Tím se dostáváme ke druhé okolnosti, která činí tábořské divadlo jedinečnou. Hlediště obou sálů – malého z roku 1887 a velkého z roku 1965 – spolu sdílí jedno jeviště.⁴ Ten, kdo stojí na jevišti, tak může nahlížet jak do historického sálu, tak do tzv. velkého sálu. Jeviště samotné se stává poměrně rozsáhlým prostorem, jenž dramaturgové divadla využívají pro pořádání dalších akcí. Jeviště tak párkrát do roka mohou diváci sdílet s herci například během představení, která si žádají komornější atmosféru nebo během menších koncertů. Přístupný také bývá během *Noci divadel*⁵ nebo festivalu *Tabook*.⁶

² JANKOVEC, Otakar. Vznik a stavební proměny městského divadla. Tábor, 1998, s. 5.

³ Nyní je ale kvůli komfortu a bezpečnosti diváků zpřístupněno pouze 303 míst, protože především v zadní části prvního balkónu vzniká kvůli prostoru na nohy velký divácký diskomfort.

⁴ Viz. obrazová příloha č. 2.

⁵ Noc otevřených divadel a výjimečných zážitků je součástí evropského projektu *European Theatre Night*, který prezentuje divadlo tvořivým způsobem v netradiční formě vždy třetí listopadovou sobotu. NOC DIVADEL V ČR [online] [cit. 2021-01-11]. Dostupné z: <https://www.nocdivadel.cz/o-projektu/>

⁶ Například se takto odehrálo představení *Vyhnání Gerty Schnirch*, které na tábořském jevišti realizovalo brněnské HaDivadlo během akce TaBook no7 v roce 2018. Účinkující i diváci byli společně na jevišti a

Současná dramaturgie DON Tábor sestává ze dvou sezón – jarní a podzimní, ve kterých svým divákům nabízí celkem sedm předplatitelských skupin. Abonmá slibuje svým majitelům stálá místa v hledišti, výhodnější vstupné na představení ostatních předplatitelských skupin nebo například pozvání na výjimečné divadelní události. Označení skupin je A, B, C, D, E, F a H, přičemž každá ze skupin nabízí specifické tituly. Ve skupině A se divák může těšit na představení, která v uvedeném roce byla premiérová, skupina B potom představuje inscenace s klasickými tituly. Představení ze skupin A a B se zpravidla odehrávají ve velkém sále, ale pokud divák preferuje spíše komornější atmosféru s menším publikem, pak jsou k dispozici předplatné skupin C a D, jejichž představení se odehrávají více v malém sále. Skupina E nese podtitul *Pohádková neděle*, který už sám o sobě napovídá, že se jedná o rodinná představení odehrávající se jednou za měsíc v neděli, střídavě ve velkém i malém sále. Divák předplatného skupiny F se může těšit na představení ze současného divadla a skupina H s podtitulem *Kruh přátel hudby* sestává z koncertů vážné hudby.⁷ Mimo jiné divadlo během běžného provozu odehraje několik dopoledních představení pro školy. Výrazné zastoupení má v divadle i dramaturgie výstav. Dominantním prostorem pro prezentaci současného umění je DON galerie, divadlo ale nabízí i celou řadu dalších výstavních prostor rozmístěných po divadle.⁸

Vedle sálů a výstavních prostor DON pořádá akce také v divadelní zahradě. Ta v roce 2020 prošla revitalizací, vznikla v ní dvě dřevěná pódia⁹ a v současnosti ji mohou diváci navštívit především během letních měsíců, kdy divadlo pořádá *Divadelní léto v zahradě*. V roce 2021 nabízela dramaturgie tohoto letního projektu koncerty pro dospělé publikum, odpolední pohádky doplněné tvůrčími dílnami pro dětské publikum a několik akcí v zahradě zrealizovalo pražské A studio Rubín, které zde mělo svou letní scénu.

První kapitola této práce se zaměřila na obecné představení DON Tábor tak, aby v dalších kapitolách bylo možné lépe chápat všechny dějinné události, které se od 19. století po

dramatizace románu české prozaičky Kateřiny Tučkové tak získala velmi intimní atmosféru. Jiný příklad může být koncert táborské kapely Kalle, která na jevišti vystoupila naposledy v září 2021.

⁷ Divadlo Oskara Nedbala Tábor. Zpráva o činnosti a hospodaření 2020 [online] 2020 [cit. 2021-11-12] s. 4.

⁸ Po rekonstrukci divadla v roce 2019 v divadle vznikly dva nové výstavní prostory – tzv. Meziprostor a prostor pro zavěšený objekt ve foyeru. Evárium a foyer před malým sálem pak nabízí další příležitosti k pořádání výstav. DON Tábor v současné době spolupracuje s Alšovou jihočeskou galerií, která divadlu ze svého fondu sbírek zapůjčuje umělecká díla. Divadlo Oskara Nedbala Tábor. Zpráva o činnosti a hospodaření 2020 [online] 2020 [cit. 2021-11-12] s. 5.

⁹ Divadlo Oskara Nedbala Tábor. Zpráva o činnosti a hospodaření 2020 [online] 2020 [cit. 2021-11-12] s. 5.

současnost v divadle odehrály. Zopakují tedy, že DON Tábor je stagiona, jejíž největší unikátnost spočívá v tom, že její jeviště je propojené s dvěma hledišti. Důležité mezníky DON Tábor byly především čtyři. Rok 1887, kdy bylo divadlo založeno, rok 1937, kdy byly k divadlu přistavěny nové prostory, rok 1965, ve kterém se divadlo rozšířilo o nové divácké prostory, včetně nového velkolepého sálu a poslední významnou událostí byla rekonstrukce, která začala v roce 2019 a byla slavnostně dokončena v únoru 2020.

Druhá kapitola této práce představí skladatele, dirigenta a tábořského rodáka Oskara Nedbala, po kterém je divadlo od roku 1990 pojmenováno.

2. OSKAR NEDBAL

Další kapitoly této práce budou pojednávat především o historii divadla z hlediska stavebního, architektonického, repertoárového apod. Ráda bych se ještě předtím na chvíli zastavila u toho, po němž divadlo od roku 1990 nese jméno. U táborského rodáka, skladatele, dirigenta a violisty Oskara Nedbala. Jelikož není mým cílem se v této práci zabývat Oskarem Nedbalem, byť by to bylo téma neméně zajímavé, zastavím se jen u několika málo důležitých momentů z jeho života.

Oskar Nedbal se narodil 26. března 1874 v Táboře. Byl synem táborského advokáta a zakladatele hudebního spolku Bolech Karla Nedbala a matky Aloisie Nedbalové. Nedbalovy první hudební úspěchy přicházely krátce po oslavách jeho jedenáctých narozenin – v té době ho jeho otec přihlásil na pražskou konzervatoř, na kterou byl úspěšně přijat. Kromě studia na trubku ho začala více zajímat hra na housle a violu. A právě během výuky na pražské konzervatoři se seznámil s Josefem Sukem. Společně s ním se stal studentem v kompoziční třídě Antonína Dvořáka.

V roce 1891 se stal členem Českého kvarteta, kde po jeho boku působil právě i Josef Suk. České kvarteto nejprve vzniklo jako studentské těleso, které ale postupem času získávalo prestiž a stalo se velmi váženým a uznávaným hudebním tělesem. Členy kvarteta byli Oskar Nedbal (viola), Otto Berger (violoncello), Karel Hoffman (1. housle) a Josef Suk (2. housle). Nedbal v kvartetu vedle funkce hudební zastával ještě funkci manažerskou, ve které se mu vedlo neméně dobře. Pod jeho vedením se kvarteto začínalo stávat čím dál více populární. „*České kvarteto, první profesionální soubor toho druhu u nás, se ve své době stalo fenoménem české komorní interpretace doma i v zahraničí. Procestovalo Evropu i jiné části světa a Nedbal měl na jeho úspěších lví podíl jako obratný manažer a zároveň vynikající violista.*“¹⁰

Nedbal zároveň velmi zdařile rozvíjel i své dirigentské schopnosti. Již ve svých dvaadvaceti letech mu jako nejmladšímu v historii bylo umožněno dirigovat Českou filharmonii. Jeho pracovní úspěchy byly v rovnováze s osobními, potažmo milostnými. V roce 1898 si vzal za ženu dceru táborského hoteliéra Setunského - Josefínu Setunskou, o jejíž ruku dlouho usiloval. Spolu měli syna Oskara.

¹⁰ FIALKOVÁ, Martina. Oskar Nedbal – vzlety a pády. Harmonie: klasická hudba, jazz a world music [online]. 2014 [cit. 2021-09-10]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/studie/oskar-nedbal-vzlety-a-pady.html>

Láska mezi mladými Nedbalovými je stále znovu zpřítomňována animací, kterou pro DON Tábor vytvořil Martin Bosák. Martin Bosák, absolvent ateliéru grafického designu GD1 na Fakultě umění a designu v Ústí nad Labem, se ve své diplomové práci v roce 2019 věnoval interpretaci písma Oskara Nedbala. Následně ve spolupráci s DON Tábor vytvořil animaci rukopisu Oskara Nedbala, inspirovanou dopisem, který napsal Nedbal své milované ženě Josefíně. Animace, která byla od slavnostního otevření divadla v únoru 2020 až do prosince 2021 k vidění během každého představení ve foyer DON Tábor, je přiložena v odkazu níže.¹¹

Jejich manželství mělo krátké trvání. Už v roce 1903, po pěti letech od jejich sňatku, Josefina zemřela na tuberkulózu. Nedbal se znovu oženil o tři roky později, nicméně uzavřít sňatek s jeho druhou ženou Marií nepatřilo k nejsnazším úkolům. Marie Nedbalová, dříve Hoffmanová, byla totiž manželkou Karla Hoffmana, kolegy Nedbala z Českého kvarteta. Ač se jednalo o rozvod komplikovaný a zdlouhavý, v roce 1906 se jej podařilo ukončit a Nedbal si tak Marii Hoffmanovou mohl vzít za svou ženu. Společně se odstěhovali do Vídně, kde se Nedbalovi po dirigentské a společenské stránce velmi dařilo. Vedl dva vídeňské orchestry a pro velký zájem a poptávku po koncertech vznikl ještě třetí. Hostoval u světových orchestrů v Londýně, Paříži, Římě, Benátkách, Budapešti, Petrohradu a v některých městech i víckrát.¹² V cizině se mu tak dostalo slavného jména a byl řazen mezi špičkové dirigenty a skladatele operních děl. Nejvíce proslul svými nejznámějšími operetami *Cudná Barbora*, *Polská krev* či *Vinobraní*.

Nedbalovi si užívali společenského života v centru Vídně až do první světové války. Po válce, v roce 1918, se rozhodli pro návrat do své rodné vlasti, do nově vzniklé Československé republiky. K jejich překvapení však Nedbal nebyl v Československu vítán, ba naopak, byl mnohými označován za vlastizrádce. „*Od chvíle, kdy se Nedbal v Praze opět objevil, byl mu život ztrpčován a otravován zákeřnými útoky nejen na jeho uměleckou činnost, ale i na jeho čest. Byl podezříván ze špatnosti nejbídnější a posléze obviněn i z velezrady, a to veřejně v novinách prohlášením tří pražských hudebníků a*

¹¹ Animovaný rukopis Oskara Nedbala. In: Youtube [online]. 14.05.2020 [cit. 2021-09-06]. Dostupné z: <http://youtu.be/dR8SAFRBmcU>. Kanál uživatele Divadlo Oskara Nedbala Tábor.

¹² FIALKOVÁ, Martina. Oskar Nedbal – vzlety a pády. Harmonie: klasická hudba, jazz a world music [online]. 2014 [cit. 2021-09-10]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/studie/oskar-nedbal-vzlety-a-pady.html>

skladatelů. ¹³ Rok 1918 byl pro Nedbala ještě o to náročnější, že spáchal sebevraždu jeho jediný syn Oskar Nedbal mladší.

Nedbal se v Československu ocitl v situaci, kterou dosud neznal. Nepřicházely pracovní nabídky a nikdo kladně neodpovídal na jeho žádosti. Když se ocital na pokraji svých sil, přišla mu nabídka z Bratislavského Národního divadla na pozici ředitele. I přesto, že jej mnoho lidí před touto nabídkou varovalo a radili mu ji nepřijímat, Nedbal v ní viděl příležitost. „*Upozornil jsem ho ještě včas na obtíže spojené s vedením divadla bratislavského, tonoucího v krizi umělecké i finanční, ale marně jsem se snažil, abychom ho přesvědčil.*“¹⁴ Práci přijal a především díky svým schopnostem dovedl bratislavský soubor na špičkovou úroveň po stránce umělecké. Později se však dostal do velkých finančních potíží způsobených podepsaným kontraktem, ve kterém se Nedbal jako podnikatel zavázal, že bude hradit deficit divadla.¹⁵ Předpokládá se, že především kritická finanční situace byla důvodem k tomu, proč se rozhodl v Záhřebské opeře dne 24. prosince roku 1930 spáchat sebevraždu skokem z okna.

Zpráva o Nedbalově úmrtí v tábořských novinách zněla následovně: „*Na Štědrý den před polednem v Záhřebě, kdež dlel jako host tamního divadla, vrhl se z okna zkušebního sálu divadelního ve třetím poschodí divadelní budovy rodák tábořský, dirigent a skladatel Mistr Oskar Nedbal a zůstal mrtev s roztržitými údy ležeti na dlažbě.*“¹⁶ Oskar Nedbal byl pochovaný v Chorvatsku až do roku 2006. Díky úsilí vnuka Josefa Suka byly jeho ostatky v roce 2006 přeneseny na pražský Slavín, kde jsou až dodnes. Vzpomínky na Oskara Nedbala jsou neseny několika tábořskými institucemi. Vedle Divadla Oskara Nedbala Tábor je to například Základní umělecká škola Oskara Nedbala Tábor.

¹³ NOVÁK Ladislav: Oskar Nedbal v mých vzpomínkách. Praha: Světový literární klub, 1941, s. 86.

¹⁴ Tamtéž, s. 94.

¹⁵ Tamtéž, s. 101.

¹⁶ Tábor. Organ československé národní demokracie. Tábor: A. J. Landfras, 27.12.1930.

3. MĚSTSKÉ DIVADLO TÁBOR

K velkému rozmachu českého divadla docházelo především během 19. století. Ještě na jeho začátku bylo běžné, že se v divadlech hrálo převážně německy a představení v českém jazyce se objevovala jen zřídka. Postupem času však byla němčina z jevišť vymaňována. Dělo se tak především díky vlivu národního hnutí, které během tohoto století výrazně zesilovalo svůj charakter. Cílem představitelů národního obrození bylo prosadit český jazyk a učinit z něj jazyk vzdělaných. Obrozenci se snažili edukovat společnost a motivovat ji k tomu, aby se český jazyk učila a aby jím mluvila. Vedle literatury se jednalo především o divadlo, které bylo v tomto směru chápáno jako prostředek, jenž může těchto cílů pomoci dosáhnout. První divadlo, které lze považovat za české a ve kterém se hrálo pouze a výhradně česky, bylo Prozatímní divadlo.

Třetí kapitola této práce se zaměří na budování prvního divadla v Táboře, za kterým stojí táborští ochotníci. Neopomine důležité souvislosti z dějin vývoje českého divadla, které byly ovlivněny především českým národním hnutím, a objasní, proč někdy bývá tábořské divadlo srovnáváno s Národním divadlem.

3.1. Divadlo u Pražské brány

Začátky ochotnického spolku v Táboře sahají právě do 19. století. Jak již bylo nastíněno v úvodu této kapitoly, aby bylo možné blíže porozumět všemu, co se v divadelním životě v Táboře odehrávalo, je nutné události zasadit do kontextu vývoje českého divadla, které bylo výrazně ovlivněno národním hnutím, v té době probíhajícím na českém území. Během 30. a 40. let 19. století se v řadě zemí Evropy uskutečnilo několik revolučních změn. V české společnosti začala výrazně sílit národní agitace a národní hnutí získávalo masový charakter.¹⁷ Divadlo, nejoblíbenější a nejdostupnější zábava té doby, bylo národními obroditeli považováno za prostředek, jehož prostřednictvím lze kultivovat národní jazyk, edukovat obyvatele a posilovat jejich morální a estetické hodnoty.

Výraznou osobností, která v této době měla značný vliv na formování českého divadla, byl Josef Kajetán Tyl. Svými články ve sloupku „divadelní listy“ časopisu *Jindy a nyní*¹⁸ formoval divadelní program, který společně s revolučním pohybem a národním hnutím pro český divadelní život znamenal velké změny. Tyl považoval divadlo za prostředek,

¹⁷ CÍSAŘ, Jan: Přehled dějin českého divadla I. Od počátků do roku 1861, II. Od roku 1862 do roku 1945. Praha: Akademie múzických umění v Praze. Divadelní fakulta, Katedra teorie a kritiky, 2004, s. 51.

¹⁸ Časopis byl později přejmenován na *Květy české*.

kterým se lze přiblížit srdci národa,¹⁹ o čemž se můžeme přesvědčit citací z jeho díla „Josef Kajetán Tyl o umění“.

„Vedle poměrů jiných divadel – a sice ohledem občanského, mravního a uměleckého stanoviště – dotýká se divadlo naše (...) záležitostí národních. [...] I jinde požadují sice, aby bylo divadlo výkvětem a výlevem národní bytosti, aby se z domácí krve rodilo a do krve domácí přecházelo, ale divadlo naše má vedle těchto stránek povolání svého ještě tu, že musí budít, že musí zahřívát a pěstovat, co jinde již probuzeno, zahřáto a vypěstováno a v uměleckých výtvorech jenom jako v čarovném zrcadle se zjevuje. Jinde – smím-li tak říci – chtějí spíše v divadle vidět, co v nich už je – u nás musíme si přát raději vidět to, co v nás býti má.“²⁰

Představa toho, že divadlo má mít funkci buditelskou a být projevem národního ducha, jde u Tyla ruku v ruce s představou samostatného českého národního divadla, které se stane nezávislé na tom německém. Do té doby divadelním hrám dominoval jazyk německý a české divadlo z toho německého čerpalo. Velmi často se rovněž česká představení hrála v německých institucích, a byla na něm tedy značně závislá. Tábor v tomto ohledu nebyl výjimkou. Němčina byla jazykem úředníků a vládla i na jevištích. Dokladem toho jsou paměti tábořských ochotníků, které byly publikovány v pamětním spisu na počest sedmdesáti let od jejich založení. Paměti například hovoří o hudebním dramatu Jana Kaffky *Rosamunda*, které uspořádal v roce 1785 hrabě Serinin z Kiss-Serinu. „*Herci, již tehdy v kuse vystoupili, byli Živna, Werba a Umlauf, nejspíše důstojníci Tábořské posádky, a slečna Křížova. Hra konána byla v jazyku německém.*“²¹ A zmíněn je rovněž rok 1830: „[...] okolo roku 1830 počaly hry v řízení neúnavného MUDRa Jana Eiselta ve střelnici. Hry se líbily, ale provozovány byly pouze německé hry, jich účastnili se činně přednější osoby městske a úředníci.“²²

Na cestě za nezávislým českým divadlem měl značný podíl rozmach divadelních spolků. I táborští nadšenci projevovali svou sounáležitost k národu ve spolcích, ať už se jednalo o spolky divadelní, pěvecké či hudební. Kulturní duch, který v 19. století sílil, byl spojen i s rozvojem obchodu a řemesel. Měšťanstvo se ocitlo na půdě ekonomické stability a

¹⁹ CÍSAŘ, Jan: Přehled dějin českého divadla I. Od počátků do roku 1861, II. Od roku 1862 do roku 1945. Praha: Akademie múzických umění v Praze. Divadelní fakulta, Katedra teorie a kritiky, 2004, s. 52.

²⁰ TYL, J.K.: Cestující společnosti herecké. In: Josef Kajetán Tyl o umění, Praha 1951, s. 113.

²¹ Pamětní spis spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927, s. 12.

²² Tamtéž, s. 12.

mohlo tedy mezi své zájmy zahrnout i potěšení z divadelní činnosti. A právě táborští městští úředníci byli těmi, kteří se stali aktivními herci.²³

Hlavní iniciativu k založení prvního ochotnického spolku v Táboře měl především krajský fysik MUDr. Jan Eiselt. Nadšení pro činnost bylo veliké, ale pro realizaci prvních představení spolek neměl vlastní divadelní budovu. Drtivá většina představení se odehrávala v domě zvaném Střelnice, který byl postaven táborskými ostrostřelci v roce 1808. Budova byla nejprve postavena ze dřeva, o tři roky později byla zbourána a nahrazena novým zděným domem.²⁴ Již od počátku bylo na Střelnici zřízeno jeviště pro pořádání kulturních akcí, a tedy i divadelních představení. I na Střelnici se samozřejmě hrálo v němčině.

„Za pana Eiselta hrálo se nejvíce na střelnici a jak se samo sebou rozumí, dle tehdejší mody, německy.“²⁵

S myšlenkou na zřízení vlastního divadla přišel na konci 30. let právě Jan Eiselt. Pro svou činnost si ochotníci vyhlédli budovu příležičí k Pražské bráně, která se nacházela v nejrušnější části města, na přelomu ulic Pražské a Palacké. Jednalo se o budovu, která byla postavena v letech 1825-26 jako kolna a o desetiletí později ji město přestavělo na kontribuční sýpku. Právě během přestavby z kolny na sýpku Eiselta napadlo, že by se v jejím přízemí mohlo zřídit divadlo.²⁶ Tato idea začala brzy získávat reálné obrysy a během rekonstrukce sýpky bylo navrženo, aby byl v jejím přízemí zřízen divadelní sál. Stavba tedy roku 1840 skončila tak, že v přízemí bylo zřízeno jeviště a budova získala označení Městského divadla. Napůl však stále fungovala jako kontribuční sýpka a nad hlavami diváků, ve druhém patře divadla, bylo skladováno obilí.²⁷

Situace ohledně přestavby sýpky na divadlo však byla komplikovanější a je zajímavé v tuto chvíli nahlédnout do dobového tisku. Ten informoval o tom „(...) že magistrát města Tábor nevyčkal úředního schválení projektu vybudování divadla v kontribuční sýpce. S největší pravděpodobností nevyčkal na povolení z toho důvodu, protože se obával zákazu. Kvůli neudělenému povolení se město snažilo stavbu dokončit co nejdříve,

²³ Pamětní spis spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927, s. 12.

²⁴ Tamtéž, s. 12.

²⁵ Tábor. Týdenník pro zábavu a poučení. Tábor: A. J. Landfras, 25.6.1864.

²⁶ Tamtéž.

²⁷ Tábor. Týdenník národní a demokratický. Tábor: A. J. Landfras, 3.12. 1937.

*pravděpodobně především kvůli tomu, aby to vyšší úřad zjistil až v momentě, kdy bude stavba dokončena a nebude již možné ji přerušit.*²⁸

Celou situací se začalo brzy zabývat Krajské gubernium, které vyžadovalo doklad a vysvětlení o stavbě divadla, ke které neudělilo povolení.²⁹ Táborský úřad se hájil tím, že všechny potřebné doklady guberniu zaslal, a i když gubernium nakonec dodatečně projekt schválilo, magistrát neminulo udělení důtky.³⁰

*„[...] gubernium připisem ze dne 31. října dodatečně schvaluje táborským magistrátem „svémocně provedenou adaptaci divadelní budovy a kontribučního špýcharu“ a nařizuje, aby byla magistrátu za to udělena přísná důtka.*³¹

I když bychom rozhodnutí magistrátu jednat bez udělení souhlasu gubernia mohli označit za troufalé a možná v něm můžeme spatřit jisté charakteristiky svobodného ducha té doby, spěšná práce se na stavbě projevila negativně. Už o necelý rok později podal Jan Eiselt zprávu krajskému úřadu, že „v novém divadle déšť skrze stropy proniká“,³² a také bylo upozorňováno na vady taškové krytiny. Mnoho podrobností o tom, jak divadlo zřízené v sýpce vypadalo, nemáme. Jistý Jan Steger měl ve svých pamětech psát o tom, že v divadle byly dlouhé lavice, které byly rozděleny čarami, kterými byla rozdělena místa k sezení, a vedle nich stáli ti, kteří si koupili vstupenky na stání.³³

O necelé desetiletí později, v roce 1849, však muselo divadlo v kontribuční sýpce svou činnost ukončit, protože si jej zabral soud a zřídil v něm porotní sál.³⁴ Ochotníkům nezbývalo než se vrátit zpět na jeviště Střelnice. Kvůli nevhodným podmínkám, které ochotníci měli v divadle u Pražské brány, vážně utrpěly jejich rekvizity a kulisy, které byly dále poničeny i stěhováním zpět na Střelnici. Ochotníci společně se ztrátou svého divadla ztratili i chuť hrát. Na Střelnici sice dále pokračovala představení, ale především v režii ostrostřelců nebo školní mládeže. Ze zachovalých zpráv víme, že ostrostřelci

²⁸ Tábor. Týdenník národní a demokratický. Tábor: A. J. Landfras. 3.12. 1937.

²⁹ Gubernium byl správní úřad, který na území Rakouska-Uherska fungoval v letech 1763–1849. OTTO, J.: Ottův slovník naučný: illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí, díl 10. Gens-Hedwigia. 1896. Praha: J. Otto, 1909, s. 580.

³⁰ Tábor. Týdenník národní a demokratický. Tábor: A. J. Landfras. 3.12. 1937.

³¹ Tamtéž.

³² Tamtéž.

³³ THIER, Josef: Staré domy a rodiny táborské – na památku založení města před pěti sty léty. Tábor: Spořitelna města Tábora, 1920, s. 517.

³⁴ Pamětní spis spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927, s. 12.

zahráli například frašku *Divotvorný klobouk* od Klimenta Klicpery.³⁵ Samotní ochotníci se však na několik měsíců stáhli do ústraní.

Na prkna jeviště se vrátili v roce 1850, když chtěli prostřednictvím divadelního představení pomoci vybrat peníze na pomník Antonína Svatoše.³⁶ To, že se spolu kvůli nácvičku znovu scházeli a nacvičovali představení, je motivovalo a probouzelo v nich chuť opět hrát. Během Vánoc zahráli další dvě frašky na jevišti Střelnice.³⁷ Vysoká účast obecnostva v hledišti byla pro ochotníky motivací, aby ve své činnosti dále pokračovali. Zvolili si nového ředitele Quidona Töplyho a dál hráli na Střelnici střídavě německy a česky.³⁸ Po roce 1851 přestaly v bývalém divadle u Pražské brány poroty a „(...) odevzdána budova svému prvotnímu účelu.“³⁹ Postupně se ale divadelní život ve městě začal odsouvat do ústraní. To souviselo především s nastalým Bachovsko-Kempenským absolutismem a s ním vydaným novým divadelním zákonem.

„V listopadu 1850 podepsal Bach nový divadelní zákon, který (...) znamenal naprostý konec všech dosavadních výsledků novodobého českého divadla. Ochotnická i profesionální představení na základě tohoto zákona povolovaly státní úřady pro bezpečnost, na všech generálních zkouškách a představeních mohl být přítomen policejní úředník, který měl právo činit připomínky ke všem složkám inscenace a případně představení přerušit, zakázat. Za těchto okolností bylo možné postihovat herce, ředitele, principály a podnikatele za cokoli.“⁴⁰

Zákon pochopitelně vyvolával velké obavy a jeho důsledek byl zřejmý – postupně se ve městě přestalo hrát úplně. Přestala se odehrávat představení na Střelnici a jak již bylo zmíněno, z divadelní budovy u Pražské brány zmizely i poroty. Protože nebyl nikdo, kdo by se o budovu staral, její stav se začal zhoršovat. Ještě v roce 1852 zde od 3. dubna do

³⁵ Pamětní spis spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927, s. 12.

³⁶ Antonín Svatoš byl horlivý stoupenec národního obrození a v Táboře žil od roku 1811 až do své smrti roku 1850. Byl velmi uznávanou osobností, mnozí tehdy nazývali Starý Tábor Svatošov.

³⁷ Frašky, které ochotníci zahráli: *Zapečetění měšťanosta* (Ernst Benjamin Salomo Raupach) a *Rohovín Čtverrohý* (Václav Kliment Klicpera). Pamětní spis spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927, s. 12.

³⁸ Pamětní spis spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927, s. 12.

³⁹ Tábor. Týdenník pro zábavu a poučení. Tábor: A. J. Landfras. 21. 5. 1887.

⁴⁰ CÍSAŘ, Jan: Přehled dějin českého divadla I. Od počátků do roku 1861, II. Od roku 1862 do roku 1945. Praha: Akademie múzických umění v Praze. Divadelní fakulta, Katedra teorie a kritiky, 2004, s. 83.

18. května hrál se svou společností samotný Josefa Kajetána Tyl.⁴¹ Postupně ale divadelní život v Táboře utichl a budova začala chátrat.

„Jevišťe, dekorace, garderoba i s almarami, vše – to tam! Všudy prázdno a pusto, jako po vyhoření. V divadelním stavení, kde poroty také za své vzaly, zatím přálo se přítulku menažeriím, kejklířům a jiné čeládce světoběžné; dům spustl a stal se drahým pelechem německých myší.“⁴²

Atmosféra se začala uvolňovat od konce padesátých let 19. století a doba dovolila vzniku různých spolků, které nebyly zaměřené jen kulturně, ale měly ráz i zábavný, tělovýchovný a vzdělávací. Ani v Táboře tomu nebylo jinak, a i zde začaly různé spolky zahajovat své činnosti. Ten divadelní ožil díky příchodu Jana Žáka v roce 1857, který spolu s dalšími občany, kterými byli František Bárta, František Brunner, František Fiala, Josef Chládek, Antonín Kočí, Vojtěch Stárek, František Vostrý a Josef Zeis, žádal o povolení provozování divadelních her a této žádosti bylo vyhověno.⁴³ A právě tento moment z roku 1857 je v dějinách tábořských ochotníků považován za oficiální rok jejich založení, i když, jak již bylo výše řečeno, spolková činnost se objevovala již v letech čtyřicátých.

Ochotníci ke své činnosti chtěli využívat své staré divadlo u Pražské brány, ale aby tak mohli učinit, musela celá budova projít rekonstrukcí. Na to samozřejmě byly potřeba finance – do divadelní pokladny přispívali sami ochotníci, ale i měšťané, kterým to finanční situace dovolovala. Na úpravě a rekonstrukci divadla se podíleli všichni ochotníci s velikou vervou, poháněni motivací začít co nejdříve hrát. Práce na renovaci trvala pouhé čtyři týdny – nové jeviště i hlediště zařídil městský radní František Fiala, na nové oponě byl vymalován pohled na Tábor a zásluhu o novou výzdobu měl pan Peldřimovský.⁴⁴ Nové dekorace namaloval Josef Staudera, herec Zölnerovy společnosti.⁴⁵ Ke slavnostnímu otevření divadla došlo 4. 6. 1857. Slavnost byla zahájena

⁴¹ Tábor. Týdenník pro zábavu a poučení. Tábor: A. J. Landfras, 21.5. 1887. Že Tyl opravdu v té době pobýval v Táboře lze doložit i studiem jeho korespondence, když z Tábora dne 17.5. 1852 píše jistému Ignáci Leopoldu Kobrovi. TYL, Josef Kajetán. Korespondence. Praha: Odeon, 1989, s. 367.

⁴² Tábor. Týdenník pro zábavu a poučení. Tábor: A. J. Landfras 2.7. 1864.

⁴³ Pamětní spis spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927, s. 13.

⁴⁴ Národní muzeum, historické muzeum – Divadelní oddělení, fond pozůstalosti Jana Porta, karton 15, iny. č. 118. PORT, Jan: Tábor – rukopisná stať o dějinách a stavbě tábořského divadla.

⁴⁵ Tamtéž.

proslovem od Jana Žáka, který přednesla slečna Eliška Pleiveisová v německém jazyce, po kterém následovalo představení *Die Brandschatung*.⁴⁶

To, že se tento slavnostní večer zahájil proslovem a představením v němčině, znamenalo určitý krok zpět od toho, čeho národní obroditelé ve 40. letech dosáhli. Divadlu se v minulosti díky ochotníkům dařilo se vymanit z německého divadla a pořádat především představení v českém jazyce. I když v důsledku bachovsko-kempenského absolutismu tábořskému jevišti opět dominoval německý jazyk a ředitel ochotníků Jan Žák usiloval o to, aby se i nadále aspoň občas hrála představení v němčině, bylo poslední představení v německém jazyce v Táboře odehráno 16. 12. 1858. Jednalo se o veselohru *Schloss Limburg* a na jevišti tábořského divadla se dál hrálo výhradně česky.⁴⁷

Důležitým mezníkem byl rok 1867, kdy byl vydán spolkový zákon, který spolkům umožnil legální registraci ke své činnosti.⁴⁸ Ačkoli v oficiální platnost přešel ochotnický spolek právě roku 1867, táborští jeho vznik pořád přičítali, a do dnešního dne stále přičítají, roku 1857. „Mnozí mají za to, že připadá trvání toto o několik roků později, kdy společnost úředně stvrzenými stanovami co „Spolek divadelních ochotníků v Táboře“ počala působiti. Však domníváme se, že to táž společnost, který dne 4. června 1857 divadlo nynější otevřela a jejíž členové dosud spolupůsobí.“⁴⁹

3.2. Národ sobě! – Tábor sobě!

„Tábor sobě ke cti ku ozdobě
tento pomník stvořil v citu pravém,
aby ušlechtilé službě, Uměním,
věrným holdem pokroku a kráse
k povznesení, k zábavě a spáse,
hově nutným věku proměnám,
zasvětil své síly mladé jako staré,
staré ve vzpomínce, ale v činu jaré,
a co Tábor sobě zvedl mrtvým kamenem,
budiž živým ducha, vkusu, mravu pramenem!
(...)

⁴⁶ Tábor. Týdenník pro zábavu a poučení. Tábor: A. J. Landfras, 13.5.1882.

⁴⁷ Pamětní spis spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927, s. 13.

⁴⁸ ČESKO. Zákon č. 134/1867 ř.z., o právech spolčovacím. [cit. 2020-12-18]. Dostupné z: <http://spcp.prf.cuni.cz/lex/134-1867.htm>

⁴⁹ Tábor. Týdenník pro zábavu a poučení: A. J. Landfras 13.5. 1882.

*Tábor sobě stvořil svatyň Thalie,
Tábor k zdaru vlasti ať zažije!*⁵⁰

Dalších několik let ochotníci působili v Městském divadle u Pražské brány a jejich repertoár byl vskutku bohatý. Například v srpnu roku 1865 hráli hru zpracovanou J. K. Tylem *Muka chudé ženy*, stejný rok Fričovu hru *Břetislav Bezejmenný*. Hrál se Tylův *Strakonický ldudák* a fraška *Manžel bez ženy*. Během následujících let to byly například aktovky *Politika v lese*, *Při piketu* nebo *Dvě postele v jednom pokoji*.⁵¹ Mimo jiné se z paměti Františka Zenkla dále dozvídáme, že zde v roce 1879 koncertoval Antonín Dvořák, v roce 1880 Zdeněk Fibich a v polovině 80. let byl v divadle tábořskými dámami pořádán večer Majdaleny Dobromily Rettigové. Ve stejném spisu je uvedeno, že vedle představení ochotníků, koncertů a jiných událostí, se v divadle také pořádaly přednášky a váženým hostem byl například i cestovatel Emil Holub.⁵²

Stav budovy divadla však postupně přestal odpovídat požadavkům své doby. Byly v něm sice provedeny drobnější úpravy a zřízeny lóže,⁵³ ale podmáčené zdivo začínalo být nebezpečné nejen pro divadelní rekvizity, ale i pro zdraví diváků a herců.⁵⁴ Chatrnému stavu budovy přispívalo rovněž to, že svou celou jednou stranou přiléhala k Pražské bráně, která byla v chátrajícím stavu. Uvažovat o potřebě rekonstrukce divadla se začalo v 70. letech 19. století, k její realizaci však došlo téměř o desetiletí později.⁵⁵

Divadlo se nacházelo na rozhraní ulic Palackého třída a Pražská. Nutno podotknout, že v té době se jednalo o velmi frekventované místo v Táboře. Jak je již zmíněno výše, divadlo z jedné strany přiléhalo k Pražské bráně a hlavní východ divadla se pak nacházel přímo v průjezdu brány. Toto řešení nebylo šťastné, protože ten, kdo průjezdem projížděl, špatně viděl na její druhý konec.⁵⁶ Tak se toto místo pro diváky stalo nebezpečným, a to především ve chvíli, kdy představení končilo a velký dav lidí se vyhrnul z divadla ven.

⁵⁰ Úryvek ze slavnostního proslovu „Tábor sobě“ profesora Hynka Mejsnara ke slavnostnímu otevření nového divadla v Táboře roku 1887. In: Pamětní spis spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927, s. 42.

⁵¹ Pamětní spis spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927, s. 37-38.

⁵² ZENKL, František. Tábor. Průvodce po městě a jeho okolí. Tábor: Nákladem tiskárny Jana a Karla Nedvídka, 1886, s. 73.

⁵³ Lóže byly v divadle zřízeny roku 1864. JANKOVEC, Otakar. Vznik a stavební proměny městského divadla. Tábor, 1998, s. 13.

⁵⁴ Tábor. Týdenník pro zábavu a poučení. Tábor: A. J. Landfras, 3.6.1882.

⁵⁵ Pamětní spis spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927, s. 34.

⁵⁶ Státní okresní archiv města Tábor. Okresní úřad Tábor I., karton 1348, inv. č. 3936, sign. VII/16f 9

Jak vypadala Pražská brána s přiléhajícím městským divadlem, je k nahlédnutí v obrazových přílohách této práce.

Jaký byl stav divadla v roce 1882 se můžeme dočíst ze zápisu divadelních ochotníků.⁵⁷ Tam se například dozvídáme, že k vytápění divadla sloužila dvojice železná kamna. Jedna měla být umístěna hned u hlavního vchodu, druhá v zadní části jeviště. Sedadla v parteru byla dřevěná, galerie zděná, lože spočívající na dřevěných sloupech dřevěné. Jeviště disponovalo dřevěnou podlahou a rákosovým stropem. Osvětlování bylo především petrolejem. V parteru byly čtyři korunové svícny (lustry), z nichž dva měly po dvanácti a dva po šesti lampách. Na ložích (dole i nahoře) bylo upevněno padesát jedna lamp. Jeviště se osvětlovalo sedmdesáti lampami.⁵⁸

„Dveřmi v šířce toliko 1,45 m. vejde se do vestibulu, který má prostranství jen 1700 m. Z tohoto vedou dveře vlevo na galerii, uprostřed do přízemí, vpravo do záchodů a vedle těchto nalézají se v úzké chodbě schody na lože, tak že každý navštěvovatel divadla jde především podle záchodů.⁵⁹ [...] Po dřevěných točitých schodech přijde se vlevo na galerii, která se nalézá u samého téměř stropu divadla (...) a poněvadž je zídka nad podlahou galerie jen 0,95 m obnáší, může galerii navštěvující publikum snadno do chodby loží spadati. Totéž nebezpečí, ale v mnohem větší míře, nachází se na blízkou východiště schodů na galerii, neboť není tu žádného zábradlí a úraz při sestupování jest tím snadnější, poněvadž jsou schody točité, úzké, tmavé a při opouštění divadla (...) bývá nával. [...] Půdy nad hledištěm a jevištěm užívá se co sýpky a činí zásoby obilí značný tlak na strop, který ve své velmi značné délce a šířce nemá podpory.“⁶⁰

O rekonstrukci divadla začalo uvažovat již v 70. letech 19. století. Tábořský stavitel František Klier předložil v roce 1875 plán na přestavbu, k jejíž provedení nedošlo.⁶¹ Úvahy o rekonstrukci dostaly realistický rozměr až 80. letech, kdy na obecním zastupitelstvu zaznělo, že „*městské divadlo přestavěti se má tak, aby požadavkům nynější doby vyhovělo.*“⁶² Před zahájením rekonstrukce však bylo potřeba dospět k několika rozhodnutím. Jedním z nejdůležitějších momentů bylo rozhodnutí o tom, zdali se Pražská

⁵⁷ Státní okresní archiv Tábor. Okresní úřad Tábor I., karton 1348, inv. č. 3936, sign. VII/16f 9.

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ Archiv města Tábor. Okresní úřad Tábor I., karton 1348, inv. č. 3936, sign. VII/16f 9.

⁶⁰ Tamtéž.

⁶¹ Pamětní spis spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927, s. 34.

⁶² Archiv města Tábor. Okresní úřad Tábor I., karton 1348, inv. č. 3936, sign. VII/16f 9.

brána, která byla v dezolátním stavu, zbourá či renovuje. Od toho se pak mělo odvíjet vše týkající se rekonstrukce divadla.

Pražská brána, již tolikrát zmiňována v této diplomové práci, byla postavena v roce 1567 jako součást tábořského středověkého opevnění. „*Na začátku 19. století však místní systém opevnění ztratil svůj původní význam. Jeho zánik nabral vysokých obrátek vydáním emfyteutického pachtu v roce 1807. Znamená to, že kupci mohli získat za určitých podmínek pozemky. Což platí i pro části městského opevnění. To navíc bylo zchátralé a ztratilo obranný charakter. Město se muselo také přizpůsobit většímu pohybu lidí, obchodu a víc se otevřít.*“⁶³

Proti zbourání Pražské brány se stavělo mnoho lidí, někteří proti tomu sepisovali i petice.⁶⁴ Názor ochotníků na celou věc byl zřejmý – přikláněli se ke stanovisku zbourání brány. Ochotníci v roce 1882 městské radě zaslali memorandum, ve kterém usilovali o podání adekvátních argumentů, které měly vést k tomu, že brána bude zbourána a divadlo zrekonstruováno. Dovolím si na tomto místě přímo citovat úryvek z tohoto spisu, který byl otištěn v týdeníku Tábor dne 3.6. 1882.

„Asi před 40 roky pocítěna v Táboře potřeba zřízení divadla. Byla k tomu vyhlédnuta obecní kolna u Pražské brány a stavba nového domu – nynějšího divadla – byla provedena tím způsobem, že nerovná, stará hradební zeď z kamene ponechána byvši, sloužila co hlavní zeď novému domu. (...) Postaveny byly z ulice schody, aby se půdy nad divadlem co sýpky použití mohlo. Rozumí se, že taková příležitostní stavba z nouze nevyhovuje požadavkům divadla a doby 1. pro nedostatky založení stavebního, 2. pro své kamenné, vlhnuocí zdivo v ohledu zdravotním, 3. pro nízké chodby z loží, galerie a vestibulu v ohledu bezpečnosti, 4. pro nedostatek místa v hledišti a rekvisitáři. (...) Konečně zasluhuje i povšimnutí zevnějšek divadla, které se dosud podobá spíše kolně, než divadlu – zajisté nikoli ve prospěch města.“⁶⁵

Jednání mezi spolkem ochotníků a městskou radou však nevedlo k žádnému cíli. I přesto ochotníci v roce 1882 oslovili pražského architekta Františka Buldru, aby vyhotovil plán nového divadla. A i když byl tento plán opravdu vytvořen a předložen městské radě, k

⁶³ E 15 magazín [online] Nejdéle vydržela Pražská brána. [cit. 2021-06-26]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/magazin/nejdele-vydrzela-prazska-brana-839938>

⁶⁴ Pamětní spis spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927, s. 34.

⁶⁵ Tábor. Týdeník pro zábavu a poučení. Tábor: A. J. Landfras 3.6. 1882.

jeho realizaci v roce 1882 nedošlo.⁶⁶ Celé jednání bylo znovu otevřeno až o dva roky později. V roce 1884 do Tábora přijela krajská komise, aby zjistila, v jakém stavu se městské divadlo a Pražská brána nachází. Bez ohledu na plány týkající se rekonstrukce komise „*shledává značně rozšířené vady stavební ve zdích a klenbách brány, trhliny a pukliny takových rozměrů, že místem lze jimi naskrz viděti, jinde hůl ano i ruku prostrčiti a na důležitých místech klenby že možno kameny pouhou rukou bez pomoci všelijakého nástroje vytahati.*“⁶⁷ S ohledem na to, že brána byla ve velmi špatném stavu a zároveň se jednalo o místo, poblíž kterého se každý den shlukovalo velké množství lidí, kterým u brány hrozilo nebezpečí, učinila komise závěr, že „*nebezpečím spadnutí hrozící pražská brána musí býti do šesti týdnů dle návodu znaleckého rozbourána a odstraněna.*“⁶⁸

A tak v roce 1884 došlo ke zboření Pražské brány. O rok později se také rozhodlo o zbourání divadla, které měla nahradit nová divadelní budova, vystavěna podle plánu Františka Buldry.⁶⁹ Stavba nového divadla byla zahájena v roce 1886.

„Poslední ochotnické představení v staré budově bylo dne 26. dubna 1886. Dávala se polská veselohra hraběte A. Frédry: Panenské sliby. Prvého května zmíněné roku usídlila se ještě v starém divadle společnost Elišky Zöllnerové, těšící se z dřívějších let hojným sympatiím obecenstva, byla i tenkráté – v pokročilejším jarním období – vřele uvítána. Posledním představením ve staré budově divadelní byla Vrchlického veselohra Rabínská moudrost. Musa našeho velikého básníka uzavřela éru ve starém divadle, s jehož prostorami tak dlouhou dobu dramatickému umění sloužícími se tklivě naše obecenstvo rozloučilo.“⁷⁰

Rozpočet na vystavění nového divadla Buldra vypočítal na 18 tisíc zlatých. Do této částky nebyly zahrnuty výdaje týkající se zařízení jeviště, garderoby a dekorací a bylo tedy potřeba počítat s tím, že se celková částka ještě navýší, a to minimálně o 6 tisíc zlatých.⁷¹ Tím byl však překročen finanční limit, který byl na rekonstrukci stanoven městem. Aby se náklady na přestavbu snížily, byly plány Františka Buldry předány tábořskému staviteli a architektovi Františku Klierovi. Ten je měl přepracovat a tím snížit potřebné náklady. Klier z plánů vynechal druhou galerii a celkový rozpočet se tak snížil na 16.440 zl., tedy

⁶⁶ Pamětní spis spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927, s. 34.

⁶⁷ Tábor. Týdenník pro zábavu a poučení. Tábor: A. J. Landfras 29.3. 1884.

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ Archiv města Tábor. Okresní úřad Tábor I., karton 1348, inv. č. 3936, sign. VII/16f 9

⁷⁰ Tábor. Orgán národní strany svobodomyšlné pro český jih. Tábor: A. J. Landfras 29. 11. 1912.

⁷¹ Tábor. Týdenník pro zábavu a poučení. Tábor: A. J. Landfras 3.6. 1882.

na částku, která už danému rozpočtu vyhovovala.⁷² Obecní zastupitelstvo určilo, že finanční rozpočet na výstavbu nového divadla nemá překročit částku 17 000 zlatých.⁷³ Tato částka ovšem zahrnovala jen výdaje týkající se stavebních prací.

Ochotníkům samozřejmě záleželo na tom, aby i interiér divadla odpovídal požadavkům své doby a chtěli jej patřičně vybavit. Šlo především o zajištění maleb, dekorací, vybavení hlediště, jeviště a s tím spojené techniky a náležitého osvětlení. Na to však stále chyběly finanční prostředky. Ochotníci se tak rozhodli požádat o finanční pomoc všechny příznivce divadla. Přišli s nápadem uspořádat „*velký bazar ve prospěch zmíněný, k jakému přípravy jsou přichystány a zamýšlejí se svolením obce tábora vložití budoucí zdar divadla do rukou zvláštního družstva divadelního, které by za pěněžité oběť divadlu dané, mělo vliv na stálé jeho zdokonalování.*“⁷⁴ Ochotníci se prostřednictvím velkého bazaru⁷⁵ snažili motivovat obyvatele města, aby přispěli a napomohli tak tomu, aby bylo vybudováno divadlo krásné a velkolepé. Podle toho, kdo jakou částkou na bazaru přispěl, se odvíjely jeho následné pravomoci na podílení se fungování divadelního družstva. Nejvyšší částkou, kterou se mohlo přispět, bylo 500 zlatých – ten, kdo touto částkou přispěl, se stal zakládajícím členem družstva, měl při každém představení divadelních ochotníků možnost využít bezplatně lóže a další výhody, které se týkaly pořádání divadelních her. Tento bazar se uskutečnil v březnu roku 1887 a vybralo se na něm úhrnem 1454 zlatých, které byly využity na vnitřní úpravy nového divadla.⁷⁶ Po vzoru Národního divadla byl v Tábořském divadle nad portálem umístěn nápis „Tábor sobě!“, který dodnes připomíná vlastence a všechny přátelé divadla, kteří dopomohli k jeho vybudování.⁷⁷

*„Přátelé milí! Nyní je čas, abychom (...) otevřeli srdce i ruku, abychom brzy mohli se vykázati důstojným města Tábora divadlem, jehož nadpis nechť pravdu hlásá budoucím na příklad, současníkům na čest, že vystavěno jest toto bydlo uměn a z obětných rukou, (...) že vystavěl je Tábor sobě!“*⁷⁸

Stavba divadla byla dokončena v listopadu 1887 a slavnostní otevření bylo naplánováno na 4. prosince 1887. Ještě předtím, než byl provoz budovy slavnostně zahájen, uzavřelo

⁷² Archiv města Tábor. Okresní úřad Tábor I., karton 1348, inv. č. 3936, sign. VII/16f 9.

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ Tábor. Týdenník pro zábavu a poučení. Tábor: A. J. Landfras 5.2. 1887.

⁷⁵ Viz obrazová příloha č. 4.

⁷⁶ Tábor. Týdenník pro zábavu a poučení. Tábor: A. J. Landfras 16.4. 1887.

⁷⁷ Viz obrazová příloha č. 5.

⁷⁸ Tábor. Týdenník pro zábavu a poučení. Tábor: A. J. Landfras 5.2. 1887.

město v květnu toho roku s ochotníky smlouvu, která se týkala především právních poměrů vlastnictví a udržování stavu divadla mezi obcí, divadelním družstvem a spolkem ochotníků. Tato smlouva především stanovila, že město Tábor je vlastníkem veškerého zařízení divadla a spolek toto vlastnictví přejímá do správy a ujímá se jeho hospodaření.⁷⁹

3.3. Městské divadlo Tábor 1887–1899

„(...) dočkali jsme se významného, památného dne 4. prosince 1887, dne otevření krásně a účelně zrekonstruovaného divadla, jež vystavěl, jak hlásají slova nad jevištěm: Tábor sobě.“⁸⁰

Slavnostní předání divadla proběhlo nejprve v kruhu ochotníků, obecního zastupitelstva a divadelního družstva. Ti se 4. prosince 1887 v dopoledních hodinách shromáždili na jevišti nového divadla, kde byla veškerá sláva zahájena proslovem tehdejšího starosty Dr. Emanuela Zeise. Ředitelem ochotnického spolku byl Václav Fiala, který přislíbil, že ochotníci se své činnosti budou věnovat svědomitě a s velikým zápalem a shromáždění na jevišti začali s nadšením provolávat „sláva!“⁸¹

Večerní slavnost patřila široké veřejnosti. Událost to měla být velkolepá a ochotníci pro tuto příležitost sehráli drama Františka Adolfa Šuberta *Jan Výrava*.⁸² Toto představení se v Národním divadle těšilo velkému ohlasu, a proto se táborští rozhodli, že zrovna tímto dramatem zahájí provoz svého divadla. Příprava a realizace představení byla o to vzácnější, že s ní tábořským ochotníkům pomáhal sám František Adolf Šubert, tehdejší ředitel Národního divadla. Hlavní postavu Výravy ztvárnil V. Suchomel-Záviš, dalšími herci, kteří se představení zúčastnili, byli V. Fiala, K. Mlynář, H. Kosík, J. Tutter, F. Mrzena, V. Holý, V. Mašát, dále pak paní A. Fialová, G. Krchová a L. Hoffrová.⁸³ Režisérem tábořského ztvárnění Výravy byl Dr. Karel Tausch, který na přípravu tohoto představení vzpomínal ve svých pamětech.

„K tomu připomínám, že ředitel Šubert dal z ochoty k nám v tuto dobu úmyslně na repertoár Národního divadla svého „Výravu“ se mnou v čele pozval do dopolední zkoušky a k večernímu představení do Národního divadla, že jsme tam také všichni dojeli

⁷⁹ Archiv města Tábor. Okresní úřad Tábor I., karton 1348, inv. č. 3936, sign. VII/16f 9.

⁸⁰ Pamětní spis spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927, s. 35.

⁸¹ Tábor. Týdenník pro zábavu a poučení. Tábor: A. J. Landfras 10.12. 1887.

⁸² Než samotné představení začalo, byl pronesen proslov od H. Mejsnara. Dalšími představeními, které se v novém divadle odehrály byly například Šamberkova *Éra Kubánková*, Štolbova veselohra *Vodní družstvo* nebo Vlčkova tragedie *Milada*. Pamětní spis spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927.

⁸³ Pamětní spis spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927, s. 20.

a byli přítomni jak zkoušce na „Výpravu“, tak večernímu představení, ano že nám pro naše představení v Táboře zapůjčil mnoho kusů z garderoby Národního divadla.⁸⁴

Šubert sám se pak zúčastnil slavnostního otevření divadla jako velevážený host. Dalšími vzácnými hosty toho večera byli například Karel Knuffner, divadelní referent „Národních Listů“, Jan Ladecký, redaktor „České Thalie“, a Václav Zelený, bývalý redaktor „Dalibora.“⁸⁵ A jak se nové divadlo líbilo? Dovolím si na tomto místě citaci z dobového tisku, ve které je krátká informace o tom, jak nové divadlo na diváky působilo.

„Vnitřek městského divadla tábořského jest komfortní a vkusný a velmi líbil se i pražským hostům, již zde toho večera dleli. Skvostné jest proscenium, umělecké jsou i všechny dekorace, provedené p. Skálou a činí dojem opravdu líbezný.“⁸⁶ Pan Skála, celým jménem Roman Skála (1848–1901), který je zmíněn v citaci, byl v té době uznávaným malířem divadelních dekorací. Vedle tábořského divadla pracoval například na malbách Prozatímního i Národního divadla, ale maloval i pro dalších téměř 400 divadel v Čechách a na Moravě.⁸⁷

Z rukopisu Jana Porta⁸⁸ se můžeme dočíst o tom, že strop nového divadla byl zdoben bohatou plastickou výzdobou.⁸⁹ Nicméně o sedm let později, dne 22. března 1894, provedla divadelní komise v divadle důkladnou prohlídku a shledala, že strop je tvořen ze silných dlaždic, které se pod svou tíhou prohnyly.⁹⁰ Celá situace ohledně stropu se řešila ještě následující dva roky, až do března roku 1896, kdy „*c.k. okresní hejtmanství Tábor zakazuje v divadle pořádání divadelních her, přednášek, koncertů apod od té doby, než budou učiněna opatření k opravení stropu, který ze svého niveau do hlediště se prohlubuje; dále nařizuje hejtmanství zřízení železné opony.*“⁹¹ Dovolím si zde pro doplnění atmosféry dodat ironickou poznámku autora článku týdeníku Tábor: „*Máme opravdu radost z té naší divadelní budovy, které ještě ani plných osm let není v užívání...*“⁹²

⁸⁴ Tamtéž, s. 46.

⁸⁵ Tábor. Týdenník pro zábavu a poučení. Tábor: A. J. Landfras 10.12. 1887.

⁸⁶ Tamtéž.

⁸⁷ TOMAN, Prokop: Nový slovník československých výtvarných umělců. Praha: Ivo Železný, 2000, s. 453.

⁸⁸ Jan Port byl český divadelní teoretik, herec a režisér.

⁸⁹ Národní muzeum, historické muzeum – Divadelní oddělení, fond pozůstalosti Jana Porta, karton 15, iny. č. 118. PORT, Jan: Tábor – rukopisná stať o dějinách a stavbě tábořského divadla.

⁹⁰ Archiv města Tábor. Okresní úřad Tábor I., karton 1348, inv. č. 3936, sign. VII/16f 9.

⁹¹ Tábor. Týdenník pro zábavu a poučení. Tábor: A. J. Landfras 4.3. 1896.

⁹² Tamtéž.

Divadelní komise dala tehdejšímu purkmistrovi Seikovi osm týdnů na to, aby poptal firmu, který by dokázala stropní trámy zesílit železnou konstrukcí.⁹³ Seik žádal Františka Klieru, zdali by mohl poptat železářskou firmu Bratři Prášilů a požádal je o návrh železné konstrukce, vypracování plánů a určení finančních nákladů. Ti navrhli následující postup, jehož náklady se pohybovaly kolem 1400 zlatých.⁹⁴

„(...) uspořádá se v ose hlediště železný příhradový nosník, (...) na který se trámy nosní zavěsí. Při tom předpokládáme, že nynější stropní konstrukce se opatří opět vrstvou rákosovou 25 cm silnou a dlažbou 25 cm silnou. Při tomto uspořádání budou přistávající trámy dřevěné tak odlehčeny, že bude jejich namáhaná obnášeti 60 kg na cm².“⁹⁵

Nutno dodat, že se purkmistr Seik proti zákazu pořádání divadelních her ohradil a okresnímu hejtmánství v Táboře zaslal dopis, ve kterém stav divadla hájil. Seik se odkazoval na prohlídky divadelní komise, které v divadle probíhaly před nařízením jej uzavřít. Divadelní komise se podle Seika nevyslovila, že by stav stropu ohrožoval bezpečnost a přikládá názor tábořských stavitelů, „(...) kteří jsou toho přesvědčení, že nepatrné prohnutí stropu není v ohledu bezpečnostním ani dost málo závadným a že příčinou jest jedině velké rozpětí stropu.“⁹⁶ V tom samém dopise pak Seik hejtmánství vyčítá takový unáhlený krok bez toho, aniž by dal své úmysly dopředu vědět. Seik si stál za tím, že „Divadlo Tábořské je v ohledu bezpečnostním vystavěno tak, že se mu vyrovná jen málo divadel v Čechách a dle souhlasného úsudku všech, kdo do tohoto divadla kdy vstoupili, jest toto jedno z nejkrásnějších v celém Českém království.“⁹⁷ Úprava stropu a půdy byla dokončena v září 1896 firmou bratří Prášilů, a ještě ten samý měsíc byla rekonstrukce zkolaudována a divadlo mohlo dál fungovat.⁹⁸

Během následujících let divadlo prošlo dalšími drobnými i většími úpravami. Například se jednalo o zapojení divadla do oběhu pitné vody. Do roku 1893 byla do divadla vedena voda z obecního potrubí pro užitkovou vodu. Používání této vody bylo pro uživatele náročné, protože voda se z kohoutku musela nejprve stočit do nádoby a teprve poté se využívala dál.⁹⁹ Toto omezení vody na jeden kohoutek v celém divadle bylo problematické především proto, že kdyby v divadle kvůli gazolinovému osvětlení vznikl

⁹³ Státní okresní archiv Tábor. Okresní úřad Tábor I., karton 1348, inv. č. 3936, sign. VII/16f 9, s 132.

⁹⁴ Tamtéž, s. 162.

⁹⁵ Tamtéž, s. 135.

⁹⁶ Tamtéž, s. 150.

⁹⁷ Tamtéž, s. 151–152.

⁹⁸ Tamtéž, s. 153.

⁹⁹ Tamtéž, s. 110.

požár, nebylo možné z tohoto kohoutku kvůli nedostatečnému tlaku napojit hadice, kterými by se hasilo. V roce 1893 byla z nového vodovodu, který byl v Táboře zřízen, udělána odbočka pro pitnou vodu do divadla.¹⁰⁰ V divadle tak byly kohoutky dva, do kterých bylo možné v případě požáru během představení zapojit hadice.

Co se repertoáru týče, v letech 1887–1900 zahráli ochotníci několik desítek her, mezi které patřily například: *Václav Hrobčický z Hrobčic* od Ladislava Stroupežnického, *Vojnarka* od Aloise Jiráska, *Divotvorný klobouk* od Václava Klimenta Klicpery nebo *Gazdina Roba* od Gabriely Preissové.¹⁰¹

¹⁰⁰ Státní okresní archiv Tábor. Okresní úřad Tábor I., karton 1348, inv. č. 3936, sign. VII/16f 9, s. 110.

¹⁰¹ Pamětní spis spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927, s. 65-66.

4. MĚSTSKÉ DIVADLO TÁBOR V PRVNÍ POLOVINĚ 20. STOLETÍ

Na konci 90. let 19. století a na začátku 20. století si divadlo ve společnosti stále udržovalo svůj význam. Na jedné straně stále působilo jako nástroj pro utužování vlastenecké sounáležitosti, postupně se ale začalo otevírat i dalším problémům a otázkám, které v tomto období ve společnosti rezonovaly.

Kultura začala nabízet rozmanité spektrum možností a přirozeně se začlenila do každodenních aktivit životů měšťanstva. *„Hustá síť knihoven, čítáren, vzdělávacích spolků (...) čilý hudební a divadelní ruch, to vše patřilo na přelomu století ke kulturnímu životu prosperujícího českého města. Většina městských sídlišť, která v té době podnětně přispěla k vývoji českého amatérského i profesionálního divadelnictví, měla tehdy pouze sedm až deset tisíc obyvatel (Hradec Králové, Jičín, Tábor, Mladá Boleslav, Slaný, Louny, Nymburk (...)), a přesto téměř všechna dokázala postavit a udržovat vlastním nákladem divadelní budovy, z nichž mnohé dodnes slouží divadelnímu provozu.“*¹⁰²

Divadlo na začátku 20. století bylo v rozkvětu. A jak již název čtvrté kapitoly napovídá, práce se v dalších odstavcích zaměří na důležité momenty divadla v Táboře v první polovině 20. století.

4.1. Stavební proměny divadla v letech 1904–1914

Pokud bychom mohli v této práci zdůraznit výjimečný okamžik divadla z pohledu technického, byla by to jistě jeho elektrifikace, která na začátku 20. století nastala. Zavedení elektřiny do divadel bylo prvním krokem k jejich technickému pokroku. První divadlo, které bylo v Evropě (a v tehdejším Rakousko-Uhersku) elektrifikováno, bylo Mahenovo divadlo v Brně v roce 1882.¹⁰³ Nabídku na osvětlení tehdy divadlu dal i český technik, průmyslník a vynálezce František Křižík, brněnským divadlem byl však odmítnut a namísto toho byla přijata nabídka Thomase Alva Edisona.¹⁰⁴

Táborské divadlo se elektrifikace dočkalo o více než desetiletí později. Zavedení elektřiny do městského divadla se na zastupitelstvu projednávalo dne 27. dubna 1904.¹⁰⁵ K tomuto

¹⁰²102 KLOSOVÁ, L.: Ochoťnické divadlo v letech 1886–1918 (činohra a kabaret). In: Cesty českého amatérského divadla, Praha 1998, s. 79-80.

¹⁰³ Česká televize. V Mahenově divadle se Brňané baví už 130 let. In: ČT 24 Česká televize – kultura. [online]. 2012–11–13 [cit. 2021 – 09 – 25] Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/zpravodajstvi-brno/zpravy/203252-v-mahenove-divadle-se-brnane-bavi-uz-130-let/>.

¹⁰⁴ Tamtéž.

¹⁰⁵ Státní okresní archiv Tábor. Zápisy ze schůzí MNV v Táboře, ev. jednotka č. 330.

kroku dospělo zastupitelstvo zcela logicky – jelikož v té době docházelo k zavedení elektrického osvětlení po celém Táboře, bylo na místě, aby na něj byla napojena i instituce, která sloužila široké veřejnosti – městské divadlo. Na rozdíl od brněnského divadla, elektrifikaci města Tábor a s tím i elektrifikaci divadla zajišťovala firma Františka Křížika, která zastupitelstvu dodala všechny potřebné rozpočty a plány.¹⁰⁶ I když bylo divadlo v roce 1904 elektrifikováno, nouzové osvětlení pro případný rychlý únik z divadla bylo stále řešeno olejovými lampami. K elektrifikaci nouzových východů došlo až v roce 1936.¹⁰⁷

Přesto, že bylo divadlo z roku 1887 oblíbené, jeho běžným provozem se začaly objevovat nedostatky, které neunikaly účinkujícím ani divákům. Chyběly šatny jak pro účinkující, tak pro diváky a herci postrádali prostor, ve kterém by mohli skladovat své rekvizity. O tom mimo jiné pojednává i Jiří Himlera ve svém díle *Česká divadelní architektura*, který ukládá Františku Buldrovi malou výtku k tomu, jak vyřešil, nebo spíše nevyřešil prostorovou dispozici táborského divadla: „*Pokud však jde o základní prostorovou dispozici, pak až udivuje, jak nevšimavý zůstal zkušený divadelní stavitel Buldra k progresivním divadelním projektům své doby a jak malé ponaučení si vybral z kritik, vznášených proti nedostatkům v řešení Národního divadla (a připomeňme si, že s těmito kritickými připomínkami přicházel Buldra do bezprostředního kontaktu jako člen stavebního výboru, který řídil obnovu Národního divadla po požáru). Za vznosným průčelím má staré táborské divadlo až nuzné nástupní prostory a zejména hlediště dostalo na malé ploše neúměrně převýšené proporce.*“¹⁰⁸

K doplnění si na tomto místě dovolím uvést ještě jednu referenci, která pochází od diváka, který městské divadlo v Táboře navštívil v roce 1900. Jedná se o referenci napsanou tak, aby pobavila čtenáře, kteří ji v novinách objeví, ale domnívám se, že celkem trefně vystihuje to, na co si táborští diváci v tomto období mohli ve svém divadle stěžovat.

„Krásné divadlo mají Táborané a ne bez důvodu si na něm zakládají. Je to takové menší vydání „Národního“, říkají. Vše dobře zařízeno – jen širší sedadla v přízemí kdyby byla! A pak šatna! Seděl jsem v poslední řadě v zimníku – nebylo možno jinak, byloť nabito, že nebylo kam svrchní šat odložit – a po celou dobu produkce prožíval jsem trest, jenž byl připraven v pekle Erbenovu Záhořovi. „Záhořovo lože“ -: z předu se mne lilo, díky četné

¹⁰⁶ Státní okresní archiv Tábor. Zápisy ze schůzí MNV v Táboře, ev. jednotka č. 330.

¹⁰⁷ JANKOVEC, Otakar: Vznik a stavební proměny městského divadla. Tábor, 1998, s. 6.

¹⁰⁸ HILMERA, Jiří: Česká divadelní architektura, Praha 1999, s. 49.

*návštěvě divadla, mému chlupatému zimníku a plamenům sálajícím z divadelních lamp – a v zadu jsem mrzl, dik zbytečnému vrzání drobného panstva z parquetu. A tu jsem u třetí nepříjemnosti divadla táborského: nemaskovaný, nekrytý východ z přízemí přímo na mráz, výhodný, ano zdraví lidskému přímo prospěšný při možném požáru divadla, ale životu lidskému nebezpečný, ano zákeřný, když divadlo nehoří!*¹⁰⁹

I přes nedostatky, kterými divadlo disponovalo a které si jeho publikum uvědomovalo, se těšilo velkému zájmu a častých vyprodaných představení. Divadelní sál při večerních představeních mnohokrát přesahoval své kapacity, protože se pravděpodobně za vidinou větší tržby a pro veliký zájem prodávalo více vstupenek, než kolik bylo v sále míst k sezení či k stání a během představení tak docházelo k přeplnění sálu. Tím městské divadlo v Táboře porušovalo divadelní řád, o což se začali zajímat policejní referent a místodržitelství rada, kteří společně v roce 1908 navštívili představení *Moorovy operetty*. Stav v divadle okomentovali následovně: „*Vchody k sedadlům, uličky, východy i jeviště byly ucpány takovým způsobem, že nebylo se k sedadlům možno vůbec ani dostat; nedospěli hošáci lezli dámám na kraji sedícím téměř na záda a byvše napomenuti, odpovídali hrubstvím. [...] V případě paniky nebo neštěstí bude tedy zodpovědně vedle policie také okresní hejtmánství.*“¹¹⁰ Tehdejší ředitel divadla František Blažek dostal od městské rady podmínku, že pokud by se měla opakovat situace přeplněného sálu, ve kterém hrozí, že v případě nebezpečí a paniky nebude dostatečný prostor k úniku, budou divadelní představení bezpodmínečně zakázána.¹¹¹

Nepřekvapí tedy, že se zhruba od roku 1908 začalo uvažovat nad rozsáhlejší rekonstrukcí divadla, která by zajistila příjemnější prostředí a zázemí jak pro účinkující, tak pro diváky. Úmyslem plánované rekonstrukce mělo být rozšíření divadla a úprava hlavního vchodu která měla zajistit větší komfort divákům.¹¹² Dalším bodem byla přestavba tzv. přídomčí, které k divadlu patřilo. V novém přídomčí měl vzniknout prostor především pro účinkující, který měl zajistit více místa pro kulisy i zkoušky. Už v roce 1908 upozorňoval místodržitelství rada na to, že divadlo nemá žádné prostory k ukládání kulis „*a tím se jeviště zastavuje takovým způsobem, že velmi stěžuje pohyb herců při samotném představení.*“¹¹³ Cílem také bylo získat další místnosti jako šatny, sál pro zkoušky

¹⁰⁹ Tábor. Týdenník národní a demokratický. Tábor: A. J. Landfras 20.3. 1900.

¹¹⁰ Státní okresní archiv Tábor. Okresní úřad Tábor I., karton 1348, inv. č. 3936, sign. VII/16f 9, s. 226.

¹¹¹ Tamtéž, s. 232.

¹¹² Tamtéž, s. 230–245.

¹¹³ Státní okresní archiv Tábor. Okresní úřad Tábor I., karton 1348, inv. č. 3936, sign. VII/16f 9, s. 224.

ochotníků, úřadovnu, pokoj pro hosty, a především sklad kulis, do kterého by ochotníci mohli přestěhovat veškeré kulisy a rekvizity z jeviště.¹¹⁴ Vše se začalo závazně projednávat v roce 1910, kdy mělo hned několik stavitelů možnost předložit městské radě svůj návrh na rekonstrukci. Jedním ze šesti návrhů, které byly městské radě předloženy, byl i návrh samotného Františka Buldry, architekta divadla z roku 1887. Jeho návrh byl však označen za neekonomický a městskou radou zamítnut.¹¹⁵

O provedení rekonstrukce měla zájem celá řada dalších stavitelů, kteří své návrhy prezentovali na městské radě. Otevíraly se tak další a další diskuze o tom, jak by rekonstrukce měla vypadat. O finální podobě projektu se rozhodlo až v roce 1912. Rekonstrukce nakonec probíhala podle plánů tábořských stavitelů Pravdy a Klímy a dokončena byla ještě ve stejném roce.¹¹⁶ Zásadním krokem byla úprava hlavního vchodu do divadla, díky které vznikl nový prostor, ve kterém byla zřízena prostornější divadelní pokladna. Zbouralo se přídomčí, které nahradila nová přístavba. V té byly zřízeny šatny pro účinkující, sál pro zkoušky a byt sluhy.¹¹⁷ Rekonstrukce byla ukončena zrovna v době, kdy Městské divadlo Tábor oslavovalo čtvrtstoletí od svého založení.

4.2. První světová válka a poválečné období

Následující dvě léta se v divadle odehrávaly další skvělé hry. Ochotníci například sehráli Shakespearovu hru *Sen noci svatojanské*, Goetheova *Fausta*, Mishchovu veselohru *V říši Amazonek* a další.¹¹⁸ Hrál se často a představení byla stále vysoce navštěvována. Začátek války v červenci roku 1914 nastolil velké změny a přeměnil všechny doposud stanovené hodnoty vyspělé evropské civilizace, ke které samozřejmě patřila i měšťanská společnost navštěvující divadla a jiné kulturní instituce.¹¹⁹

„Od neděle postavení jsou národové této říše do víru válečného, který působí změnu v celém ústrojí státního života: ústavní práva občanská, svobodná shromažďovací, spolčovací i tisková dočasně suspendována a veškeren ruch společenský ustoupil do

¹¹⁴ Státní okresní archiv Tábor. Okresní úřad Tábor I., karton 1348, inv. č. 3936, sign. VII/16f 9, s. 230.

¹¹⁵ JANKOVEC, Otakar: Vznik a stavební proměny městského divadla. Tábor, 1998, s. 20.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 20.

¹¹⁷ Tamtéž s. 6.

¹¹⁸ Tábor. Orgán národní strany svobodomyšlné pro český jih: A. J. Landfras 28.2. 1913.

¹¹⁹ CÍSAŘ, Jan: Přehled dějin českého divadla I. Od počátků do roku 1861, II. Od roku 1862 do roku 1945. Praha: Akademie múzických umění v Praze. Divadelní fakulta, Katedra teorie a kritiky, 2004, s. 202.

pozadí před rychle se rozvíjejícími událostmi, jichž mimořádnost je zejména v prvních dnech všude patrna.“¹²⁰

Na samém počátku války si samozřejmě málokdo dokázal představit, co bude následovat a jak dlouho bude válka trvat. „*Válka zničila iluze o stabilitě a hodnotách předválečného světa a nutila přemýšlet jinak o řadě problémů – včetně existence českého národa.*“¹²¹ Ve společnosti se začínaly řešit složitější otázky a návštěva divadla byla mnohdy to poslední, na co lidé pomýšleli. Mnoho mužů muselo odejít do války, zatímco ženy s dětmi zůstávaly doma. Tábor se snažil rodinám postiženým válkou pomáhat státními příspěvky, které ale často nebyly dostačující.¹²² Představení pořádaná v městském divadle začala dostávat charitativní ráz právě ve prospěch těch, kteří se v důsledku války ocitli v těžké životní situaci.

V roce 1915 tak sehráli táborští ochotníci představení, jehož výdělek měl jít ve prospěch vdov a sirotků po padlých vojácích. Představení se konalo 3. října v předvečer jmenin císaře a krále Františka Josefa I., na jehož počest byl slavnostní večer v divadle zahájen Rakouskou národní hymnou, po které následovalo drama *Maryša* od bratří Mrštíků.¹²³ Toto představení neuniklo pozornosti tábořskému tisku, který o něm psal následující: „*(...) prostory divadla dávno před určenou hodinou byly obecenstvem do posledního místa naplněny, ano že musilo předčasným uzavřením pokladny čeleno býti samému přeplnění divadla. [...] Výprava hry byla zdařilá a prohlédala z ní pečlivá snaha režie. [...] Zejména herecké výkony manželů Findejsových v úloze Maryšy a otce jejího Lízala, zasluhují plným právem, aby pochvalná zmínka byla zde o nich učiněna, neboť svou úrovní nejvíce přispěly ku zdařilému výsledku tohoto pěkného divadelního podniku.*“¹²⁴ Ochotníci pořádali další dobročinné představení hned o měsíc později, 25. listopadu téhož roku, opět ve prospěch chudých vdov. Sehráli grotesku *Výhry a prohry* a divadlo ten večer bylo znovu vyprodané.¹²⁵

Městská rada samozřejmě pomýšlela na pomoc i samotným vojákům, kteří ve válce utrpěli zranění. A tak se 8. prosince 1915 v městském divadle pořádal koncert vojenské hudby z Benešova, jehož výtěžek měl být věnován raněným a nemocným vojákům

¹²⁰ Tábor. Orgán národní strany svobodomyšlné pro český jih . Tábor: A. J. Landfras 1.8. 1914.

¹²¹ CÍSAŘ, Jan: Přehled dějin českého divadla I. Od počátků do roku 1861, II. Od roku 1862 do roku 1945. Praha: Akademie múzických umění v Praze. Divadelní fakulta, Katedra teorie a kritiky, 2004, s. 203.

¹²² Tábor. Orgán národní strany svobodomyšlné pro český jih. Tábor: A. J. Landfras 1.8. 1914.

¹²³ Státní okresní archiv Tábor. Okresní úřad Tábor I., karton 1348, inv. č. 3936, sign. VII/16f 9, s. 302.

¹²⁴ Tábor. Orgán národní strany svobodomyšlné pro český jih. Tábor: A. J. Landfras 8.10. 1915.

¹²⁵ Státní okresní archiv Tábor. Okresní úřad Tábor I., karton 1348, inv. č. 3936, sign. VII/16f 9, s. 303.

v lazaretech. Programem tohoto večera byla *Rakouská Hymna*, Weber *Ouverture*, Schubert *H Moll Symfonie*, Weber *Konzert*, Gade *Ouverture*, Dvořák – *Slovanské tance*.¹²⁶ V dubnu stejného roku ochotníci pořádali lidovou a recitační besedu, jejíž výdělek byl věnován na opatření četby raněným vojínům v tábořských nemocnicích. Na programu byly národní písně *Voči, černé voči, Jestli mu ráda máš, Fiala kvete, Svit měsíčku, Anička mlynářova* a další. Citoval se mimo jiné i fejeton od Jana Nerudy *Dvě slovíčka včas o národní písni*.¹²⁷

Konec první světové války znamenal i konec jedné velké éry. Zlomovým okamžikem byl rozpad Rakousko-Uherska a vznik samostatné Československé republiky v říjnu roku 1918. Nově vzniklé Československo před sebou v poválečném období mělo těžkou úlohu – vybudovat nový samostatný stát. Najednou bylo zapotřebí čelit celé řadě složitých otázek, které se musely řešit v napjatých sociálních i politických poměrech, které byly posíleny nespokojeností obyvatel například s nedostatkem bytů nebo potravin.¹²⁸ „*Od ledna 1919 vypukaly nepokoje na venkově: pogromy na obchodníky, drancovaly se a někde devastovaly krámy. Státní moc neměla ještě dost sil, aby účinně zasahovala; vojsko přicházelo pozdě, bujela korupce, přes rekvizice a drahý import vládli nedostatek, ceny v poloprázdných obchodech prudce stoupaly.*“¹²⁹

Celou zemi čekaly vůbec první svobodné volby, ženy a muži si začínali být rovni a sílila demokracie. Prvním prezidentem nové republiky se stal T. G. Masaryk. V Táboře ve volbách vedla sociální demokracie a město se v roce 1919 vzdalo titulu královské. Prostor, který nabízel Městské divadlo v Táboře, začaly využívat politické strany pro pořádání přednášek. V listopadu v roce 1918 například žádala Česká strana socialistická v Táboře o zapůjčení divadla na přednášku Emanuela Chalupného *O prezidentovi republiky Masarykovi*.¹³⁰ Této žádosti bylo samozřejmě vyhověno. Žádosti o přednášky podobného rázu se staly častější a méně neobvyklé. Ve stejném roce i měsíci socialistická strana v divadle pořádala přednášku pana Heraina *O Katastrofě Bělohorské*.¹³¹

Po válce v Táboře vznikla skupina Družiny československých válečných invalidů, jejímž cílem bylo zmírnit následky zmrzačených invalidů ve válce. Tato skupina v roce 1919

¹²⁶ Tábor. Orgán národní strany svobodomyšlné pro český jih. Tábor: A. J. Landfras 3.12. 1915.

¹²⁷ Státní okresní archiv Tábor. Okresní úřad Tábor I., karton 1348, inv. č. 3936, sign. VII/16f 9, s. 307.

¹²⁸ CÍSAŘ, Jan: Přehled dějin českého divadla I. Od počátků do roku 1861, II. Od roku 1862 do roku 1945. Praha: Akademie múzických umění v Praze. Divadelní fakulta, Katedra teorie a kritiky, 2004, s. 206.

¹²⁹ Tamtéž, s. 206.

¹³⁰ Státní okresní archiv Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, r. 1918, s. 1.

¹³¹ Státní okresní archiv Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, r. 1919, s. 3.

přišla s nápadem zřídit biograf, který by měl sloužit invalidům nejen v Táboře, ale i v nejbližším okolí. Družina československých národních invalidů chtěla biograf umístit právě v městském divadle, které dle jejich názoru svou dispozicí odpovídalo ideálnímu prostoru.¹³² Ochotníci této myšlence ale nakloněni nebyli. Snažili se podávat adekvátní argumenty, které by tomu kroku mohly zabránit. Jedním z nich byl ten, že v divadle hrozí značné nebezpečí požáru, který je nebezpečný i pro zdravé lidi, o to víc pro invalidy, kteří by se z divadla v případě požáru nemohli rychle evakuovat. Avšak ještě více argumentovali tím, že jediný čas, kdy mají účinkující možnost zkoušet, je právě ve večerních hodinách, a kdyby byl tento čas využitý pro představení biografu, mohlo by to pro účinkující znamenat problém při zkoušení nových her.¹³³ Biograf v tomto roce tedy v divadle zřízen nebyl.

Otázka ohledně biografu se ale znovu otevřela o dva roky později. Ani tentokrát tomuto nápadu ochotníci nebyli příznivě nakloněni. Své obavy odůvodňovali faktem, že divadlo bylo vystaveno pro účely divadelní a jím příbuzné a obávali se, že biograf by závažně narušil pořádání všech divadelních představení, jak to podle jejich názoru dopadlo i v jiných městech.¹³⁴ „*Podobné pokusy s biografy v divadlech učinili už v jiných městech a musili od nich velmi záhy upustiti.*“¹³⁵

Nicméně když obecní zastupitelstvo hlasovalo o tom, zdali má být v divadle biograf zřízen, hlasování dopadlo pro jeho umístění do městského divadla. Pro divadelní představení se vytyčily termíny a dny, kdy byl prostor divadla určený jen ochotníkům, ale i přesto někteří členové komise oplývali jistými obavami. „*A tak nezbyvá tábořskému obecenstvu nic jiného než aby v době, kdy všeobecně volá se po uskrovnění a šetrnosti, dle kalkulace městského biografu plnilo po celý rok prostory divadelní denně do posledního místa, v neděli a ve svátek dokonce třikrát!*“¹³⁶ Tato námitka na šetrnost a skromnost cílila pravděpodobně na to, že ani ochotníci v Táboře ve 20. letech 20. století neměli dostatek finančních prostředků, aby mohli dělat velkolepé výpravy. Umístěním biografu do divadla se mohlo stát, že přijdou o část obecenstva, které místo divadelního programu zvolí film v biografu. Biograf v divadle fungoval až do prosince roku 1924.

¹³² Státní okresní archiv Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, r. 1919, s. 8.

¹³³ Státní okresní archiv Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, r. 1918, s. 9.

¹³⁴ Státní okresní archiv Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, r. 1921, s. 16.

¹³⁵ Státní okresní archiv Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, r. 1921, s. 16.

¹³⁶ Tábor. Orgán československé národní demokracie. Tábor: A. J. Landfras 18.11. 1921.

Na začátku 20. let 20. století se i v divadelním prostředí začala uplatňovat celá řada nových žánrů. Vedle avantgardy to byla například groteska. „*Autory grotesek spojuje úsilí vystavit posměchu až nenávisti jevy, vůči nimž zaujímají odmítavý vztah vyplývající z bolestného a kritického prožitku skutečnosti.*“¹³⁷ Jedním z autorů tohoto žánru byl mimo jiné i Fráňa Šrámek, který napsal grotesku *Hagenbek*. Tato hra se v roce 1921 hrála i v Městském divadle v Táboře, netěšila se však velkému úspěchu. Kritický autor jménem Mnata se v tábořských novinách ke zpracování hry tábořskými ochotníky vyjádřil následovně; „*Provedení hry prokázalo opětně zjevně vleklou krizi ve spolku zdejších ochotníků. Za dnešního stavu členstva je prostě předem nemožno dobře obsadit a hrát hru jako Hagenbek. Se starším členstvem není již, zejména pro moderní hru, skoro počítati, a mladých je trapný nedostatek. [...] Hráno bylo příliš rozvekle, (...) také scéna (...) byla nemožná hlavně z toho důvodu, že z dnešního inventáře městského divadla není možno slušnou scénu postavit.*“¹³⁸

Nejvíce upozorňováno bylo v té době na stav jeviště, které na začátku 20. století bylo na pokraji své životnosti. Jeho chatrný stav ochotníkům neumožňoval pořádat žádná výpravnější představení a spousta z nich se rovněž bála toho, že se během účinkování na jevišti nějak zraní. Ochotníci v srpnu roku 1921 žádali, aby se přikročilo k jeho úpravě. Jako vhodnou označili příležitost, kdy sám režisér Jihočeského národního divadla pan Poláček během příprav na hostování v Táboře usoudil, že rekonstrukce jeviště by opravdu byla potřebná a sám nechal odborníky vypracovat návrhy.¹³⁹ Ochotnický spolek žádal městskou radu o udělení souhlasu k této rekonstrukci s tím, že 12 000 Kčs, které na rekonstrukci byly vypočítány, by mohly být uhrazeny z divadelního fondu.¹⁴⁰ Nicméně výměna podlahy jeviště byla městskou radou schválena až v roce 1923.¹⁴¹

Jihočeské národní divadlo v tábořském divadle hostovalo v roce 1922, a to od května do poloviny června.¹⁴² Jednalo se o honosný zájezd, kterého se účastnilo 80 účinkujících. Během tohoto hostování byly vytvořeny dvě skupiny předplatného, které nabízely celkem 24 různých her. Divák, který si abonmá zakoupil, měl výhodnější cenu, než kdyby si

¹³⁷ CÍSAŘ, Jan: Přehled dějin českého divadla I. Od počátků do roku 1861, II. Od roku 1862 do roku 1945. Praha: Akademie múzických umění v Praze. Divadelní fakulta, Katedra teorie a kritiky, 2004. s. 230.

¹³⁸ Tábor. Orgán československé národní demokracie. Tábor: A. J. Landfras 15.4. 1921.

¹³⁹ Státní okresní archiv Tábor . Okresní úřad Tábor I., karton 1348, inv. č. 3936, sign. VII/16f 9.

¹⁴⁰ Tamtéž.

¹⁴¹ JANKOVEC, Otakar: Vznik a stavební proměny městského divadla. Tábor, 1998, s. 24.

¹⁴² Státní okresní archiv Tábor . Okresní úřad Tábor I., karton 1348, inv. č. 3936, sign. VII/16f 9.

jednotlivá představení kupoval zvláště. Zahajovací večer zájezdu připadl na 23. května 1922 a byla sehraána *Prodaná nevěsta*, kterou doprovázela hudba od Bedřicha Smetany.¹⁴³

Téhož roku se uvažovalo o navýšení kapacity hlediště o několik sedadel. Konkrétně o 24 křesel pro parter, 14 židlí na I. galerii pro třetí řadu a na druhé galerii měla být vyhrazena místa pouze pro ženy.¹⁴⁴ V roce 1922 ochotníci informovali městskou radu o zuboženém stavu stropu divadla, který si žádal jisté opravy.¹⁴⁵ Tyto opravy společně s dalšími schválila městská rada v lednu roku 1923. O rok později, tedy v roce 1924, byla dokončena umělecká výzdoba stropu městského divadla, která byla navržena i provedena profesorem Šimákem, za pomoci malíře Kličky.¹⁴⁶ Výmalba, na které je v osmi polích vyobrazeno osm múz, byla později (pravděpodobně po druhé světové válce) zakryta akustickými deskami. Tyto akustické desky se podařilo zachytit na fotografii, kterou přikládám do příloh této diplomové práce.¹⁴⁷ Naneštěstí byl zdobený strop znovu odhalen, když se v divadle na konci 80. let natáčel seriál *Největší z Pierotů*.¹⁴⁸ Krásný strop si tak mohou užívat diváci i v dnešních dnech.¹⁴⁹ V témže roce, kdy byl v divadle vymalován strop (1924), byl pro divadlo vyroben nový lustr podle návrhu Vlastimila Ningra.¹⁵⁰

Zhruba od poloviny 20. let 20. století se začala řešit situace ohledně vytápění dvojími kamny, které byly pro prostory celého divadla nedostačující. Často docházelo ke stížnostem diváků, kterým bylo během představení v podzimních a zimních měsících chladno. Začalo se tedy uvažovat nad zřízením nového vytápění. V roce 1925 dala dokonce Okresní správa politická v Táboře po obhlídce divadla městskému úřadu nařízení, aby byla neprodleně problematika ohledně vytápění divadla vyřešena.¹⁵¹ Kamna, která do té doby divadlu sloužila jako zdroj tepla, byla totiž ve stavu, ve kterém hrozilo riziko požáru. Jelikož náprava nebyla v brzké době učiněna, dospěla 8. ledna roku 1926 Okresní správa politická v Táboře k rozhodnutí, aby bylo městské divadlo v Táboře uzavřeno do doby, než dojde k nápravě. Nešlo jen o to, že divákům bylo chladno, ale dle

¹⁴³ Státní okresní archiv Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, r. 1922.

¹⁴⁴ Tamtéž.

¹⁴⁵ Tamtéž.

¹⁴⁶ Tábor. Orgán československé národní demokracie. Tábor: A. J. Landfras, 3.10. 1924.

¹⁴⁷ Viz obrazová příloha č. 8.

¹⁴⁸ DVOŘÁK, Luboš. Při natáčení Pierota odkryli fresku v divadle. In: *Táborský deník.cz* [online] 2015 [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: https://taborsky.denik.cz/zpravy_region/pri-nataceni-pierota-odkryli-fresku-v-divadle-20150307-5isv.html.

¹⁴⁹ Viz obrazová příloha č. 9.

¹⁵⁰ Pamětní spis spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927, s. 57.

¹⁵¹ Státní okresní archiv Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, r. 1925.

okresní správy hrozilo velké nebezpečí požáru.¹⁵² Divadlo dostalo několik dní na to, aby závadu odstranilo. Jakým způsobem se divadlu podařilo problém vyřešit se mi v pramenech bohužel nepodařilo dohledat. Domnívám se, že se vše vyřešilo v krátké době, jelikož již o 14 dní později zval týdeník Tábor diváky na představení *Cácorka* prvotřídního souboru činoherního ředitele Oty Alferiho.¹⁵³

Nicméně ústřední topení v divadle bylo zřízeno až v roce 1935. Jeho projektanty byli Jiří Kabeš a Antonín Fanta, kteří mimo jiné projektovali ústřední topení i v jiných divadlech v Československu, například v Červeném Kostelci či v divadle Vinohradská zpěvohra v Praze 7.¹⁵⁴ Kabeš s Fantou udělali návrh na zřízení ústředního vytápění parou o nízkém tlaku. Celkovou částku, která zahrnovala technický projekt, materiál a práci, vypočetli na 87 607 Kčs. Tento projekt byl v prosinci téhož roku schválen a realizován.¹⁵⁵

Třicátá léta přála ochotníkům i po stránce umělecké. Mimořádný úspěch zaznamenali v roce 1932, kdy nacvičili Tylovu hru *Fidlovačka* a odjeli s ní na zájezd do Vídně. Týdeník Český jih o tomto úspěchu napsal následující: „*Všechna tři představení byla vyprodána a setkala se s úplným zdarem. Jednotlivé výkony i hromadné scény byly bouřlivě přítomným obecenstvím aklamovány.*“¹⁵⁶

4.3. Rekonstrukce divadla a stavba Tylova domu v roce 1937

Rok 1937 byl pro divadlo významný. Nesl se v duchu oslav, protože uběhlo 50 let od roku 1887, kdy bylo divadlo vybudováno. Divadlu se dostalo nemalých darů v podobě rekonstrukce a přístavby nového domu přiléhajícímu k divadlu, díky kterému se rozšířilo především zázemí pro účinkující. O tom, jak probíhala úprava divadla a výstavba nové budovy, která měla být s divadlem propojena, bude pojednáno v této podkapitole.

Záměr o přestavbě divadla byl na městském zastupitelstvu projednáván 16. 7. 1937, kdy se mimo jiné diskutovalo i o zbourání přídomčí u městského divadla a jeho nahrazením zcela novou budovou.¹⁵⁷ Společně s ochotníky přestavbu iniciovalo město Tábor jako majitel divadla. O schválení rekonstrukce město žádalo okresní úřad v srpnu 1937. Žádosti o schválení projektu okresní úřad vyhověl, stanovil si ale 34 podmínek, které

¹⁵² Státní okresní archiv Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, r. 1926.

¹⁵³ Tábor. Orgán československé národní demokracie. Tábor: A. J. Landfras, 29.1. 1926.

¹⁵⁴ Státní okresní archiv Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, r. 1935.

¹⁵⁵ JANKOVEC, Otakar: Vznik a stavební proměny městského divadla. Tábor, 1998. s. 24.

¹⁵⁶ Český jih. Týdeník pro poučení a zábavu, pro potřeby obecné a společenské. Tábor: Jan Nedvídek, 26.11. 1932.

¹⁵⁷ Státní okresní archiv Tábor, karton č. 1378, r. 1937.

měly být během realizace dodrženy.¹⁵⁸ Jednalo se především o technické záležitosti, jako například: „(...) lustr v hledišti budiž zajištěn dvojím závěsem a skleněné součásti jeho zabezpečeny proti nahodilému spadnutí“¹⁵⁹ nebo „nová sklápěcí sedadla buďtež nejméně 50 cm široká a vzdálenost jich opěradel mezi sebou budiž nejméně 70 cm.“¹⁶⁰ Cílem těchto podmínek mělo být zajištění bezpečnosti a pohodlí všech, kteří budou v divadle přítomni. Okresní zároveň stanovil datum, do kterého měly být veškeré práce hotovy, a to sice do konce listopadu roku 1937.¹⁶¹

Vnitřní úpravy divadla spadaly pod vedení architekta Tomáše Krcha, který se snažil celý projekt přizpůsobit moderním požadavkům doby. Dle stanoveného projektu se značné změny týkaly jeviště, na kterém došlo především k úpravě lávek a zřízení železné opony. Kromě toho byla navýšena kapacita sedadel v přízemí, ale i na balkoně, kde přibyly celé dvě řady míst, i když na úkor toho, že byla odebrána místa na stání.¹⁶² Vedle dalších technických úprav, které zahrnovaly například výmalbu foyer, zřízení bufetu a šaten na balkonech nebo úpravy podlah, divadlo změnilo svůj vzhled i z venkovní části.¹⁶³ Mezi hlavní cíle rekonstrukce patřila úprava balkonu u hlavního vchodu do divadla směrem k Palackého ulici, která proměnila vstup do divadla.

Výrazným plánem v projektu bylo již zmíněné zbourání přízemní budovy přiléhající k budově divadla, kterou nahradila novostavba.¹⁶⁴ Ta byla řešena ve funkcionalistickém stylu a jejím architektem se stal Josef Lang.¹⁶⁵ Po dokončení stavby došlo k jejímu pojmenování, které nese dodnes – a to sice Tylův dům.¹⁶⁶ V Tylově domě byl zřízen služební byt pro domovníka, dále pak dvě šatny pro ochotníky a hostující soubory a v neposlední řadě archiv ochotníků.¹⁶⁷ Díky této stavbě vzniklo zázemí pro účinkující, v prvním poschodí byla zřízena knihovna a stálá divadelní výstava. Tylův dům byl

¹⁵⁸ Státní okresní archiv Tábor, karton č. 1378, r. 1937.

¹⁵⁹ Tamtéž.

¹⁶⁰ Tamtéž.

¹⁶¹ Státní okresní archiv Tábor, karton č. 1378, r. 1938.

¹⁶² Státní okresní archiv Tábor, karton č. 1378, r. 1937.

¹⁶³ Tábor. Týdenník národní a demokratický. Tábor: A. J. Landfras, 3.12. 1937.

¹⁶⁴ Státní okresní archiv Tábor, karton č. 1378, r. 1938.

¹⁶⁵ Funkcionalismus byl dominantní architektonický směr ve 20. a 30. letech 20. století. Hlavními rysy funkcionalismu jsou jemné barvy, hladká fasáda či plochá střecha.

¹⁶⁶ Tylův dům stojí na stejném místě dodnes a je využíván především zaměstnanci divadla pro administrativní účely.

¹⁶⁷ Státní okresní archiv Tábor. Okresní úřad Tábor I., karton 1348, inv. č. 3936, sign. VII/16f 9, s. 391.

propojený s budovou divadla, což umožňovalo snadný pohyb po prostorech a přechod z jedné budovy do druhé.¹⁶⁸

Slavnostní otevření nově zrekonstruovaného divadla bylo zahájeno dne 5. prosince 1937 ve 20 hodin hrou od Aloise Jiráska *Jan Roháč*.¹⁷⁰ Večer byl započat předehrou ze *Smetanovy Libuše* za dirigování Josefa Pokorného a proslovem předsedy spolku divadelních ochotníků pana Františka Kroupy.¹⁷¹ Jednalo se o významnou událost, která zahrnovala nejen slavnostní otevření nové divadelní budovy, ale zároveň se týkala oslav padesáti let od roku 1887, kdy bylo divadlo poprvé slavnostně otevřeno. Všechny významné osobnosti města, ale i osobnosti ze světa divadelního, strávily tento večer právě zde. Ke gratulacím se přidali i tací, kteří se večera nemohli zúčastnit osobně, a tak přicházely pozdravné telegramy například z kanceláře tehdejšího prezidenta Edvarda Beneše, jeho choti a dalších.¹⁷² V divadle se tak před začátkem druhé světové války udály podstatné změny, které měly přispět k jeho lepšímu provozu.

¹⁶⁸ Tábor. Týdeník národní a demokratický. Tábor: A. J. Landfras, 3.12. 1937.

¹⁷⁰ Tamtéž.

¹⁷¹ Tamtéž.

¹⁷² Tábor. Týdeník národní a demokratický. Tábor: A. J. Landfras, 10.12. 1937.

5. DRUHÁ SVĚTOVÁ VÁLKA

Pátá kapitola této diplomové práce se bude věnovat tématu méně veselému, přesto se však jedná o etapu táborského divadla, kterou nelze vynechat. Před a na začátku druhé světové války bylo ochotnické divadlo stále silným a vzdorujícím celkem. „(...) k 15. březnu roku 1939 působilo v českých zemích na 7000 ochotnických divadelních souborů,“¹⁷³ mezi které patřil i ochotnický spolek v Táboře. V průběhu druhé světové války se okupanti snažili prostřednictvím různých zásahů oslabit divadelní soubory, ve kterých nacismus spatřoval své protivníky.¹⁷⁴ Režim nejprve usiloval o to, aby divadelníky ovlivnil pomocí svých ideologií. Postupně ale začal ničit všechny spolky, které se něčím nacistickému režimu přičily, bez ohledu na to, jakou formou to mělo být.

Spolky, které jakkoli reprezentovaly židovskou komunitu, byly definitivně zakázány v roce 1939, když vyšly rasistické protižidovské zákony.¹⁷⁵ Tyto zákony vedle dalších restrikcí židům zakazovaly se jakkoli podílet na pořádání divadelních představení či jiných kulturních akcí a zároveň se žádných představení nemohli účastnit ani jako diváci. Pro nastínění atmosféry, která se projevovala i v Táboře, si dovoluji napsat citaci, která byla v srpnu roku 1940 adresována městskému úřadu v Táboře od místního velitele ČNST. „Žádám o laskavé propůjčení radničního paláce po pořádání výstavy *Mistra Karla Rélinka: Žid – nepřítel lidstva, během měsíce září až první polovice října tohoto roku.*“¹⁷⁶

Situace se ale postupně stávala kritickou i pro ochotníky nežidovského původu. Do poloviny roku 1941 mělo činnost zakázáno téměř 4000 českých ochotnických kolektivů, které tvořily zhruba 60 % z celkové dosavadní ochotnické činnosti.¹⁷⁷ V roce 1943 vešel v platnost zákon, který stanovil, že ochotnická divadelní představení smějí být pořádána jen tehdy, pokud je doporučí okresní vedoucí Veřejné osvětové služby. Toto doporučení samozřejmě vycházelo jen za předpokladu, splňoval-li ochotnický spolek absolutní politickou spolehlivost a vysoké umělecké nasazení.¹⁷⁸

¹⁷³ SRBA, B. České ochotnické divadelní hnutí v letech německé okupace a druhé světové války. In: Cesty českého amatérského divadla, Praha 1998, s. 151.

¹⁷⁴ Tamtéž, s. 151.

¹⁷⁵ Tamtéž, s. 152.

¹⁷⁶ Státní okresní archiv Tábor, karton č. 1378, r. 1940.

¹⁷⁷ SRBA, B.. České ochotnické divadelní hnutí v letech německé okupace a druhé světové války. In: Cesty českého amatérského divadla, Praha 1998, s. 153.

¹⁷⁸ Tamtéž, s. 153.

I přes veškeré regulace a navzdory tomu, že několik tisíc členů ochotnických spolků bylo odvedeno do koncentračních táborů, české ochotnické divadlo nezaniklo a stále se snažilo plnit úkol, který si před sebe vždy kladlo – zachovat si svou národní identitu a všemi možnými nástroji bojovat s nacismem. Repertoár spolků, které v této době ještě fungovaly, byl ve své podstatě u všech podobný. To bylo dáno především tím, že v této době silně působila cenzura a výběr her, které se mohly realizovat, byl značně omezený. Základem většiny repertoárů byla česká klasika, ale často také německé hry. Ochotnické spolky ve svých městech horlivě uváděly novinky připravované profesionálními dramaturgickými dílnami, a to těsně po jejich uvedených premiérách na prknech profesionálních divadel.¹⁷⁹

Podle Bořivoje Srby, teatrologa a divadelního kritika, byly během druhé světové války jen poskromnu uváděny hry z per místních autorů. Naopak v Táboře se ochotníci jejich uvádění věnovali poněkud intenzivněji, protože neměli možnost včas zachytit novinky, které byly zpopularizované provedením v pražských divadlech.¹⁸⁰ Nicméně značná část repertoáru divadla v Táboře během druhé světové války byla tvořena inscenacemi Jihočeského divadla z Českých Budějovic, které na několik měsíců získalo v Táboře zázemí.

5.1. Jihočeské divadlo v Táboře

Jak již bylo napsáno v první části této kapitoly, během druhé světové války Němcům začala vadit činnost většiny českých spolků, mezi které pochopitelně patřily i ty divadelní. Zajímavá spolupráce během válečných let nastala mezi Jihočeským národním divadlem z Českých Budějovic a Městským divadlem v Táboře. České Budějovice se během války ocitly pod silným nepřátelským tlakem z německé strany. Byly přejmenovány na Budweis „*a nebyly obyčejným protektorátním městem, nýbrž jako jedno z prvních českých měst byly jmenovány německy vedeným služebním městem.*“¹⁸¹ Německá strana postupně rušila všechny spolky a její nenávist postupně vygradovala k zabavení budovy Jihočeského národního divadla, ve kterém zřídila vlastní divadlo Deutsches Stadt Theater Budweis vytvořené z odnože Zemského divadla v Linci.¹⁸²

¹⁷⁹ SRBA, B.: České ochotnické divadelní hnutí v letech německé okupace a druhé světové války. In: Cesty českého amatérského divadla, Praha 1998, s. 159.

¹⁸⁰ Tamtéž, s. 159.

¹⁸¹ ZAVŘELOVÁ, M.: Jihočeské divadlo od konce 2. světové války do uvolnění v šedesátých letech. In: Po stopách Jihočeského divadla, České Budějovice: Jihočeské divadlo, 2019, s. 111.

¹⁸² Encyklopedie Českých Budějovic. Jihočeské divadlo [online]. [cit. 2021-10-01]. Dostupné z: <http://www.encyklopedie.c-budejovice.cz/clanek/jihoceske-divadlo>

Aby Jihočeské národní divadlo nemuselo svou činnost ukončit, snažilo se domluvit hostování v jiných divadlech, se kterými již v minulosti mělo vřelé vztahy a přátelskou spolupráci. V roce 1941 tak bylo žádáno o hostování v Městském divadle v Táboře a v divadle v Písku. Jihočeská města se snažila domluvit spolupráci za účelem udržení českého divadla při životě. Této žádosti bylo po několika jednáních táborské městské rady vyhověno s tím, že Jihočeské národní divadlo se přejmenuje na Jihočeské divadlo. Jihočeské divadlo tak na začátku sezony 1941-1942 odjelo zahájit svou novou sezonu do Tábora, kde bylo táborským publikem vřele přivítáno. Městskému úřadu v Táboře se mimo jiné podařilo u ministerstva školství dojednat dotaci, která pomohla hostování financovat. Každé představení, které se v Táboře odehrálo, bylo dotováno částkou 300 Kč.¹⁸³ Ředitelka Jihočeského divadla, paní Jeřábková, se následně zavázala, že všechny ostatní výdaje spojené s hostováním (náklad na otop či technický personál) bude na náklad Jihočeského divadla. Správa města Tábor vřelým gestem poskytla zdarma osvětlení.¹⁸⁴

Vedle ředitelky Jeřábkové se souborem z Budějovic přicestoval i dramaturg divadla, pan Josef Stejskal. Ten pomohl se stanovením programu a domlouval s městem Tábor vše potřebné k tomu, aby spolupráce probíhala bez problémů. Své hostování v Táboře Jihočeské divadlo zahájilo hrou *Otec* od Aloise Jiráska, dále pak sehrálo Hilbertovu *Pěst*, Wernerův *Červený mlýn* a Gogolova *Revizora*.¹⁸⁵ Svou úspěšnou štaci, kterou zahájili v Táboře, českobudějovičtí hodlali pokračovat v divadle v Písku. Místo vřelého publika však v Písku na Jihočeské divadlo čekalo gestapo, které zatkl ředitelku Moniku Jeřábkovou. Ta byla obviněna z toho, že se neuctivě vyjadřovala o Němcích.¹⁸⁶ Gestapem byla odvezena do koncentračního tábora Ravensbrück, kde zemřela v roce 1944. Členové Jihočeského divadla se vrátili do svého města.

Po ředitelce Jeřábkové převzal funkci Josef Stejskal a jeho blízkým spolupracovníkem se stal Kristejn-Kostecký. Dne 15. dubna roku 1942 bylo Jihočeskému divadlu nařízeno, aby okamžitě skončilo svou činnost v Českých Budějovicích a bylo zakázáno pořádat

¹⁸³ Státní okresní archiv Tábor, karton č. 1378, r. 1940.

¹⁸⁴ Tamtéž.

¹⁸⁵ ZAVŘELOVÁ, M.: Jihočeské divadlo od konce 2. světové války do uvolnění v šedesátých letech. In: Po stopách Jihočeského divadla, České Budějovice: Jihočeské divadlo, 2019, s. 111.

¹⁸⁶ Tamtéž, s. 111.

jakékoli hry. Mezitím však podal Kristejn-Kostelcký žádost o koncesi do Tábora, které bylo vyhověno, a tak bylo možné převést členstvo na ni.¹⁸⁷

O udělení koncese panu Kristejnovi-Kosteckému se můžeme mimo jiné dočíst i ve spisech uložených v archivu města Tábor. V jednom listě se například dozvídáme ještě to, že v důsledku rozhodnutí zemského úřadu o udělení koncese se podstatně změnil provoz městského divadla a bylo tedy potřeba vyřešit otázku týkající se jeho spravování. Pan komisař Klemeš se snažil upravit podmínky stanovené ve smlouvě, kterou město s ochotnickým spolkem uzavřelo již v roce 1887: „(...) *zprošťuji na přechodnou dobu Spolek divadelních ochotníků v Táboře povinnosti správy městského divadla (...). Tím neruším smlouvu mezi obcí a jmenovaným spolkem, nýbrž na přechodnou dobu ji ponechávám v klidu.*“¹⁸⁸ Toto upravení právních poměrů se ochotnickému spolku samozřejmě nelíbilo. Především se jich dotýkalo, že je k jednání ohledně jejich práv nikdo nepřizval a nemohli se tak zapojit ani do žádné diskuze.¹⁸⁹ Jejich žádosti na zachování právních poměrů z roku 1887 ale vyhověno nebylo.¹⁹⁰

Boj Němců proti českému divadlu byl ostrý. A jak jsme se mohli přesvědčit už v případě Moniky Jeřábkové, nebyl veden jen proti českému divadlu, ale i proti osobám, které byly pro české divadlo nějak významné a snažily se ho i v této době podporovat. Proto se stal trnem v oku nacistů i Josef Stejskal. V roce 1942 zahájilo Jihočeské divadlo novou etapu v Městském divadle v Táboře. Místní ochotníci chápali, jak hrozná musí pro českobudějovické být ztráta vlastního divadla a chovali se k vyhoštěncům přátelsky a srdečně. Tím nás mohou přesvědčit především činy, které ochotníci podnikali. Předseda ochotnického spolku Oto Findejs a intendant František Kroupa zařídili pro členy Jihočeského divadla nouzové ubytování, pomohli shánět nové kostýmy a dekorace a snažili vypomocet všude, kde to bylo možné.¹⁹¹ Lidé stále navštěvovali divadlo rádi a spolupráce jihočeských měst byla velmi přátelská.

¹⁸⁷ ZAVŘELOVÁ, M.: Jihočeské divadlo od konce 2. světové války do uvolnění v šedesátých letech. In: Po stopách Jihočeského divadla, České Budějovice: Jihočeské divadlo, 2019, s. 112.

¹⁸⁸ Státní okresní archiv Tábor, karton č. 1378, r. 1942, s. 305.

¹⁸⁹ Tamtéž, s. 307.

¹⁹⁰ Fakt, že byla ochotníkům odebrána práva na řízení správy městského divadla, která měli s městem uzavřena od roku 1887, se promítl především když bylo v roce 1965 dostavěno nové divadlo zaměřené na hostování profesionálních divadel. Ochotníci v divadle postupně ztráceli na důležitosti, což postupně vedlo k tomu, že v současné době se jejich představení na jevišti táborského divadla odehrávají jen skromně.

¹⁹¹ ZAVŘELOVÁ, M.: Jihočeské divadlo od konce 2. světové války do uvolnění v šedesátých letech. In: Po stopách Jihočeského divadla, České Budějovice: Jihočeské divadlo, 2019, s. 112.

Nacistům se ovšem nelíbila. Svým surovým vyhnáním divadelníků z Českých Budějovic chtěli jejich divadlo zničit, jeho působení v Táboře ovšem dostávalo jiný rozměr, a hlavně stále fungovalo. Rozhodli se tedy pro rázný krok, který měl vést k tomu, že činnost Jihočeského divadla v Táboře bude zastavena. Den po atentátu na protektora Heydricha 28. května roku 1942 měla být v Táboře sehrána hra *Stín* od Daria Niccodemiho. „*V polovině druhého jednání náhle zhaslo světlo. Když se opět rozsvítilo, německý důstojník česky oznámil vyhlášení stanného práva a zákaz divadelních představení.*“¹⁹² Josef Stejskal byl dne 4. června 1942 zatčen gestapem a o necelých 14 dní později, dne 16. června 1942, popraven v dělostřeleckých kasárnách v Táboře.¹⁹³ Divadlo přesto pokračovalo ve své činnosti dál, i když spíše živořilo, než kreativně vytvářelo něco nového.

V říjnu roku 1942 byly v městském divadle opět do repertoáru zařazeny hry v německém jazyce. „*Ve čtvrtek dne 15. října bude slavnostní zahájení německých představení v městském divadle. Za tím účelem příkazuji provedení důkladného vyčištění sálu, šaten, chodeb, osvětlovacích těles, nábytku atd.*“¹⁹⁴ Jihočeské divadlo v Táboře ještě zahájilo sezonu 1944-1945. Všechny plány, které se mezi Tábořem a Budějovicemi naplánovaly, přerušil zákaz pořádání veřejných divadelních představení vydaný 1. září 1944. Pořádání veškerých divadelních představení bylo zakázáno a členové divadelních souborů byli totálně nasazeni do výroby.¹⁹⁵ V archivu města Tábor je uložena složka s názvem Městské divadlo Tábor, která je sice nadepsaná rokem 1944, nicméně její obsah je prázdný a napovídá, že se v tomto roce v divadle honosná představení nepořádala. Zákaz pořádání divadelních představení skončil svou platností ihned v momentě, kdy v roce 1945 byla Československá republika z německé okupace osvobozena.

Ochotnická práce čelila novým úkolům. Ještě v červnu roku 1945 táborští ochotníci za účelem co nejrychlejší obnovy činnosti učinili nábor, jehož cílem bylo získat mladé spolupracovníky. Přesto, že bylo těžké se po tak náročném období vrátit do doby, kdy české divadlo vzkvétalo, chuť k divadelnímu umění jejich činnost opět přiváděla k životu. Po skončení druhé světové války byl provoz tábořského divadla zahájen představením

¹⁹² ZAVŘELOVÁ, M.: Jihočeské divadlo od konce 2. světové války do uvolnění v šedesátých letech. In. Po stopách Jihočeského divadla, České Budějovice: Jihočeské divadlo, 2019, s. 112.

¹⁹³ Tamtéž, s. 112.

¹⁹⁴ Státní okresní archiv Tábor, karton č. 1378, r. 1942, s. 313.

¹⁹⁵ Encyklopedie Českých Budějovic. Jihočeské divadlo [online]. [cit. 2021-10-14]. Dostupné z: <http://www.encyklopedie.c-budejovice.cz/clanek/jihoceske-divadlo>

Lucerna od Aloise Jiráka.¹⁹⁶ Jihočeské divadlo se po osvobození vrátilo zpět do Českých Budějovic, kde muselo hrát v náhradních prostorách, protože během náletů amerických letadel se v březnu roku 1945 mimo jiné stala cílem právě budova divadla v Českých Budějovicích.¹⁹⁷

¹⁹⁶ ¹⁹⁶ Státní okresní archiv Tábor, karton č. 1378, r. 1945, s. 317.

¹⁹⁷ Encyklopedie Českých Budějovic. Jihočeské divadlo [online]. [cit. 2021-10-14]. Dostupné z: <http://www.encyklopedie.c-budejovice.cz/clanek/jihoceske-divadlo>

6. DIVADLO IVANA OLBRACHTA

6.1. Úvod do šesté kapitoly

„A po tomto stručném historickém záznamu několik vět k tobě, diváku, který vstupuješ do nového divadla v Táboře. Pamatuj, že se tím okamžikem stáváš jeho nedílnou součástí. Čím by bylo bez tebe? Ztrácelo by smysl svého bytí.“ – Josef ZENKL, Ke slavnostnímu otevření divadla v roce 1965¹⁹⁸

Poté, co 10. 5. 1945 po válečných bojích do ulic Tábora vstoupila Rudá armáda, v čele krajského výboru stanul Ivan Olbracht jako jeho první předseda. Život v Táboře i v celém kraji se začal rozvíjet novým tempem. Kraj, který byl do té doby převážně zemědělský a průmyslově méně rozvinutý, začal prožívat průmyslový rozvoj socialistického typu.¹⁹⁹ Během 50. a 60. let 20. století se Tábor potýkal s nárůstem velkého počtu obyvatel. Ze zápisů z porad městského národního výboru je patrné, že město intenzivně řešilo rozšiřování stavebních parcel a s tím stavby nových domů, do kterých by se mohly stěhovat mladé rodiny. Pokud se ohlédneme do doby, kdy bylo budováno první divadlo v Táboře, tedy na konec 19. století, zjistíme, že zde žilo přibližně 11 tisíc obyvatel. Naproti tomu na začátku 60. let 20. století se jednalo téměř o dvojnásobný počet, který přesahoval více než 23 tisíc obyvatel. Logicky z toho vyplývá, že i kapacita hlediště městského divadla, která v té době čítala 357 míst k sezení, začala být nedostačující.

Už na konci 50. let minulého století se začalo uvažovat nad rekonstrukcí divadla, která zahrnovala poměrně komplikovanou přístavbu.²⁰⁰ Důvodů k tomuto kroku, které chtělo město učinit, vedlo více. Vedle úmyslu zvýšit kapacitu hlediště, se jednalo o snahu zlepšit zhoršující se situaci divadla, které přestávalo odpovídat požadavkům své doby, a to jak z hlediska diváckého komfortu, tak i zázemím pro účinkující a techniku. Že se ale jednalo o výstavbu komplikovanou, které se do cesty stavělo mnoho překážek, se přesvědčíme v následujících odstavcích této práce. Přestože přístavba divadla trvala několik let a jednalo se o nejnáročnější stavební zásah v jeho historii, po jejím ukončení se tábořské divadlo stalo architektonickým unikátem – získalo totiž jedno jeviště, které je spojeno dvěma hledišti.

¹⁹⁸ ZENKL, Josef: Slavnostní otevření divadla Tábor 31. října 1965.

¹⁹⁹ HEJNA, Antonín: Tábor. Praha, Odeon 1964, s. 81-82.

²⁰⁰ Státní okresní archiv Tábor. Okresní národní výbor Tábor 1945–1990. Zápis ze dne 19. 1. 1958.

Na začátku této kapitoly bych ráda ještě osvětlila její název. Ne každý, kdo zná DON Tábora, má povědomí o tom, že v období 1971-1990 divadlo v Táboře neslo jméno spisovatele Ivana Olbrachta. Někdy je uváděno, že název po spisovateli Ivanu Olbrachtovi divadlo neslo již od svého slavnostního otevření v roce 1965. V tomto roce ovšem divadlo otevíralo pod prostým názvem Divadlo Tábora a pojmenováno po Olbrachtovi bylo až v roce 1971.²⁰¹ Pro zajímavost zde doplním, že otázka ohledně toho, jaké jméno po rekonstrukci divadlo ponese, byla otevřena již v roce 1962 na schůzích městského národního výboru. Zde se například dozvídáme, že z okresního národního výboru zazněl návrh na pojmenování divadla podle J.K. Tyla, naproti tomu MNV již v těchto letech navrhuje pojmenování divadla po Oskaru Nedbalovi.²⁰²

Pokud bychom chtěli objasnit důvod, proč se Olbrachtovo jméno stalo součástí divadla, pravděpodobně bychom museli hledat důvody v zapojení Olbrachta do antifašistického odboje, se kterým souviselo nasazení Olbrachta do funkce předsedy MNV v Táboře, kterou přijal v květnu roku 1945.²⁰³ Kromě toho se stal šéfredaktorem týdeníku *Palcát*, který byl jediným masově sdělovacím tiskovým prostředkem RKNV,²⁰⁴ díky čemuž mohl informovat občany co nejrychleji o všech politických či organizačních opatření orgánů státní zprávy.²⁰⁵ I přesto, že Olbracht působil v Táboře jen necelý měsíc, se mu podařilo získat sympatie obyvatel a jeho práce v RKNV a v *Palcátu* byla vysoce oceňována. A pravděpodobně se právě vzhledem k výše řečenému divadlo v Táboře v roce 1971 pojmenovalo právě po Olbrachtovi. Tím mělo být připomenuto, že se Tábora stále hlásí k jeho odkazu.

6.2. Táborské divadlo ve 2. polovině 20. století

Se zvyšujícím se počtem obyvatel v Táboře se začala také řešit otázka týkající se stávající kapacity divadla. Počet sedadel v divadle čítal 357 míst a na základě znaleckých a technických posudků se dospělo k názoru, že již není možné tuto kapacitu jakkoli dále navyšovat.²⁰⁶ Avšak návštěvnost divadla a stále rostoucí zájem diváků na konci

²⁰¹ Bibliografický katalog ČSSR: Zvláštní sešit. Noviny a časopisy v českých krajích. V Praze: Státní knihovna ČSSR, 1961-1981, s. 179.

²⁰² Státní okresní archiv Tábora. Městský národní výbor 1965. Zápis ze dne 20. července 1962.

²⁰³ TUREČEK, Dalibor: Ivan Olbracht a jižní Čechy, České Budějovice 1983, s. 57-58.

²⁰⁴ Revoluční krajský národní výbor.

²⁰⁵ Tamtéž, s. 59.

²⁰⁶ Státní okresní archiv Tábora. Městský národní výbor 1959. Zápis ze dne 18. listopadu 1959. Pro představu diváka, který DON Tábora navštíví dnes, bych ráda uvedla, že stejný počet míst (357) je v malém sále DON Tábora dodnes. Divadlo ovšem prodává vstupenky pouze na 303 míst, která se v sále nachází, protože například zadní sedadla na prvním balkoně jsou u sebe v tak těsné blízkosti, že se do nich těžko posadí i žáci základních škol.

50. a během 60. let byl tak vysoký, že kapacita divadla již nebyla dostačující. Tím, že by se podařilo navýšit kapacitu a zlepšit technické podmínky, by se divadlu otevřely další programové možnosti v pořádání divadelních představení, pořadů či koncertů. To byl jeden z dalších argumentů k tomu, aby se k rekonstrukci divadla přistoupilo.

V návaznosti na tuto skutečnost zástupci městského národního výboru otevřeli diskusi týkající se úprav divadla. Projednávali možnosti navýšení kapacity, technického vybavení a úpravu zázemí pro účinkující. Bylo zřejmé, že divadlo bude muset projít rekonstrukcí, i když zatím nebylo jasné, jakým směrem se bude ubírat. Na začátku roku 1958 byl Odboru pro školství a kulturu zadán úkol zajistit vše potřebné k tomu, aby bylo na rekonstrukci městského divadla vše včas a řádně připraveno.²⁰⁷ Tato příprava měla spočívat především v odkoupení domu od paní Drábkové, se kterým se počítalo jako s možným rozšířením divadla. Jednalo se o činžovní dům empírového stylu č.p. 353, který těsně přiléhá k budově divadla v Palackého ulici.

Mezi členy výboru ohledně rekonstrukce divadla panovala neshoda, která celý proces značně protahovala. Ještě v březnu téhož roku nebylo přesně rozhodnuto o tom, jakým směrem se bude na divadle pracovat, a stále přicházely v úvahu minimálně dvě různá východiska. Jako jedna možnost se nabízela rekonstrukce stávajícího divadla a na straně druhé stála výstavba divadla zcela nového. Ze zápisu národního výboru ze dne 17. března 1958 můžeme vycítit, že k jednomyslnému názoru ve výboru se zatím neschylovalo. Zatímco například pan Zámečníček soudil, že by pravděpodobně bylo lepší počítat s výstavbou nového divadla, pan Vácha prohlašoval, že hlediště stávajícího divadla je zcela v pořádku a uvažovat nad výstavbou nového divadla považoval za zbytečné.²⁰⁸ Prohlášení pana Váchy ovšem ztratilo váhu ve chvíli, kdy zástupci KPK²⁰⁹ stav divadla prověřili a uznali jej za neudržitelný.²¹⁰ To byl první krok k rozhodnutí o tom, jakým směrem se rekonstrukce divadla bude ubírat.

Druhým krokem bylo zajištění projektové přípravy, kterou byla pověřena firma Stavoprojekt ze Sezimova Ústí. Termín pro její vyhotovení byl stanoven nejpozději do druhého čtvrtletí roku 1959.²¹¹ Projekt měl na starost architekt Václav Drozda, kterému

²⁰⁷ Státní okresní archiv Tábor. Okresní národní výbor Tábor 1945–1990. Zápis ze dne 19. 1. 1958.

²⁰⁸ Státní okresní archiv Tábor. Okresní národní výbor Tábor 1945–1990. Zápis ze dne 17. 3. 1958.

²⁰⁹ Zkratka KPK – Krizový plán kraje.

²¹⁰ Státní okresní archiv Tábor. Okresní národní výbor Tábor 1945–1990. Doplnkový rozpočet pro rok 1958 – Zpráva o postupu prací ve výstavbě města a plnění programového plánu.

²¹¹ Státní okresní archiv Tábor. Okresní národní výbor Tábor 1945–1990. Zpráva ze dne 8. 11. 1958.

nechyběla odvaha k tomu, aby se pokusil navrhnout velmi ambiciózní rekonstrukci a rozšíření divadla. Pro lepší orientaci v následujících stavebních a architektonických změnách, které se v divadle ve druhé polovině 20. století udály, považuji za vhodné shrnout urbanistickou situaci kolem divadla.

V roce 1887 bylo postaveno divadlo, o kterém bylo v předcházejících kapitolách této práce již řečeno mnohé. K divadlu se odjakživa pojilo přídomčí, které bylo v roce 1937 nahrazeno stavbou Tylova domu (viz podkapitola 4.3.). Na začátku této kapitoly již bylo zmíněno, že město za účelem rekonstrukce divadla zakoupilo v roce 1958 od paní Drábkové dům čp. 353, který přiléhá k divadlu v Palackého ulici. V blízkosti divadla na konci 19. století jistý pan Domečka postavil další činžovní dům č.p. 352²¹² s výhledem na jih (dům, který je dnes směrem do divadelní zahrady DON Tábor). Mezi domy paní Drábkové a pana Domečky vznikl prostor, který byl až do druhé poloviny 20. století stavebně nevyužitý. Jednalo se o nádvoří, které se pojilo k domu paní Drábkové a domu pana Domečky. Aby celá situace byla jasnější a bylo snazší si umístění budov lépe představit, je v příloze této diplomové práce uveden situační plán, ve kterém jsou zmíněné budovy barevně zvýrazněny.²¹³

V této urbanistické situaci se ocitl Václav Drozda se svým týmem. Jejich cílem bylo zrekonstruovat a zmodernizovat divadlo tak, aby byla navýšena jeho kapacita, aby odpovídalo všem technickým požadavkům a zároveň komfortu diváků. Jednou z možností, jak celou situaci vyřešit, mohlo být zbourání všeho, co bylo k dispozici (tedy divadla z roku 1887, Tylova domu a činžovního domu paní Drábkové) a vystavit divadlo zcela nové. Pro možnost demolice se naštěstí Václav Drozda nerozhodl.

V jeho plánu byla navržena nejen rekonstrukce stávajícího divadla s úpravou zázemí pro obecnost a účinkující, ale *„jedná se o vybudování dalšího hlediště pobočného o počtu cca 650 sedadel zřízeného v místě dvora domu č.p. 353.“*²¹⁴ Václav Drozda se rozhodl využít zmiňovaný prostor mezi domy paní Drábkové a pana Domečky. Zde postavil budovu, ve které vznikl nový, velký sál. Jedinečnost tohoto projektu spočívala především v jeho pojetí. Architektovi nešlo pouze o vybudování nového sálu, ve kterém by vzniklo nové samostatné jeviště s hledištěm, ale jeho úmyslem bylo jeviště nového sálu napojit

²¹² Dům č.p. 352 byl pravděpodobně postaven již v roce 1840 a pan Domečka jej v polovině 70. let odkoupil a přestavěl na činžovní dům. Viz. JANKOVEC, Otakar: Vznik a stavební proměny městského divadla. Tábor, 1998, s. 34.

²¹³ Viz obrazová příloha č. 11.

²¹⁴ Státní okresní archiv Tábor. Okresní národní výbor Tábor 1945–1990. Zpráva ze dne 8. 11. 1958.

na to stávající. Záměrem bylo vybudování jedinečného divadla, jehož jeviště je spojeno dvěma hledišti. Projekt byl národním výborem schválen a rozpočet na tuto komplikovanou rekonstrukci byl stanoven na 5 milionů Kčs. Provedení stavby bylo odloženo na rok 1960 a její realizací byla pověřena firma Okresní stavební podnik Tábor.²¹⁵ Vedle Václava Drozdy na úpravě divadla pracovala Irma Antonovičová, která měla na starost úpravu interiéru a akustiky. Kromě toho byl rovněž schválen projekt, který zahrnoval terénní úpravy uvnitř bloku směrem na Parkány. Zde bylo navrženo vybudování veřejného parku, který měl sloužit především obecnstvu jako příjemné prostředí pro trávení přestávek během představení.²¹⁶

Předpokládalo se, že stavba bude dokončena roku 1963, nicméně ještě v lednu 1965 v divadle stavební práce pokračovaly. Ze zápisu městské rady z 15. ledna 1965 se například dozvídáme, že byly obtíže s dodáním křesel a řešením odzvučení. Dále se píše o potížích spojených s opatřením PVC podlahoviny a výrobou osvětlovacích těles. Jmenovány jsou i o další nedodělky – není instalovaná vzduchotechnika, upravená fasáda, nejsou dokončené truhlářské práce apod. Potíže se objevovaly i při řešení umělecké výzdoby v prostorách určených pro výstavy uměleckých děl.²¹⁷ Tyto potíže s uměleckou výzdobou nebyly dále konkretizovány. Jak se navíc dozvídáme v další zprávě městského výboru, práce na divadle byly několikrát přerušeny nedostatečným počtem pracovníků.²¹⁸

Slavnostní otevření bylo naplánováno na květen 1965, kdy se v divadle mělo odehrát ochotnické představení během květnových slavností. Tím, že se při stavbě objevovaly komplikace, začínala přirozeně růst obava, zda se práce stihnou dokončit. Na městské radě zazněl návrh, zdali by nebylo rozumnější divadlo zatím neotvírat a počkat, až bude vše dokončeno.²¹⁹ Byť se v květnu divadlo veřejnosti neotevřelo, další představení bylo plánované již na červenec téhož roku. Slavnostní otevření mělo být při příležitosti oslav mistra Jana Husa ve dnech 4. a 5. července 1965. Už dopředu však bylo pravděpodobné, že se práce v divadle do té doby opět nestačí dokončit. To však na výboru zdvihlo vlnu různých emocí a názorů na to, zda divadlo zpřístupnit či nezpřístupnit veřejnosti i přesto, že rekonstrukce není dokončena.

²¹⁵ Státní okresní archiv Tábor. Okresní národní výbor Tábor 1945–1990. Zpráva ze dne 18.11. 1959.

²¹⁶ Tamtéž.

²¹⁷ Státní okresní archiv Tábor. Městský národní výbor 1965. Zápis ze dne 15.1. 1965.

²¹⁸ Státní okresní archiv Tábor. Městský národní výbor 1965. Roční komplexní rozbor činnosti a hospodaření za rok 1964.

²¹⁹ Státní okresní archiv Tábor. Městský národní výbor 1965. Zápis ze dne 15.1. 1965.

Zatímco například pan Jankovský upozorňoval, že v městském divadle zatím není zapojené nouzové osvětlení a kvůli bezpečnosti tak nedoporučuje představení v červenci odehrát. Naopak pan Červenka vše hájil tím, že nouzové osvětlení bude vyřešeno za pomoci armády, která na představení přistaví agregát, díky kterému bude nouzové osvětlení fungovat. K názoru pana Jankovského se přidal pan Janda, který připomněl, že za používání prostor divadla za nedokončených podmínek odbor výstavby nenese žádnou odpovědnost a že v případě jakýchkoli úrazů, které by se v divadle potenciálně mohly stát, musí převzít odpovědnost někdo jiný.²²⁰ Zda se představení v červenci v divadle uskutečnilo či neuskutečnilo, se mi bohužel v žádných pramenech nepodařilo dohledat. Pakliže se tak stalo, nejednalo se o žádné oficiální a slavnostní otevření divadla – to se uskutečnilo až v říjnu 1965. Výše řečeným byla ve stručnosti naznačena atmosféra, která kvůli neustálým změnám termínů ohledně dokončení rekonstrukce divadla panovala.

Současně se řešila i otázka, komu po dokončení rekonstrukce bude divadlo patřit. Buď se mohlo stát součástí Kulturně osvětového střediska (KOS) nebo stálou divadelní scénou spadající pod okresní národní výbor.²²¹ V červnu 1965 bylo rozhodnuto o tom, že bude součástí KOS, pod které spadalo až do roku 1990.²²² Když byly vyřešeny všechny potřebné záležitosti týkající se správy a hospodaření nového divadla, dospělo se k rozhodnutí, že jeho slavnostní otevření proběhne v říjnu 1965.

„Letos byla dokončena rozsáhlá přístavba moderně vybaveného hlediště pro více jak 650 osob, a to směrem na Parkány, zatímco k původní budově z roku 1887 směrem do Palackého třídy byla připojena dřívější soukromá budova, jejíž úpravou byly získány prostorné šatny pro obecnost, mimo místnosti v jejím prvním patře, vhodné pro menší výstavy a jiné kulturní podniky.“²²³

Oslavy byly zahájeny v neděli 31. října ve výstavním sále nového divadla, kde byla zahájena výstava „Oskar Nedbal – dokumenty o jeho životě a díle.“ To hlavní se mělo udát v odpoledních hodinách v novém, velkém sále divadla. Od 14:30 proběhlo slavnostní zahájení, které bylo doplněno o projev náměstka ministerstva školství Dr. Františka Kahudy. Toto slavnostní zahájení bylo za doprovodu Symfonického orchestru Bolech a Pěveckého souboru Hlahol.²²⁴ Slavnostní večer byl zahájen

²²⁰ Státní okresní archiv Tábor. Městský národní výbor 1965. Zápis ze dne 2. července 1965.

²²¹ Státní okresní archiv Tábor. Městský národní výbor 1965. Zápis ze dne 25. března 1965.

²²² Státní okresní archiv Tábor. Městský národní výbor 1965. Zápis ze dne 18. června 1965.

²²³ ZENKL, Josef: Slavnostní otevření divadla Tábor 31. října 1965.

²²⁴ Viz plakát slavnostního otevření divadla, obrazová příloha č. 14.

zájezdovým představením Národního divadla *Lucerna* od Aloise Jiráska pod režijním vedením Zdeňka Štěpánka. Ten večer na tábořském jevišti zářily hvězdy zvučných jmen, jako například Dana Medřická, Josef Gruss, Bohuš Záhorský, Josef Mixa, Leopolda Dostálová a další. V Táboře tak vzniklo divadlo poloprofesionální – vedle zájezdových představení zde stále měli mít své místo ochotníci. V následujících letech v divadle sehráli například *Pohádku o Honzovi*, satirickou komedii *Revizor*, Čapkovu *Bílou nemoc*, dále pak hry jako *Komedie o vějíři*, *Jan Roháč*, *Tom Sawyer* a spousty dalších.²²⁵ Prvním ředitelem nově zrekonstruovaného divadla se stal Karel Krch, který byl mimo jiné i členem ochotnického spolku.

A jak nové divadlo vypadalo? Díky rozsáhlé stavbě došlo v Táboře k propojení historického divadla s moderní scénou a hledištěm pro 650 diváků. „*Projektantovi se (...) podařilo účelně skloubit oba články tak, že nové divadlo bylo orientováno kolmo na osu divadla starého s propojením ve společném zákulisí. (...) Jeviště dostalo aktuálně vyžadovanou možnost rozšíření předscénou nad orchestríštěm pro 50-60 hudebníků.*“²²⁶ Nový sál odpovídal veškerým náročným požadavkům své doby. Irma Antonovičová akustiku velkého sálu vyřešila za pomoci obložení prostoru hlediště dřevěnými deskami, které nepravidelně tvarovanými panely rozdílných odstínů dopomohly i k estetické úpravě sálu.²²⁷ Tábořské divadlo tak získalo dva sály, které se začaly označovat za malý a velký. Oba sály si zachovaly přibližně stejnou podobu dodnes, tedy do roku 2021. Jejich fotografie přikládám k obrazovým přílohám této diplomové práce.²²⁸

Krátce po slavnostním otevření, v roce 1966, nastoupila do divadla na pozici dramaturgyně paní Dagmar Chobotová, která zde pracovala následujících 36 let. Právě ona vytvořila systém předplatitelských skupin a kladla důraz na kvalitu zájezdových představení. Zavedla nepsané pravidlo, že uváděná představení v Táboře je vždy dobré nejprve osobně prověřit. Karel Daňhel, který byl ředitelem divadla od roku 1990 do roku 2016, pracovní postup paní Chobotové popsal následovně: „*Paní Chobotová trpělivě sázela do tábořského prostředí nejnáročnější díla vytvořená především v pražských divadlech. Podporovala soubory s avantgardními postupy, vybírala za cenu neuvěřitelného množství vydané energie to nejlepší, co se na pražských i regionálních*

²²⁵ Archiv DON Tábor: 10 let Divadlo I. Olbrachta v Táboře. Okresní kulturní středisko v Táboře 1975, s.42–43.

²²⁶ HILMERA, Jirí: Česká divadelní architektura. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, 1999, s. 243.

²²⁷ HILMERA, Jirí: Česká divadelní architektura. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, 1999, s. 243.

²²⁸ Viz obrazové přílohy č.15 a č. 16.

scénách sedmdesátých a osmdesátých let urodilo. Do Prahy na výběry inscenací jezdila tehdy většinou autobusem a vracela se nočními vlaky. Ráno už opět ve své kanceláři připravovala dramaturgii na další měsíce či sezonu.“²²⁹

Jméno Divadla Ivana Olbrachta tak díky kvalitě zájezdových představení začalo být po republice velmi zvučné. O hostování v divadle měly zájem nejen pražské soubory, ale i další soubory z celé republiky. Dagmar Chobotová za svou dlouholetou práci dramaturga získala v roce 1996 cenu města Tábora. O to, aby její jméno zůstávalo v paměti tábořských i nadále, se postarala také současná ředitelka divadla Mgr. Linda Rybáková, která paní Chobotovou v roce 2019 nominovala na cenu Ď.²³⁰

Jak se v divadle líbilo účinkujícím, kteří jej navštěvovali, se můžeme dozvědět například z gratulací, které divadlu psali v roce 1985 k příležitosti oslav 20 let od vzniku nového divadla: „*Milí přátelé z Tábora, když se řekne Divadlo Tábor a jeho diváci, vybaví se nám vaše rarita: že máte malé a velké divadlo pod jednou střechou. Malé je pro nás jako stvořené, ale vždycky hrajeme v tom druhém a skrz malou scénu chodíme jen na limonádu. Táborští diváci nám sice vždycky na velké scéně dají na bolest náplast, neboť se ve velkém sále smějí ve velkém, ale přesto: pusťte nás někdy na malou. To vám přeji k dvacetinám za Divadlo Járy Cimrmana Zděnek Svěrák a Ladislav Smoljak.*“²³¹ Hezkou gratulaci mimo jiné zanechal i Miloslav Šimek, herec a režisér Divadla Semafor: „*Příjemné chvíle prožité na jevišti Divadla Ivana Olbrachta. Setkáváme se zde nejen s výborným obecenstvem, ale i s příjemným prostředím. A tak se do Tábora vracíme vždycky rádi. Je příjemné zajíždět tam, kam se člověk těší.*“²³²

A tak divadlo i v období normalizace fungovalo velmi dobře a jeho prestiž byla známá mezi diváky i divadly napříč republikou. Navštěvovala jej profesionální divadla jako Divadlo Járy Cimrmana Praha, Divadlo Semafor Praha, Městská divadla pražská, Divadlo Na zábradlí Praha, ale i divadla regionální, jako například Jihočeské divadlo České Budějovice, Krajské divadlo Příbram, Horácké divadlo Jihlava apod. Mnoho z těchto divadel jezdí hostovat do tábořského divadla dodnes. Kromě toho se v Divadle Ivana Olbrachta pořádaly koncerty Karla Gotta, Waldemara Matušky, Hany a Petra

²²⁹ DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR.: 50 let stále divadelní scény Tábor. Druhé rozšířené vydání. Tábor, 2015, nestránkováno.

²³⁰ Cena Ď je česká cena určená mecenášům a dobrodincům v oblasti kultury, charity, vědy, vzdělávání a morálních hodnot v ČR.

²³¹ Archiv DON Tábor: 20 let Divadla I. Olbrachta Tábor. Tábor: Okresní kulturní středisko, 1985, s. 64.

²³² Tamtéž, s. 65.

Ulrychových, Věry Špinarové, Marie Rottrové, Mira Žbirky, Michala Tučného, Heleny Vondráčkové, Evy Pilarové a dalších velmi populárních zpěváků té doby.²³³

²³³ Archiv DON Tábor. 20 let Divadla I. Olbrachta Tábor. Tábor: Okresní kulturní středisko, 1985, s. 10-47.

7. DON Tábor ve 21. století

Celá tato diplomová práce se doposud nesla v duchu zaznamenávání historických událostí, které se v táborském divadle od roku 1887 udály. Nyní se téma posouvá do druhé části, do té, kterou bychom dle názvu této práce mohli označit jako „nyní“. Popisovat současnost je v mnoha ohledech daleko složitější než se věnovat historii. Při tomto úkolu nám totiž často chybí nadhled, ze kterého můžeme nahlížet na události, které se odehrály v minulosti. Proto bude mít sedmá kapitola této práce pravděpodobně mít jiný směr, než měly kapitoly předcházející. Pokusím se ale v co největší míře zachovat tón a narativ, jenž byl v této práci doposud držen. Patrně se mi nepodaří zachytit věci tak, jako tomu bylo v předešlých šesti kapitolách, ale minimálně se pokusím veškeré dostupné informace sepsat tak, aby následující kapitoly mohly být užitečné někomu, kdo se podobným tématem bude zabývat v budoucnu.

Sedmá kapitola této práce se zaměří na DON Tábor ve 21. století. Zásadní změny se začaly odehrávat především od roku 2016, a to nejen ve sféře personální, ale i architektonické. Tématem samozřejmě bude i to, jak na divadlo dopadla epidemie koronaviru, se kterou se od března 2020 musí vypořádávat.

7.1. Z Divadla Ivana Olbrachta na Divadlo Oskara Nedbala

Divadlu v Táboře se podařilo několik desetiletí držet dobrou reputaci jak mezi hostujícími soubory, tak mezi diváky, kteří jej navštěvovali. Co se týče stavebních úprav, neprošlo táborské divadlo od roku 1965 do roku 2017 žádnou zásadní či významnou rekonstrukcí.²³⁴ Docházelo jen k drobným, spíše nutným úpravám, které však mnohdy narušily architektonické sjednocení budov. Po Sametové revoluci, v roce 1990, došlo k personální změně na vedoucím postu. Do ředitelského křesla se 2. května posadil Mgr. Karel Daňhel, který v něm vystřídal Bedřicha Novotného. Když Karel Daňhel v rozhovoru pro webový server idnes.cz vyprávěl, jak ke své funkci ředitele „přišel“, mluvil o tom, že se jednalo především o přání tehdejší dramaturgyně, paní Dagmar Chobotové, a protože mu bylo trapné ji odmítnout, do konkurzu na ředitele táborského

²³⁴ První větší úpravou byla kompletní výměna prken jeviště v malém i velkém sále, včetně nových poklopů orchestřišť, která byla uskutečněna v průběhu léta 2017. Divadlo Oskara Nedbala Tábor. Zpráva o činnosti a hospodaření 2020 [online] 2020. [cit. 2021-11-06], s. 6.

divadla se přihlásil. Dle svých slov si přál, aby ho nevybrali, nicméně opak se stal skutečností.²³⁵ Nejen, že byl pro tuto funkci vybrán, ale setrval v ní dlouhých 26 let.

Začátkem roku 1990 došlo k delimitaci majetku Okresního kulturního střediska Tábor a organizace, které pod něj spadaly, začaly být samostatné.²³⁶ V roce 1990 rovněž došlo k přejmenování divadla, ke kterému se postupně schylovalo již od roku 1984. Tehdy byla ve foyer divadla umístěna busta skladatele a dirigenta Oskara Nedbala, která byla do divadla umístěna na počest 150 let od vzniku písně Josefa Kajetána Tyla *Kde domov můj*.²³⁷ Návrh na pojmenování divadla po Oskaru Nedbalovi v roce 1990 vznesl Bohumil Smrčka.²³⁸ Celá situace ohledně přejmenování byla pravděpodobně podpořena tím, že po pádu komunistické strany v roce 1989 bylo nežádoucí, aby si tábořské divadlo drželo jméno jednoho z představitelů komunismu. Okresní národní výbor 11. května v roce 1990 schválil změnu názvu Divadla Ivana Olbracht v Táboře na Divadlo Oskara Nedbala v Táboře.²³⁹ Busta Oskara Nedbala se ve foyer divadla nachází dodnes.

V roce 2003 se DON Tábor stalo příspěvkovou organizací, jejímž zřizovatelem se stal Jihočeský kraj. Divadlo má od té doby dva majitele. Historická budova divadla z roku 1887 náleží městu Tábor, zatímco přístavba z roku 1965 spadá pod Jihočeský kraj. Oba majitelé se potkávají uprostřed jeviště, které dělí velký a malý sál. Toto rozdělení je více rozpoznatelné od roku 2020, kdy po dokončení rekonstrukce diváckých prostor, o které bude blíže pojednáno v další podkapitole, běžný divák zaznamená přechod z jedné budovy do druhé. Zatímco prostory budovy Jihočeského kraje již rekonstrukcí prošly, prostory historické budovy na rekonstrukci teprve čekají.²⁴⁰

Během ředitelských let Karla Daňhela byl v divadle také zaměstnán Marcel Kříž. Ten se přidal k dramaturgickému týmu v roce 1991 a vedle Dagmar Chobotové tak utvářel programovou náplň divadla. Když Dagmar Chobotová v roce 2002 odešla do důchodu,

²³⁵KUBÁT, Petr. Divadlo v Táboře vede Karel Daňhel 26 let. Splnil si spoustu snů a končí. In: Idnes zpravodajství [online]. 2016-06-18. [cit. 2021-10-23]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ceske-budejovice/zpravy/sef-taborskeho-divadla-konci-karel-danhel-reditel-divadlo-oskara-nedbala-tabor.A160611_2252711_budejovice-zpravy_mrl

²³⁶ Archiv DON Tábor. Hospodářská smlouva o převodu správy národního majetku, o převodu vlastnictví národního majetku. 3.1. 1990.

²³⁷ Státní okresní archiv Tábor. Městský národní výbor 1945–1990, Kronika města Tábora z roku 1984.

²³⁸ Státní okresní archiv Tábor. Městský národní výbor. Kniha ze zápisů schůze obecního zastupitelstva z roku 1990.

²³⁹ Archiv DON Tábor. Výpis z usnesení 18. plenárního zasedání ONV V Táboře – 11. 5. 1990.

²⁴⁰ DINTAR, Jiří. Tábořský týdeník. Divadlo Oskara Nedbala čeká další rekonstrukce. Tentokrát historické budovy [online] 2021. [cit. 2021-11-06]. Dostupné z: https://taborsky.denik.cz/zpravy_region/divadlo-oskara-nedbala-ceka-dalsi-rekonstrukce-tentokrat-historicke-budovy-20211.html

převzal vedení programového oddělení právě on. Svou funkci dramaturga vykonával až do roku 2019, kdy odešel do penze. Loučení s oblíbeným dramaturgem proběhlo během červnové *Zahradní slavnosti*²⁴¹ s podtitulem „Vyvěste fangle“. Na této slavnosti Marcel Kříž od divadla dostal dar, díky kterému je jeho přítomnost v divadle neustále patrná – a sice symbolickou doživotní vstupenku, která mu umožňuje vstup na jakékoli představení.²⁴²

Ještě před Marcelem Křížem v roce 2016 oznámil svůj odchod do důchodu ředitel Karel Daňhel. Před svým odchodem pro Českobudějovický deník Daňhel řekl, že by „*rád předal divadlo do dobrých rukou a dobrým způsobem.*“²⁴³ Ve stejném roce bylo vyhlášeno výběrové řízení na post nového ředitele divadla. Ve výběrové komisi byli Karel Daňhel, krajský radní pro kulturu Tomeš Vytiska, náměstek hejtmána Jaromír Slíva, vedoucí odboru kultury Patrik Červák, šéf kulturních organizací kraje František Chrastina, vedoucí krajské kulturní komise Tereza Daňková, šéf odboru kultury Kraje Vysočina Ladislav Seidl, tehdejší starosta Tábora Jiří Fišer a poslanec Vítězslav Jandák.²⁴⁴

O funkci se ucházelo celkem 5 kandidátů, o jejichž osudu se rozhodlo 11. 4. 2016. Pro doplnění zde uvádím informaci, že se o místo hlásily čtyři ženy a jeden muž, jak uvedl Českobudějovický deník.²⁴⁵ Vítězkou výběrového řízení se stala Mgr. Linda Rybáková. „*Všechny přesvědčila, že je nejlepší uchazeč. Všech devět členů komise jednomyslně navrhlo, aby funkci dělala právě paní Rybáková,*“ řekl pro Divadelní noviny krajský radní pro kulturu Tomáš Vytiska.²⁴⁶ Linda Rybáková převzala funkci ředitele 1. července 2016. K DON Tábor měla o to bližší vztah, že v něm před funkcí ředitelky patnáct let vykonávala funkci dramaturgickou a produkční. Měla tedy přehled o tom, jak divadlo funguje a jakým směrem by bylo možné jej dále rozvíjet.

²⁴¹ Zahradní slavnost je akce Divadla Oskara Nedbala Tábor, která se zpravidla koná vždy v červnu a probíhá ve znamení loučení se s předešlou sezonou.

²⁴² Viz obrazová příloha č. 17.

²⁴³ KOBLENC, Václav: Šéf divadla v Táboře končí po 26 letech. „Přišel čas“, říká Karel Daňhel. Českobudějovický deník [online]. Vltava Labe media a.s. [cit. 2021-11-03]. Dostupné z: https://ceskobudejovicky.denik.cz/kultura_region/sef-divadla-v-tabore-konci-po-26-letech-prisel-cas-rika-karel-danhel-20160325.html

²⁴⁴ Tamtéž.

²⁴⁵ Tamtéž.

²⁴⁶ Divadlo.cz. Táborské divadlo povede jeho dramaturgyně Linda Rybáková. [online] 2016-04-22. [cit. 2021-11-05]. Dostupné z: <https://www.divadlo.cz/?clanky=taborske-divadlo-povede-jeho-dramaturgynelinda-rybakova>

Linda Rybáková si na začátku svého ředitelského období dala jasný a ambiciózní cíl. Držet divadlo minimálně na stejné úrovni, kterou mělo doposud, ale v lepším případě jej pro diváka i účinkující ještě pozvednout a vylepšit. „(...) divadlo by se mělo jemně zmodernizovat, a to jak vizuálně, tak bych se zejména zaměřila na propagaci.“²⁴⁷ A že je v tomto úkolu úspěšná, více mluví vykonané činy než řečená slova.

7.2. Změny v propagaci a vizuálu divadla

Rok 2017 se nesl v duchu oslav – divadlo oslavilo 130 let svého vzniku od roku 1887. Do oslav, které se odehrávaly 1. až 2. prosince 2017 byli zapojeni ochotníci. Ti si pro slavnostní víkend nazvaný *Ochotnický triptych*²⁴⁸ připravili tři představení – *Zámek* od Franze Kafky, pohádku pro děti *Kuba a tři čerti* od Jiřího Mikšovského a *Tvrdohlavou ženu* od J. K. Tyla. Slavnostní atmosféra byla již propagována skrze novou grafiku, kterou divadlo během roku vytvořilo.

Každé divadlo má svou vlastní vizuální identitu. Ta je z hlediska propagace velmi důležitá, protože se jedná o věc, kterou potencionální divák vnímá, může ho oslovit, ale také odradit. V roce 2017 došlo k vytvoření nové grafiky a jednotného vizuálu, skrze kterou se DON Tábor začalo prezentovat. Bylo vyhlášeno výběrové řízení na grafické práce, jehož vítězem se stalo tábořské grafické studio PONOVO.²⁴⁹ Logo, které od 90. let 20. století divadlo používalo, vystřídal nové, minimalistické, ale přesto poutavé logo s novým vizuálem, který byl laděn do zlatých barev. Zlatá barva se v souvislosti s divadlem pojí již od začátku 21. století, jak můžeme například vidět na propagaci předplatného, které bylo divadlem vytvořeno v roce 2000.²⁵⁰ Nové logo divadla, sestávající ze zkratky divadla DON Tábor, bylo slavnostně odhaleno 8. června 2017 při příležitosti zakončení divadelní sezony.²⁵¹

Vedle toho přišlo divadlo s originálním projektem *(Ne)dbalí lidé*, který měl divákům přiblížit osobnosti, které jsou s tábořským divadlem neodmyslitelně spjaty. Za tímto účelem fotograf Michal Sváček nafotil zaměstnance divadla, jejichž portréty byly

²⁴⁷ KOBLENC, Václav: Víme, kdo chce řídit tábořské divadlo. Přihlásilo se pět lidí. Českobudějovický deník [online]. Vltava Labe media a.s. [vid. 3.11. 2021]. Dostupné z: https://ceskobudejovicky.denik.cz/kultura_region/vime-kdo-chce-ridit-taborske-divadlo-prihlasilo-se-pet-lidi-20160411.html

²⁴⁸ Viz. obrazová příloha č. 18.

²⁴⁹ Divadlo Oskara Nedbala Tábor. Zpráva o činnosti a hospodaření 2018 [online] 2018. [cit. 2021-11-12].

²⁵⁰ Viz. obrazová příloha č. 19.

²⁵¹ Viz. obrazová příloha č. 20 a č. 21.

součástí programové kampaně v roce 2018.²⁵² Každý měsíc na titulní straně programové brožurky mohli diváci spatřit jednu osobnost z divadla, která byla následně ve stručnosti představena. Vznikl tak jedinečný projekt, díky kterému se diváci mohli svému divadlu sblížit. Portréty zaměstnanců následně byly nejprve vystaveny DON foyer a poté několik měsíců zdobily stěny v DON klubu. Tato kampaň měla dále pokračovat po rekonstrukci divadla v roce 2020. Tentokrát byl objektiv Michala Sváčka zaměřen na diváky, kteří jsou pro divadlo nepostradatelní, dlouhá léta jej navštěvují a mají k němu mimořádný vztah. Divadlo vzhledem ke zhoršující se epidemiologické situaci od února 2021 zvládlo vydat pouze dvě měsíční programové brožury s tváří diváků – následně byla kampaň přerušena zákazem návštěv kulturních akcí a již se ji nepodařilo dokončit.

Zajímavou inspirací se pro divadlo staly verše z operet Oskara Nedbala. Hesla z jeho nejznámějších děl *Polská krev* či *Vinobraní* divadlo zpracovalo a vytvořilo z nich komplimentky, kterými obdarovává nejen účinkující, ale při speciálních příležitostech i diváky a přátele divadla. „Hlášky“ jako „*Má krásná vílo kouzelná, Bratři, jsem zamilován k zbláznění, Šťěstí v hrách i milování* nebo *Ať žije náš hospodář!*“ byly přeměněny v komplimentkové karty a vloženy do zlaté obálky, která slouží jako vzpomínka na DON Tábor i Oskara Nedbala.

V roce 2021 divadlo zahájilo novou grafickou kampaň ve spolupráci s Martinem Bosákem, který byl v této práci zmiňován již v souvislosti s animovaným rukopisem Oskara Nedbala. Martin Bosák se ve své diplomové práci vytvořil skriptové písmo Oskara Nedbala, které se v roce 2021 promítá nejen v měsíčních programových brožurách DON Tábor a na plakátech, ale bylo využito i na nové propagační materiály.

Vedle již zmíněných grafiků divadlo spolupracuje či spolupracovalo i s dalšími jihočeskými grafiky, většinou za účelem spolupráce na grafickém vizuálu akce *Divadelní léto v zahradě*, která se odehrává v letních měsících v zahradě DON Tábor. V roce 2020 tak například oslovilo grafičku MgA. Evu Volfovou,²⁵³ která vytvořila hravé ilustrace a kresby pro programovou brožuru a měsíční plakát. O rok později, tedy v létě 2021,

²⁵² Divadlo Oskara Nedbala Tábor. Zpráva o činnosti a hospodaření 2018 [online] 2018. [cit. 2021-11-12].

²⁵³ **Eva Volfová** je výtvarnice, grafička a ilustrátorka. Věnuje se kresbě, tištěné grafice, koláži, textilní koláži, vyšívání, kombinovaným technikám a výtvarným dílnám pro děti i dospělé. Zabývá se i vyučováním výtvarné výchovy. VOLFOVÁ, Eva. Úvod [online]. [cit. 2021-11-06]. Dostupné z: <https://www.evavolfova.cz/>

s divadlem na grafice *Divadelního léta* spolupracovala výtvarnice Mgr. Petra Bolková.²⁵⁴ Obě výtvarnice se při práci nechaly inspirovat zahradou a jejími diváky. Petra Bolková navíc pro divadlo vytvořila ilustrace květin a ptáků, které během *Divadelního léta 2021* sloužily při tvůrčích dílnách pro děti. DON Tábor by v této spolupráci s místními grafiky chtělo nadále pokračovat.²⁵⁵

Vedle nového vizuálu divadla byly v roce 2017 vytvořeny i nové webové stránky.²⁵⁶ Díky tomu mohli diváci nově začít nakupovat své vstupenky online nebo se například přihlásit k odběru newsletteru, který je každý měsíc informuje o současném dění v divadle. Dalšími propagačními nástroji se stal Facebook a Instagram, sociální sítě 21. století. Diváci tak mohou své divadlo ještě více sledovat a být denně informováni o všem, co se v něm odehrává.

7.3. Rekonstrukce divadla v roce 2019

V této diplomové práci bylo již zmíněno několik rekonstrukcí, které se v historii tábořského divadla realizovaly. Můžeme zde připomenout rekonstrukci a přístavbu Tylova domu v roce 1937 nebo rozsáhlou přístavbu velkého sálu v roce 1965. Od té doby až do roku 2019 tábořské divadlo žádnou významnější rekonstrukcí neprošlo. Úpravy, které se během více než padesáti let v divadle udály, měly spíše charakter nezbytnosti a jejich estetické provedení šlo mnohdy stranou. V roce 1997 například byly provedeny nástřiky stěn foyerů, v roce 2000 proběhla výměna koberců ve foyeru před velkým sálem, před kavárnou a výstavní síní nebo v roce 2004 byla vyměněna dlažba ve vstupním prostoru před pokladnou.²⁵⁷ V průběhu let tak docházelo k jednotlivým menším úpravám diváckého prostoru, které postupně začaly narušovat estetickou podobu architektury divadla vytvořenou v 60. letech 20. století.

Proto se ředitelka divadla Linda Rybáková rozhodla zahájit rekonstrukci diváckých prostor v divadle. V roce 2017 bylo vypsáno výběrové řízení na *Úvodní studii modernizace a rekonstrukce divadla*, jejíž součástí měl být i odhad nákladů. Vítězem

²⁵⁴ **Petra Bolková** je tattoo artist a ilustrátorka. Vystudovala Dějiny umění na Jihočeské univerzitě. DON Tábor. Petra Bolková a Jaroslav Exner | DOMA. / At Home [online]. [cit. 2021-11-06]. Dostupné z: <https://www.divadlotabor.cz/program/doma-at-home?backlink=cbot>

²⁵⁵ Divadlo Oskara Nedbala Tábor. Zpráva o činnosti a hospodaření 2020 [online] 2020. [cit. 2021-11-06], s. 14.

²⁵⁶ Divadlo Oskara Nedbala Tábor. Zpráva o činnosti a hospodaření 2017 [online] 2017. [cit. 2021-11-06], s. 19.

²⁵⁷ DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR: 50 let stále divadelní scény Tábor. Druhé rozšířené vydání. Tábor, 2015.

tohoto výběrového řízení se stali architekti Ing. arch. Monika Krausová a Ing. arch. Martin Kraus z architektonického studia *Ateliér a-detail*. Na základě jejich studie byla zřizovatelem přislíbena investiční dotace v celkové výši 16 800 000 Kč s úmyslem realizovat rekonstrukci ve dvou etapách.²⁵⁸ Tento investiční příspěvek byl o rok později navýšen na částku 25 000 000 Kč, přičemž do této částky měla spadat rekonstrukce kompletních diváckých prostor (toalety, šatny, foyer, pokladna, kavárna, galerie, DON klub).²⁵⁹ Dodavatelem stavby se stala chýnovská firma DŘEVOTVAR – řemesla a stavby.²⁶⁰

*„Rekonstrukci předcházela rozsáhlá příprava. Vedle studia původních plánů a dobových fotografií to byly cesty po českých a evropských divadelních domech, které byly postaveny v 60. letech. Záměrem od počátku bylo vytvořit noblesní prostor s jednotným architektonickým konceptem, který ctí původní materiály i svou podstatu.“*²⁶¹ Tolik upřesnila ředitelka Linda Rybáková při zahájení rekonstrukce. Během prací na úpravě diváckého prostoru byla položena dlažba z bulharského mramoru, která byla ze stejného lomu, jako původní podlaha divadla ze 60. let. Původní dveře v divadle byly repasovány a vráceny na své původní místo a ty, které zachránit nešlo, nahradily dveře nové. Stejně tak zrcadla zůstala zachována, pouze získala nové rámy.²⁶²

Největší stavební úpravou prošly toalety a šatny. V místě, kde se původně nacházely toalety a úklidová komora, byla zřízena nová a prostorná šatna. *„Toalety zabíraly v dispozici divadla velmi cenné místo, protože jsou to prostory, které mají okna přímo do ulice Palackého. Přemístěním toalet do vnitřního traktu divadla, nám bylo umožněno tento prostor využít lépe. Divadlo tak více komunikuje s ulicí, večer, když se uvnitř rozsvítí, tak divadlo září ven.“*²⁶³ – doplnila ve videu *Rekonstrukce očima architektů* Monika Krausová. Rekonstrukce se dále týkala galerie, která vznikla v prostoru zázemí dřívější restaurace divadla. V galerii vznikla velká prosklená stěna, která propojuje

²⁵⁸ Divadlo Oskara Nedbala Tábor. Zpráva o činnosti a hospodaření 2017 [online] 2017. [cit. 2021-11-12], s. 21.

²⁵⁹ Divadlo Oskara Nedbala Tábor. Zpráva o činnosti a hospodaření 2018 [online] 2018. [cit. 2021-11-12], s. 23.

²⁶⁰ Tamtéž.

²⁶¹ Redakce. Začaly opravy tábořského divadla, vyjdou na 31,5 milionu. Tábořský deník.cz [online] 2. 7. 2019 [cit. 2021-11-12] Dostupné z: https://taborsky.denik.cz/zpravy_region/zacaly-opravy-taborskeho-divadla-vyjdou-na-31-5-milionu-20190701.html

²⁶² DON živě | Rekonstrukce očima architektů. In: Youtube [online] 26. 2. 2021 [cit. 2021-11-12]. Kanál uživatele Divadlo Oskara Nedbala Tábor. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=9AUDkGzvcU>

²⁶³ Tamtéž.

prostor přízemního foyer s galerií v prvním patře. Zcela se proměnily prostory divadelní kavárny, které byly doplněny o pozoruhodnou zajímavost – světelný pohled v kavárně ukrývá notový zápis z díla Oskara Nedbala *Weihnachtsstimmung*.²⁶⁴

Bylo stanoveno, že úprava divadla bude provedena v období od 1. 7. 2019 do 31. 1. 2020. Během tohoto období muselo tábořské divadlo přerušit podzimní sezonu 2019.²⁶⁵ Zatímco rekonstrukce ve druhé polovině 20. století neustále odkládala termíny svého dokončení, modernizace diváckých prostor v letech 2019-2020 byla dokončena ve stanoveném termínu. Celková částka rekonstrukce se dostala na téměř 33 000 000 Kč a jejím generálním investorem byl Jihočeský kraj.²⁶⁶

Slavnostní otevření divadla se konalo 21. února 2020. Ve srovnání se slavnostními večery, které tábořské divadlo již zažilo, byl slavnostní večer s podtitulem *Divadlo v gala* neméně velkolepý. Slavnost byla zahájena slavnostním přestřižením pásky, po které následovala vernisáž fotografií Richarda Hodonického. Richard Hodonický mapoval celou rekonstrukci divadla od jejího počátku v červenci 2019, až po její konec v lednu roku 2020. Tato výstava byla svým autorem pojmenována *V suti hledám to světlo* a k vidění byla v divadle do 30. června roku 2020. Vyvrcholení slavnostního galavečera přinesl koncert Jihočeské filharmonie České Budějovice s Ondřejem Rumlem a Matej Benko Quintetem, kteří přednesli písně nesmrtelných písní Voskovce, Wericha a Ježka.²⁶⁷

7.4. Malé adventní koncerty, DON živě, DON májový

Po slavnostním zahájení provozu divadla v únoru 2020 DON Tábor začalo svou – z tehdejšího pohledu – nejlepší sezónu vůbec. Předplatné, které dramaturgové na jarní sezónu naplánovali, si zakoupilo 1714 diváků a jednalo se tak o rekordní počet prodaných předplatenek za posledních 10 let.²⁶⁸ Sezóna slibovala 32 představení ve sedmi skupinách předplatného, koncerty i další programy mimo předplatné. Nové divadlo se

²⁶⁴ Viz. obrazová příloha č. 22.

²⁶⁵ Divadlo však na celý půlrok zcela neutichlo. Bylo zorganizováno několik představení v omezeném režimu v malém sále a na jevišti divadla. Své jeviště například divadlo nabídlo tábořskému festivalu *Tabook*. Zorganizovala se ale i *Noc divadel 2019*, kdy na jevišti vystoupili například Floex a Neversol, divákům byly zpřístupněny sklepní prostory plné výstav (autorská výstava Venduly Skořepové a Magdaleny Horákové) a nahlédnout návštěvníci mohli i do orchestřiště, kde zhlédli výstavu *Můj rok '89*.

²⁶⁶ Divadlo Oskara Nedbala Tábor. Zpráva o činnosti a hospodaření 2020 [online] 2020. [cit. 2021-11-12], s. 6.

²⁶⁷ Tamtéž, s. 8.

²⁶⁸ Tamtéž, s. 6.

těšilo na své první návštěvníky. Již po pěti odehraných představeních z předplatného ale přišly první restriktce související se špatnou epidemiologickou situací, kterou doprovázel zákaz pořádání všech kulturních akcí.

O problematice koronaviru se intenzivněji začalo mluvit v listopadu 2019. Postupně se tento virus rozšířil po celém světě, do České republiky nevyjímaje. První omezení na území ČR vyšlo v platnost 16. března 2020 – jednalo se o omezení volného pohybu. Tuto restriktci velmi brzy následovaly další, například omezení počtu lidí ve skupinách.²⁶⁹ Toto nařízení počítalo pouze s deseti lidmi ve skupině – v sálech pro 300 a 650 diváků se tak logicky nemohla pořádat žádná divadelní představení. Všechna divadla po celé republice začala vymýšlet alternativní programy, díky kterým zůstala v kontaktu s diváky. Dramaturgie DON Tábor na celou situaci zareagovala pohotově a během velmi krátkého času pro své diváky připravila mimořádné předplatné Plus. Jeho cílem bylo podpořit nezávislé divadelní soubory, které v důsledku koronavirových opatření bojovaly o svou existenci.²⁷⁰

Toto předplatné, které vytvořila ředitelka divadla Linda Rybáková ve spolupráci s dramaturgyní Kateřinou Kubešovou, zahrnovalo celkem osm představení pražských divadel pro velký i malý sál. Tvořily jej inscenace *Housle* Divadla Ungelt, inscenace A studia Rubín *Jenom matky vědí, o čem ten život je*, *Pánský klub* Divadla na Jezerce, *Dlouhá vánoční cesta domů*,²⁷¹ *Carmina Vetera* Pražského komorního baletu a představení divadla Vosto 5.²⁷²

DON bylo nuceno přesunout na nový termín a v mnohých případech úplně zrušit některá představení. Po několika dalších týdnech, kdy se situace neuvolňovala, začalo tábořské divadlo vymýšlet nové formáty, kterými by se přiblížilo divákům. Jedním z významných projektů bylo vytvoření virtuální prohlídky divadla. Ta divákům aspoň skrze tento způsob umožňovala prohlédnout si nově zrekonstruované prostory divadla. Ve virtuální prohlídce lze navštívit nejen divácké prostory, ale také zákulisí jeviště. Celý virtuální

²⁶⁹ Vláda české republiky. Výsledky jednání vlády 12. března 2020 [online] 2020. [cit. 2021-11-17]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-zpravy/vysledky-jednani-vlady-12--brezna-2020--180281/>

²⁷⁰ Divadlo Oskara Nedbala Tábor. Zpráva o činnosti a hospodaření 2020 [online] 2020. [cit. 2021-11-12], s. 8.

²⁷¹ Toto představení bylo v průběhu října 2021 nahrazeno představením *Popelka nazaretská*

²⁷² Divadlo Oskara Nedbala Tábor. Zpráva o činnosti a hospodaření 2020 [online] 2020. [cit. 2021-11-12], s. 8.

prostor je navíc doplněn o hotspoty, které nabízí zajímavé informace nejen o historii divadla, ale také například o Oskaru Nedbalovi. Autorem 3D scanu a videí je Vojtěch Pollák. Virtuální prohlídka je pro diváky přístupná dodnes a je možné si ji pustit na webu divadla.²⁷⁴

Během měsíců (březen–květen 2020), kdy bylo divadlo vlivem koronavirových restrikcí uzavřeno, byly například vymalovány herecké šatny a další prostory pro účinkující. Byla provedena důkladná údržba jevištních technologií apod. Došlo také k úpravě a revitalizaci divadelní zahrady.²⁷⁶ Divadlu s tímto úkolem pomáhala firma DŘEVOTVAR – řemesla a stavby s.r.o. Chýnov. V rámci revitalizace zahrady se sázely se květiny, vznikly nové trvalkové záhony, okrasné zídky, lavičky, a především vznikla dvě nová dřevěná pódia pro účinkující soubory.²⁷⁷ Tímto způsobem se divadlo připravovalo na akci *Divadelní léto v zahradě*.

Situace se uvolňovala během května a června 2020, kdy bylo možné pořádat akce pro menší skupiny diváků a akce pod širým nebem.²⁷⁸ V tomto období se divadla snažila znovu oživit kulturu a vrátit ji zpět do životů lidí. Česká televize například vytvořila projekt *Česká tleská*, který měl za cíl zviditelnit všechny organizátory a akce, které se snažily kulturu oživit. „Česká televize tleská všem, kteří vrací kulturu zpátky do života – organizátorům, účinkujícím i divákům.“²⁷⁹ DON Tábor za účelem navrácení kultury do života občanů vytvořilo kampaň s heslem *#vratmekutluřeživot*, se kterým prezentovalo své červnové a letní programy, ale i již zmíněné předplatné Plus.

Kultura značně ožila v letních měsících, během kterých se divadlu v Táboře podařilo zrealizovat *Divadelní léto v zahradě 2020*, které nabízelo program pro malé i velké diváky. Ještě v průběhu září se divadlo odehrálo několik představení pro živé

²⁷⁴ Virtuální prohlídku je možné prohlédnout na webu divadla. Dostupné z: <https://www.divadlotabor.cz/virtualni-prohlidka>

²⁷⁶ Divadlo Oskara Nedbala Tábor. Zpráva o činnosti a hospodaření 2017 [online] 2017. [cit. 2021-11-06], s. 23.

²⁷⁷ Tamtéž, s. 23.

²⁷⁸ Vláda české republiky. Harmonogram uvolňování podnikatelských činností, opatření ve školách a v sociálních službách [online] 2020. [cit. 2021-11-17]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/harmonogram-uvolnovani-opatreni-ve-skolach-podnikatelskych-a-dalsich-cinnosti-180969/>

²⁷⁹ ART – Česká televize. Česká tleská [online] 2020. [cit. 2021-11-01]. Dostupné z: <https://art.ceskatelevize.cz/ceska-tleska>

publikum,²⁸⁰ nicméně s říjnem 2020 se epidemiologická situace opět začala zhoršovat. Přišly další restriktce a s nimi uzavření všech divadel v České republice.²⁸¹

DON Tábor opět začalo vymýšlet alternativní program. Jedním z prvních nápadů, které dramaturgické oddělení v prosinci 2020 ve spolupráci s ředitelkou divadla zrealizovalo, byly vánoční koncerty, které se odehrávaly z balkonu starého divadla. Celá tato akce byla nazvána *Malé adventní koncerty u vánočního betlému* a jejím cílem bylo podpořit táborské muzikanty a potěšit kolemjdoucí. Každou adventní neděli se tak ve vchodu starého divadla odhalil betlém Máši Valterové,²⁸² - který jsou zde diváci zvyklí během Vánoc vídat každý rok – a nad ním, na balkoně starého divadla, se za každého počasí odehrával adventní koncert v podání táborských hudebníků. Vystoupili tak například Karel Juráň a Ivan Kubát ve společnosti operní pěvkyně Karolíny Berkové, Akvintet Richarda Mlázovského, Jiří Kubeček a Václav Pelouch nebo Pouličníci.²⁸³ Na koncert mohl přijít kdokoli, kdo si o něm dopředu přečetl. U betlému se zastavilo i mnoho kolemjdoucích, kteří procházeli kolem divadla.

Po úspěšných adventních koncertech DON Tábor pokračovalo v alternativních programech. Zakoupilo streamovací techniku, díky které se mohl zahájit projekt DON živě. Ten spočíval především ve streamování koncertů z jeviště malého sálu během února, března a dubna roku 2021. Tyto koncerty byly vysílány živě a diváci se na ně mohli dívat buď zdarma, či přispět finanční částkou a podpořit tak regionální umělce a divadlo. Zazněly koncerty Josefíny Dusk, Bonsai č. 3, Katastr, Trio Karageorgiev, ale bylo též myšleno na malé diváky, kterým byla vysílána *Pohádka z budíku* od Teátru Pavla Šmída a *Nebojsa* od Divadla NaVětvi.²⁸⁴

Během jara 2021 DON Tábor zrealizovalo projekt *DON májový*. V průběhu května byly opět zahájeny živé koncerty z balkonu starého divadla, které měly divákům poskytnout živé umění. Po vzoru předcházejících akcí koncertovali především táborskí hudebníci či

²⁸⁰ Divadlo Oskara Nedbala Tábor. Zpráva o činnosti a hospodaření 2020 [online] 2020. [cit. 2021-11-06], s. 23.

²⁸¹ Vláda české republiky. Výsledky jednání vlády 8. října 2020 [online] 2020. [cit. 2021-11-17]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-zpravy/vysledky-jednani-vlady-8-rijna-2020-184024/>

²⁸² Máša Valterová je táborská výtvarnice.

²⁸³ Divadlo Oskara Nedbala Tábor. Zpráva o činnosti a hospodaření 2020 [online] 2020. [cit. 2021-11-06], s. 19.

²⁸⁴ Divadlo Oskara Nedbala Tábor. DON živě | série živých přenosů z divadelního jeviště. [online] 2021. [cit. 2021-11-05]. Dostupné z: <https://www.divadlotabor.cz/fotogalerie/don-zive-2021>

umělci z nejbližšího okolí. Vystoupil tábořský pianista a skladatel Chalupski, tábořské duo Karolína Berková a Karel Juráň nebo Jihočeská filharmonie.²⁸⁵

V následujících měsících roku 2021 se epidemiologická situace začala uvolňovat a dramaturgie DON Tábor mohla zrealizovat *Divadelní léto v zahradě 2021* a připravovat divadelní program na nadcházející sezónu.²⁸⁶

²⁸⁵ KOPŘIVA, Jan: Tábořské divadlo připravilo na jaro cyklus živých koncertů z balkonu. In: Český rozhlas České Budějovice [online] 2021. [cit. 2021-10-03]. Dostupné z: <https://budejovice.rozhlas.cz/taborske-divadlo-pripravilo-na-jaro-cyklus-zivych-koncertu-z-balkonu-8484750>

²⁸⁶ DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR. Divadelní léto v zahradě. Programová brožura. Tábor: Divadlo Oskara Nedbala Tábor.

8. ZÁVĚR

„Co dodat na závěr... Snad jen tolik, že by tyto řádky neměly být jen drobnou připomínkou roku, kdy se tábořským občanům otevřela jejich stálá divadelní scéna jako mimořádná příležitost napojit se blízce na citlivou síť českého divadelnictví, ale zároveň i díky všem, kdo v rámci nelehké zájezdové činnosti na této scéně opakovaně budí život – těm, kteří s láskou přinášejí tábořským divákům dar divadelního zázraku.“ – Dagmar Chobotová²⁸⁷

Ve dnech, kdy dopisuji tuto diplomovou práci, divadlo svým divákům představuje nové předplatné na následující jarní sezónu 2022. Když předplatné svým divákům prodávalo naposledy, jednalo se o nejvyšší prodej prodaných předplatenek za posledních 10 let. Jak tomu bude v době, která je pro pořádání kulturních akcí nejistá, bude pravděpodobně záviset na vývoji pandemie. Ať už to ale dopadne jakkoli, ráda bych tábořskému divadlu popřála, aby se s tím vypořádalo stejně dobře, jako se všemi ostatními překážkami v minulosti.

Tato práce si kladla za cíl zhodnotit dlouholetou tradici tábořského divadla v kontextu proměn místní kultury od 19. století po jeho současnost. Přesvědčili jsme se, že tato tradice je velmi pevná a tábořské divadlo vždy usilovalo především o kvalitu.

Tábořské divadlo je od 19. století spojeno se spolkem ochotníků. Především jejich zásluhou bylo v roce 1887 postaveno. Vliv na to mělo národní obrození, které během 19. století probíhalo v celé řadě zemí Evropy, v Rakousku-Uhersku nevyjímaje. Přestože ochotníci neměli dostatek financí, divadlo se jim podařilo vybudovat. Zásluhu na tom měli především přátelé divadla, kteří na výstavbu přispěli svými finančními dary. Proto byl nad jevištním portálem umístěn nápis *Tábor sobě!*, který má tento čin neustále připomínat. Během válečných let ochotníci pořádali různá dobročinná představení. Druhá světová válka ukázala především sílu českého divadla a velkorysost ochotníků, kteří v tábořském divadle vřele přivítali soubor Jihočeského národního divadla, kterému Němci v Českých Budějovicích zakázali činnost. Ve druhé polovině 20. století, kdy výstavbou nové budovy vzniklo i zcela nové divadlo, se představení ochotníků objevovala stále v menší intenzitě.

²⁸⁷ Příloha tábořských listů. 1995-10-24. s.3

Práce neopomenula problematiku proměn pojmenování divadla. Od 19. století divadlo v Táboře používalo název pro svou dobu typický – Městské divadlo Tábor. V 70. letech 20. století bylo přejmenováno na Divadlo Ivana Olbrachta a v současnosti nese jméno tábořského rodáka a dirigenta Oskara Nedbala.

V práci se mi podařilo vyzdvihnout osobnosti, které měly pro tábořské divadlo zásadní význam. Zazněla jména jako Jan Eiselt, Václav Fiala, Dagmar Chobotová, Karel Daňhel či Linda Rybáková. Dalším cílem, který jsem si v této práci stanovila, bylo reflektovat změny týkající se budovy divadla. Ta během více než století a půl prošla značnými změnami, od drobných úprav v interiéru a exteriéru, po ty velké, které se týkaly přístavby Tylova domu, úpravy hlavního vchodu divadla a následně vystavení zcela nového sálu, jehož jeviště se přirozeně napojilo na to z roku 1887. Tato nejrozsáhlejší přístavba v historii divadla se udála v roce 1965 a od té doby má divadlo v Táboře dva sály – malý, pro 300 diváků, a velký pro 648 diváků. Hlediště těchto sálů spolu sdílí jedno jeviště, díky čemuž se tábořské divadlo stalo architektonickým unikátem.

Že stále platí heslo *Tábor sobě* tábořské divadlo potvrdilo během epidemiologických restrikcí vydávaných v letech 2020 a 2021, kdy prostřednictvím specifických akcí podporovalo především tábořské umělce.

9. PRAMENY A LITERATURA

9.1. Archivní prameny

Státní okresní archiv Tábor:

Státní okresní archiv Tábor. Okresní úřad Tábor I., karton 1348, inv. č. 3936, sign. VII/16f 9.

Státní okresní archiv Tábor, karton č. 1378, r. 1918.

Státní okresní archiv Tábor, karton č. 1378, r. 1919.

Státní okresní archiv Tábor, karton č. 1378, r. 1920.

Státní okresní archiv Tábor, karton č. 1378, r. 1921.

Státní okresní archiv Tábor, karton č. 1378, r. 1922.

Státní okresní archiv Tábor, karton č. 1378, r. 1925.

Státní okresní archiv Tábor, karton č. 1378, r. 1926.

Státní okresní archiv Tábor, karton č. 1378, r. 1935.

Státní okresní archiv Tábor, karton č. 1378, r. 1937.

Státní okresní archiv Tábor, karton č. 1378, r. 1938.

Státní okresní archiv Tábor, karton č. 1378, r. 1940.

Státní okresní archiv Tábor, karton č. 1378, r. 1942.

Státní okresní archiv Tábor. Městský národní výbor 1965. Zápis ze dne 20. července 1962.

Státní okresní archiv Tábor. Městský národní výbor 1965. Zápis ze dne 2. července 1965.

Státní okresní archiv Tábor. Městský národní výbor 1965. Zápis ze dne 25. března 1965.

Státní okresní archiv Tábor. Městský národní výbor 1965. Zápis ze dne 18. června 1965.

Státní okresní archiv Tábor. Městský národní výbor 1965. Zápis ze dne 15.1. 1965.

Státní okresní archiv Tábor. Městský národní výbor 1965. Roční komplexní rozbor činnosti a hospodaření za rok 1964.

Státní okresní archiv Tábor. Městský národní výbor 1965. Zápis ze dne 2. července 1965.

Státní okresní archiv Tábor. Městský národní výbor 1965. Zápis ze dne 25. března 1965.

Státní okresní archiv Tábor. Městský národní výbor 1965. Zápis ze dne 18. června 1965.

Státní okresní archiv Tábor. Okresní národní výbor Tábor 1945–1990. Doplnkový rozpočet pro rok 1958 – Zpráva o postupu prací ve výstavbě města a plnění programového plánu.

Státní okresní archiv Tábor. Okresní národní výbor Tábor 1945–1990. Zápis ze dne 17. 3. 1958.

Státní okresní archiv Tábor. Okresní národní výbor Tábor 1945–1990. Zápis ze dne 8. 11. 1958.

Státní okresní archiv Tábor. Okresní národní výbor Tábor 1945–1990. Zpráva ze dne 18. 11. 1959.

Státní okresní archiv Tábor. Okresní národní výbor Tábor 1945–1990. Zápis ze dne 19. 1. 1958.

Státní okresní archiv Tábor. Okresní národní výbor Tábor 1945–1990. Zápis ze dne 17. 3. 1958.

Státní okresní archiv Tábor. Okresní národní výbor Tábor 1945–1990. Zápis ze dne 19. 1. 1958.

Státní okresní archiv Tábor. Městský národní výbor 1959. Zápis ze dne 18. listopadu 1959.

Státní okresní archiv Tábor. Záписы ze schůzí MNV v Táboře, ev. jednotka č. 330.

Státní okresní archiv Tábor. Městský národní výbor 1945–1990, Kronika města Tábora z roku 1984.

Státní okresní archiv Tábor. Městský národní výbor. Kniha ze zápisů schůze obecního zastupitelstva z roku 1990.

Archiv Divadla Oskara Nedbala Tábor:

Archiv DON Tábor. 20 let Divadla I. Olbrachta Tábor. Tábor: Okresní kulturní středisko, 1985.

Archiv DON Tábor. Hospodářská smlouva o převodu správy národního majetku, o převodu vlastnictví národního majetku. 3.1. 1990.

Archiv DON Tábor. Výpis z usnesení 18. plenárního zasedání ONV V Táboře – 11. 5. 1990.

ZENKL, Josef: Ke slavnostnímu otevření divadla v roce 1965.

Národní muzeum Praha:

Národní muzeum, historické muzeum – Divadelní oddělení, fond pozůstalosti Jana Porta, karton 15, iny. č. 118. PORT, Jan: Tábor – rukopisná stat' o dějinách a stavbě tábořského divadla.

9.2. Literatura

Bibliografický katalog ČSSR: Zvláštní sešit. Noviny a časopisy v českých krajích. V Praze: Státní knihovna ČSSR, 1961-1981

BROCKETT, G. Oscar: Dějiny divadla. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 1999.

CÍSAŘ, Jan: Přehled dějin českého divadla I. Od počátků do roku 1861, II. Od roku 1862 do roku 1945. Praha: Akademie múzických umění v Praze. Divadelní fakulta, Katedra teorie a kritiky, 2004.

ČERNÝ, František: Ochotnické divadlo českého národního obrození. In: CÍSAŘ, Jan. Cesty českého amatérského divadla. Praha: IPOS – Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, 1998.

DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR: 50 let stále divadelní scény Tábor. Druhé rozšířené vydání. Tábor, 2015.

DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR. Divadelní léto v zahradě. Programová brožura. Tábor: Divadlo Oskara Nedbala Tábor.

HEJNA, Antonín: Tábor. Praha, Odeon 1964.

HILMERA, Jiří: Česká divadelní architektura. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, 1999.

JANKOVEC, Otakar: Vznik a stavební proměny městského divadla. Tábor, 1998.

KLOSOVÁ, Ljuba.: Ochotnické divadlo v letech 1886–1918 (činohra a kabaret). In: Cesty českého amatérského divadla, Praha 1998.

NOVÁK Ladislav: Aféra velezrádná. In: Oskar Nedbal v mých vzpomínkách. Praha: Světový literární klub, 1941.

OTTO, Jan: Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí, díl 10. Gens-Hedwigia. 1896. Praha: J. Otto, 1909.

Pamětní spis spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927.

RICHTER, Luděk.: Praktický divadelní slovník. Praha: Dobé divadlo dětem, 2008.

THIER, Josef.: Staré domy a rodiny táborské – na památku založení města před pěti sty léty. Tábor: Spořitelna města Tábora, 1920.

TOMAN, Prokop.: Nový slovník československých výtvarných umělců. Praha: Ivo Železný, 2000

TUREČEK, Dalibor: Ivan Olbracht a jižní Čechy, České Budějovice 1983.

TYL, Josef Kajetán: Cestující společnosti herecké. In: Josef Kajetán Tyl o umění, Praha 1951.

TYL, Josef Kajetán. Korespondence. Praha: Odeon, 1989.

ZENKL, František.: Tábor. Průvodce po městě a jeho okolí. Tábor: Nákladem tiskárny Jana a Karla Nedvídka, 1886.

9.3. Periodika

Český jih. Týdeník pro poučení a zábavu, pro potřeby obecné a společenské. Tábor: Jan Nedvídek, 26.11. 1932.

Tábor. Týdenník pro zábavu a poučení. Tábor: A. J. Landfras 2. 7. 1864.

Tábor. Týdenník pro zábavu a poučení. Tábor: A. J. Landfras, 13. 5. 1882.

Tábor. Týdenník pro zábavu a poučení. Tábor: A. J. Landfras 3. 6. 1882.

Tábor. Týdenník pro zábavu a poučení. Tábor: A. J. Landfras 29. 3. 1884.

Tábor. Týdenník pro zábavu a poučení. Tábor: A. J. Landfras, 5. 2. 1887.

Tábor. Týdenník pro zábavu a poučení. Tábor: A. J. Landfras 16. 4. 1887.

Tábor. Týdenník pro zábavu a poučení. Tábor: A. J. Landfras, 21. 5. 1887.

Tábor. Týdenník pro zábavu a poučení. Tábor: A. J. Landfras, 10. 12. 1887.

Tábor. Týdenník pro zábavu a poučení. Tábor: A. J. Landfras 4. 3. 1896.

Tábor. Týdenník pro zábavu a poučení. Tábor: A. J. Landfras 20. 3. 1900.

Tábor. Orgán národní strany svobodomyslné pro český jih. Tábor: A. J. Landfras 28. 2. 1913.

Tábor. Orgán národní strany svobodomyslné pro český jih. Tábor: A. J. Landfras 1. 8. 1914.

Tábor. Orgán národní strany svobodomyslné pro český jih. Tábor: A. J. Landfras 8. 10. 1915.

Tábor. Orgán národní strany svobodomyslné pro český jih. Tábor: A. J. Landfras 3. 12. 1915.

Tábor. Orgán československé národní demokracie. Tábor: A. J. Landfras 15.4. 1921.

Tábor. Orgán československé národní demokracie. Tábor: A. J. Landfras, 3.10. 1924.

Tábor. Orgán československé národní demokracie. Tábor: A. J. Landfras, 27.12.1930

Tábor. Týdenník národní a demokratický. Tábor: A. J. Landfras. 3.12. 1937.

Tábor. Týdenník národní a demokratický. Tábor: A. J. Landfras, 10.12. 1937.

9.4. Online zdroje

Animovaný rukopis Oskara Nedbala. In: Youtube [online]. 14.05.2020 [cit. 2021-09-06]. Dostupné z: <http://youtu.be/dR8SAFRBmcU>. Kanál uživatele Divadlo Oskara Nedbala Tábor.

ART – Česká televize. Česká tleská [online] 2020. [cit. 2021-11-01]. Dostupné z: <https://art.ceskatelevize.cz/ceska-tleska>

Česká televize. V Mahenově divadle se Brňané baví už 130 let. In: ČT 24 Česká televize – kultura [online]. 2012-11-13 [cit. 2021-09-25] Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/zpravodajstvi-brno/zpravy/203252-v-mahenove-divadle-se-brnane-bavi-uz-130-let/>.

ČESKO. Zákon č. 134/1867 ř.z., o právé spolčovacím. [cit. 2020-12-18]. Dostupné z: <http://spcp.prf.cuni.cz/lex/134-1867.htm>

DON živě | Rekonstrukce očima architektů. In Youtube [online] 26. 2. 2021 [cit. 2021-11-12]. Kanál uživatele Divadlo Oskara Nedbala Tábor. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=9AUDkGzvcU>

Divadlo Oskara Nedbala Tábor. DON živě | série živých přenosů z divadelního jeviště. [online] 2021. [cit. 2021-11-05]. Dostupné z: <https://www.divadlotabor.cz/fotogalerie/don-zive-2021>

Divadlo Oskara Nedbala Tábor. Zpráva o činnosti a hospodaření 2017 [online] 2017 [cit. 2021-11-12].

Divadlo Oskara Nedbala Tábor. Zpráva o činnosti a hospodaření 2018 [online] 2018 [cit. 2021-11-12].

Divadlo Oskara Nedbala Tábor. Zpráva o činnosti a hospodaření 2019 [online] 2019 [cit. 2021-11-12].

Divadlo Oskara Nedbala Tábor. Zpráva o činnosti a hospodaření 2020 [online] 2020 [cit. 2021-11-12].

Divadlo.cz. Táborské divadlo povede jeho dramaturgyně Linda Rybáková. [online] 2016-04-22. [cit. 2021-11-05]. Dostupné z: <https://www.divadlo.cz/?clanky=taborske-divadlo-povede-jeho-dramaturgyne-linda-rybakova>

DINTAR, Jiří. Divadlo Oskara Nedbala čeká další rekonstrukce. Tentokrát historické budovy. In: Tábořský týdeník [online] 2021. [cit. 2021-11-06]. Dostupné z: https://taborsky.denik.cz/zpravy_region/divadlo-oskara-nedbala-ceka-dalsi-rekonstrukce-tentokrat-historicke-budovy-202111.html

DVOŘÁK, Luboš. Při natáčení Pierota odkryli fresku v divadle. In: Tábořský deník.cz [online] 2015 [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: https://taborsky.denik.cz/zpravy_region/pri-nataceni-pierota-odkryli-fresku-v-divadle-20150307-5isv.html.

Encyklopedie Českých Budějovic. Jihočeské divadlo [online]. [cit. 2021-10-01]. Dostupné z: <http://www.encyklopedie.c-budejovice.cz/clanek/jihoceske-divadlo>

E 15 magazín [online] Nejdéle vydržela Pražská brána. [cit. 2021-06-26]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/magazin/nejdele-vydrzela-prazska-brana-839938>

FIALKOVÁ, Martina. Oskar Nedbal – vzlety a pády. Harmonie: klasická hudba, jazz a world music [online]. 2014 [cit. 2021-09-10]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/studie/oskar-nedbal-vzlety-a-pady.html>

KOPŘIVA, Jan: Tábořské divadlo připravilo na jaro cyklus živých koncertů z balkonu. In: Český rozhlas České Budějovice [online] 2021. [cit. 2021-10-03]. Dostupné z: <https://budejovice.rozhlas.cz/taborske-divadlo-pripravilo-na-jaro-cyklus-zivych-koncertu-z-balkonu-8484750>

KUBÁT, Petr. Divadlo v Táboře vede Karel Daňhel 26 let. Splnil si spoustu snů a končí. In: Idnes zpravodajství [online]. 2016-06-18. [cit. 2021-10-23]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ceske-budejovice/zpravy/sef-taborskeho-divadla-konci-karel-danhel-reditel-divadlo-oskara-nedbala-tabor.A160611_2252711_budejovice-zpravy_mrl

Redakce. Začaly opravy tábořského divadla, vyjdou na 31,5 milionu. Tábořský deník.cz [online] 2. 7. 2019 [cit. 2021-11-12] Dostupné z: https://taborsky.denik.cz/zpravy_region/zacaly-opravy-taborskeho-divadla-vyjdou-na-31-5-milionu-20190701.html

Vláda české republiky. Výsledky jednání vlády 12. března 2020 [online] 2020. [cit. 2021-11-17]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-zpravy/vysledky-jednani-vlady-12--brezna-2020--180281/>

Vláda české republiky. Harmonogram uvolňování podnikatelských činností, opatření ve školách a v sociálních službách [online] 2020. [cit. 2021-11-17]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/harmonogram-uvolnovani-opatreni-ve-skolach-podnikatelskych-a-dalsich-cinnosti-180969/>

Vláda české republiky. Harmonogram uvolňování podnikatelských činností, opatření ve školách a v sociálních službách [online] 2020. [cit. 2021-11-17]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-zpravy/vysledky-jednani-vlady-8-rijna-2020-184024/>

SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH

- 1) Divadlo Oskara Nedbala Tábor dnes (vlastní fotografie).
- 2) Pohled diváka, který stojí na jevišti a může nahlédnout do obou hledišť DON Tábor. Vlevo pohled do malého sálu, vpravo do velkého sálu. (David Peltán, www.divadlotabor.cz).
- 3) Obraz Pražské brány a městského divadla od malíře Toupalíka s přiléhajícím městským divadlem zhruba z roku 1882 (autor fotografie: David Šedivý).
- 4) Výstřížek z novin o pořádání velkého bazaru, který by zveřejněn 24. února 1887. (Tábor. Týdenník pro zábavu a poučení. Tábor: A. J. Landfras, 24.2. 1887.)
- 5) Nápis „Tábor sobě!“ v malém sále DON Tábor (David Peltán, www.divadlotabor.cz)
- 6) Plakát na představení „Jan Vyrava“, které se v divadle odehrálo během slavnostního večera 4. prosince 1887 (DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR: 50 let stále divadelní scény Tábor. Druhé rozšířené vydání. Tábor, 2015)
- 7) Předplatné Jihočeského národního divadla v Městském divadle Tábor v roce 1922 (Státní okresní archiv Tábor).
- 8) Akustické desky na stropě malého sálu DON Tábor (Česká televize, Možná přijde i kouzelník. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/896861-mozna-prijde-i-kouzelnik/28632034123-kaarneval-v-riu-v-tabore>).
- 9) Vyobrazení osmi múz na stropě v malém sále DON Tábor (David Peltán, www.divadlotabor.cz).
- 10) Městské divadlo Tábor z roku 1887 (ateliér Šechtl a Voseček).
- 11) Divadlo po stavbě v roce 1937 (ateliér Šechtl a Voseček).
- 12) Tylův dům postavený v roce 1937 ve funkcionalistickém stylu (ateliér Šechtl a Voseček).
- 13) Situační plán budov divadla a kolem divadla z druhé poloviny 20. století.
- 14) Plakát na slavnostní otevření divadla 31. října 1965 (divadlotabor.cz).
- 15) Hlediště malého sálu DON Tábor (David Peltán, www.divadlotabor.cz).
- 16) Hlediště velkého sálu DON Tábor (David Peltán, www.divadlotabor.cz).

- 17) Předání doživotní vstupenky Marcelu Křížovi během Zahradní slavnosti (David Peltán, www.divadlotabor.cz).
- 18) Plakát ke 130. výročí oslav DON Tábor (divadlotabor.cz).
- 19) Předplatné JARO 2000.
- 20) Staré logo DON Tábor.
- 21) Nové logo DON Tábor.
- 22) Kavárna DON Tábor doplněna o světelný pohled, který ukrývá notový zápis Oskara Nedbala *Weihnachtsstimmung* (divadlotabor.cz),.

1) Divadlo Oskara Nedbala Tábor dnes (vlastní fotografie).

- 2) Pohled diváka, který stojí na jevišti a může nahlédnout do obou hledišť DON Tábor. Vlevo pohled do malého sálu, vpravo do velkého sálu.

3) Obraz divadla u Pražské brány od malíře Āoupalíka.

Přátelům našeho městského divadla!

„Tábor sobě!“

V povolání, před třemi týdny v místních listech uveřejněném, které s všeobecnou účastí téměř všech vrstev probudilého občanstva zdejšího se potkalo, naznačeno mezi jiným také pořádání

velkého bazaru s buffetem

v čase postním za jeden ze vhodných prostředků k získání nejnnutnějších peněz na důstojné upravení, sváteční výzdobu a opatření inventáře nového divadla v Táboře.

Myšlénka stává se skutkem.

Sešel se komitét dam a pánů, v němž zastoupeni jsou veškerí vlastenečtí spolkové táborští a který ochotně podjal se úlohy, bazar uspořádati a chce poctivě se starati, aby povšechný průběh a výsledek tohoto podniku důstojný byl účelné věci, pro niž určen jest.

Ustanoveny pro bazar divadelní **dni 25. a 26. března t. r.**

Na ctěném občanstvu zdejším, kteréž bylo tolikrát již skvěle osvědčilo obětovnost svou, kdykoli jednalo se o zájmy celého národa našeho, jakož i na jeho okolí, kteréž v případech podobných vždy statně městu našemu po boku stálo, jest, **aby tutěž obětovnost osvědčilo i nyní, kdy jedná se o vystavení pěkné kapličky dramatickému umění v městě našem, tedy o podnik domácí, kterýž jsa pruzinou vzdělávání tvoří podstatnou část našich povšechných snah národních.**

A že věc tak veliké a všeobecně uznané důležitosti pronikne srdce občanstva všech tříd a všeho povolání beze všech rozdlů, o tom nelze nikterak pochybovati.

Příspěj tedy k obmyšlenému bazaru každý, čím můžeš; **buď příspěvky peněžními anebo dárky věcnými ku prodeji.**

Všeliké dárky věcné přijímají: jednatel komitétu p. **J. Tutter** v městské radnici, pak ochotně p. **Vilém Marek** v Palaackého třídě. Peněžité příspěvky laskavě odevzdány buďtež pokladníku komitétu panu **Jak. Zeisovi**.

Dárky pro buffet přijímati se budou v den otevření bazaru **25. března** v městské střelnici. — Veškeré dárky a příspěvky kvitovány a podrobná ustanovení uveřejňována budou v místních listech.

Komitét pro uspořádání divadelního bazaru v Táboře,
dne 24. února 1887.

4) Výstřížek z novin o pořádání velkého bazaru, který by zveřejněn 24. února 1887. Cílem bazaru bylo vybrat potřebné peníze na zařízení nového divadla v roce 1887.

5) Nápis „Tábor sobě" v malém sále DON Tábor.

Slavnostní otevření
znovuzřízeného měst. divadla v Táboře.

V neděli dne 4. prosince 1887
pořádá spolek divadelních ochotníků tábořských
první slavnostní představení.

I. Proslav. Sepsal Hynek Mejsnar.^{*)}

II. Slavnostní ouvertura „Hubička“ od B. Smetany.

 an ýrava.

Drama o pěti jednáních od Fr. Ad. Šuberta.

OSOBY:

Jan Výrava, sedlák na zemanském statku.	Bližnívý Martinek, pušák.
Jeroným, } jeho synové.	Kyrál, } sedláci.
Václav, }	Krášček, }
Hrabě Roveredo-Lanzenfeld.	Belák, }
Komtesa Sylvia } návštěvou v zámečku	Bětniška Kyrálova.
Komtesa Christiana } hraběte Roveredo-	Pisař.
Lanzenfelda.	Sedmíhradská,
Hrabě Šternock.	Moravcová,
Rychtář Matouš.	Jišněka,
Direktor Karmin.	Kárníková,
Dvořák, syn rolníkův z Kludska.	Lhotská, } selky.
Setník Churvát.	Kráščíková,
Maršálek, } vojáci.	Nováková,
Slavík, }	Kyrálová,
Hračka, }	Panský mušketyér. Sluha.

Mušketýři. Myslivci. Sloužil. Vojáko císařské. Lid zámecký a vesnický.
Děj roku 1783 na zámku hraběte Roveredo-Lanzenfelda ve východních Čechách.

Po třetím jednání delší přestávka.

Ceny míst pro první slavnostní představení:

Lože 5 zl., balkon I. řada 2l. 160, balkon II. a III. řada 2l. 1, sedadla v parteru 2l. 1, sedadlo na I. galerii 50 kr., parterre 30 kr., parquet 50 kr., k stání na I. galerii 30 kr., k stání na II. galerii 20 kr.

— + Začátek o 8. hodině. —

*) Ze zvláštní přízně k ochotnickému spolku přednese spisovatel.

6) Plakát na představení „Jan Výrava“, které se v divadle odehrálo během slavnostního večera 4. prosince 1887.

MĚSTSKÉ DIVADLO V TÁBOŘE.

Od 23. května do 23. června 1922.

MĚSTSKÉ DIVADLO V TÁBOŘE
72. 5. 1922
5567

126

118

POHOSTINSKÉ HRY JIHOČESKÉHO NÁRODNÍHO DIVADLA

(úplný ensemble: opera, činohra, operetta.) Celkem 80 členů.

Na vědomí, založit.

Z městské rady v Táboře,
dne 26. v. 1922.

Starosta:

Ředitelství vypisuje

PŘEDPLATNÉ NA 24 HER

(dvě skupiny po 12 hrách.)

V předplacení se hry neopakují.

Pro všech 24 večerů sestaven repertoár z 12 různých oper,
10 různých operett a 2 různé činohry.

Každá skupina 6 oper, 5 operett, 1 činohru.

Ceny míst v předplacení **sníženy** proti cenám míst na
jednotlivá představení.

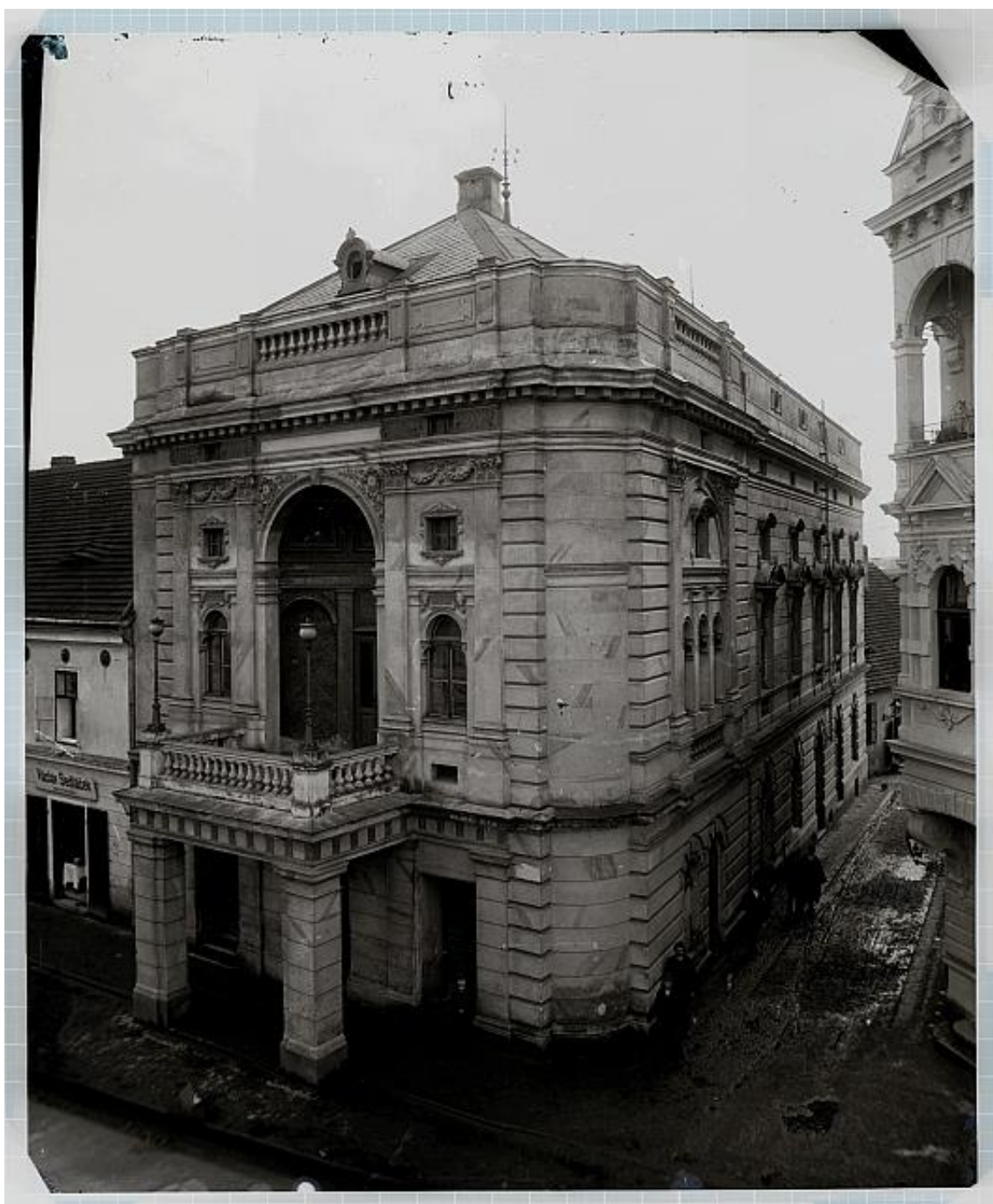
- 7) Předplatné Jihočeského národního divadla v Městském divadle Tábor v roce 1922.

8) Akustické desky na stropě malého sálu DON Tábor, které několik let zakrývaly vyobrazení osmi múz od malíře Šimáka. Múzy byly náhodnou znovuobjeveny při natáčení *seriálu Největší z Pierotů*.

9) Vyobrazení osmi múz na stropě v malém sále DON Tábor.

10) Městské divadlo Tábor z roku 1887.

11) Divadlo po stavbě v roce 1937.

12) Tylův dům postavený v roce 1937 ve funkcionalistickém stylu.

13) Situační plán budov divadla a kolem divadla z druhé poloviny 20. století.

DIVADLO TÁBOR
Stálá divadelní scéna ONV

V neděli 31. října 1965

SLAVNOSTNÍ OTEVŘENÍ DIVADLA

10,30 – Výstavní sál

Zahájení výstavy „Oskar Nedbal – dokumenty o životě a díle“

Úvodní slovo: Dr. Buchner, pracovník divadelního oddělení Národního muzea v Praze

Hudební vystoupení: UČITELÉ LŠU OSKARA NEDBALA

Pořádá Kulturně osvětové středisko v Táboře ve spolupráci s divadelním oddělením Národního muzea v Praze

14,30 hodin – Velký sál

Slavnostní zahájení provozu nové divadelní budovy

Program: Zahájení

Projev zástupce ministerstva školství a kultury

Symfonický orchestr Bolech a Pěvecký sbor Hlahol

BEDŘICH SMETANA – ČESKÁ PÍSEŇ

16 a 20 hodin

Slavnostní představení činohry Národního divadla v Praze, nositele Řádu republiky

Alois Jirásek **LUCERNA**

Hra o šesti obrazech

Režie národní umělec Zdeněk Štěpánek

Výprava národní umělec Karel Svolinský

Hudba Miroslav Ponc

Hrají Dana Medřická, laureátka státní ceny, zasloužilý umělec

Josef Gruss, zasloužilý umělec Bohuš Záhorský, Josef Mixa,

národní umělkyně Leopolda Dostálová, Naďa Gajerová, Josef Velda,

zasloužilý umělec Jaroslav Marvan, zasloužilý umělec Miloš Nedbal, Václav

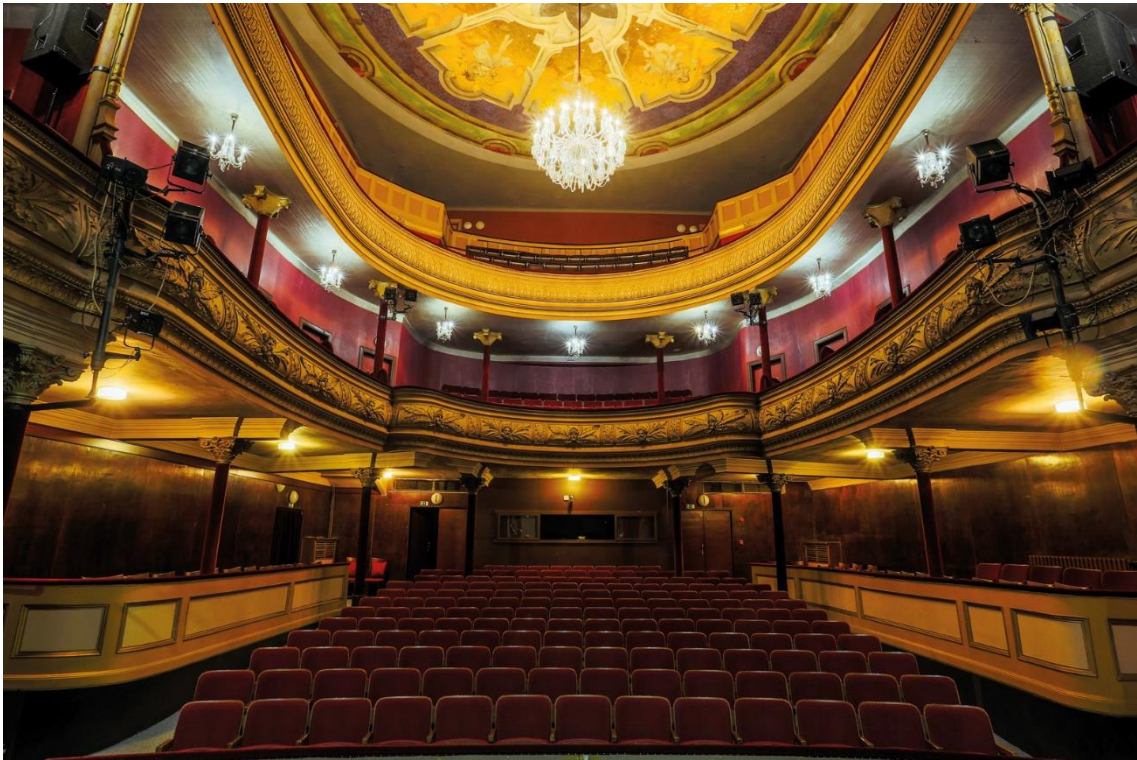
Švorc, zasloužilý člen ND, zasloužilý umělec Jiří Dohnal, Libuše Havelková,

Josef Pehr, národní umělec Stanislav Neumann, Bohumil Bezouška, Vladimír

Leraus, Karel Pech, zasloužilý člen ND, Lída Plachá, Zdeněk Šavrda, Viktor

Roubal, František Velebný, zasloužilý člen ND

14) Plakát na slavnostní otevření divadla 31. října 1965.

15) Hlediště malého sálu DON Tábor.

16) Hlediště velkého sálu DON Tábor.

17) Předání doživotní vstupenky Marcelu Křížovi během Zahraní slavnosti.

18) Plakát ke 130. výročí oslav DON Tábora.

19) Předplatné JARO 2000.

20) Staré logo DON Tábor.

21) Nové logo DON Tábor.

22) Kavárna DON Tábor doplněna o světelný pohled, který ukrývá notový zápis Oskara Nedbala *Weihnachtsstimmung*. (divadlotabor.cz)